

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών

«ΝΕΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ ΚΑΙ ΜΑΘΗΣΗΣ»

ΔΙΠΛΩΜΑΤΙΚΗ ΕΡΓΑΣΙΑ

Της Βουργαζοπούλου Μαρίας

Α.Μ.: 4272020004

ΘΕΜΑ: «Η Γυναικοκτονία και οι συνέπειές της. Η επίδραση του φαινομένου
σε φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Αιγαίου»

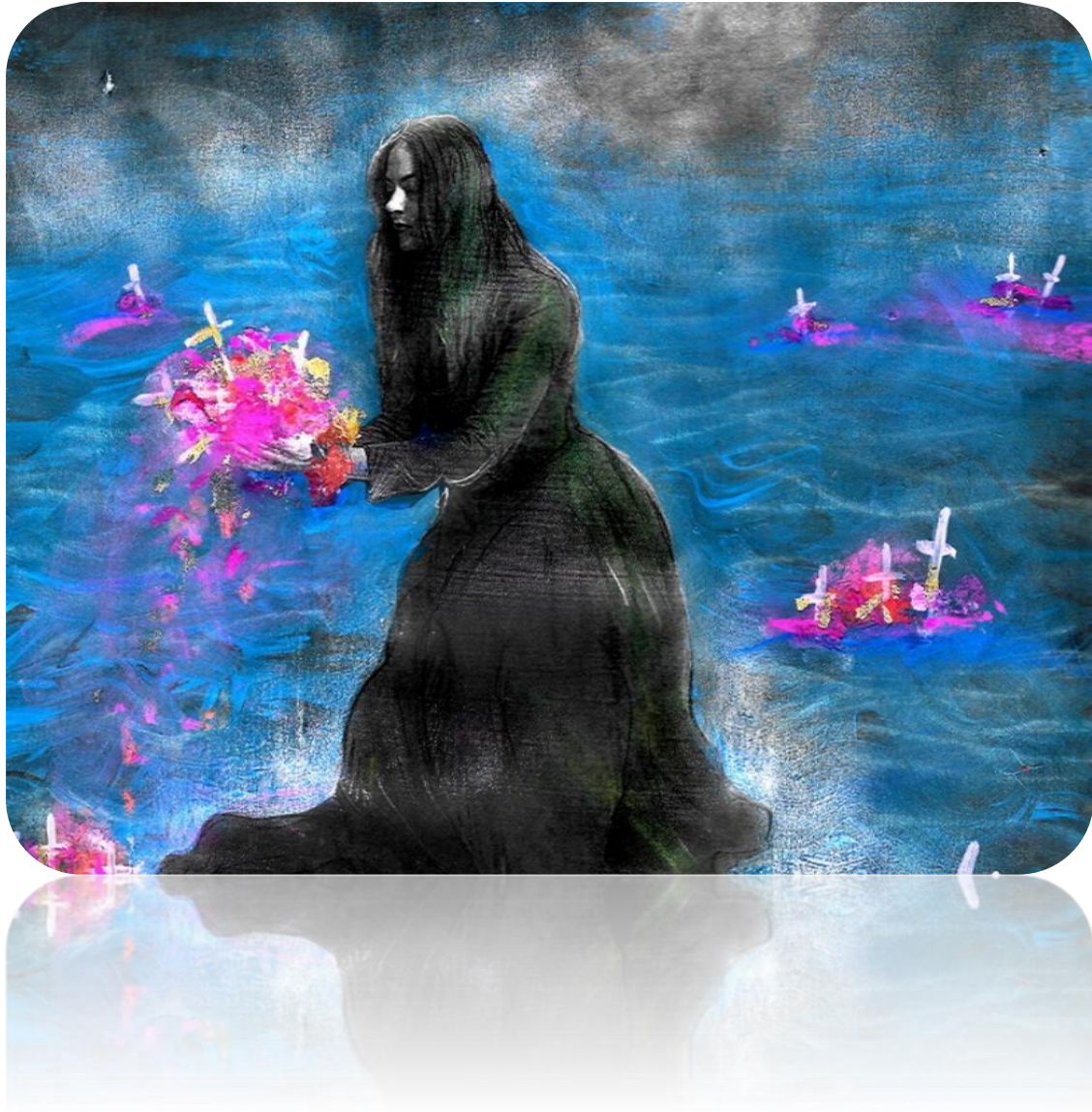
Ελληνικά

ΘΕΜΑ: «Femicide and its consequences. The impact of the phenomenon on
students of the University of the Aegean»

Αγγλικά

ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ

ΓΚΑΣΟΥΚΑ ΜΑΡΙΑ	ΟΜΟΤΙΜΗ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΕΠΙΒΛΕΠΟΥΣΑ
ΖΗΣΗ ΑΝΑΣΤΑΣΙΑ	ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ	ΤΜΗΜΑ ΚΟΙΝΩΝΙΟΛΟΓΙΑΣ ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ
ΓΟΥΒΙΑΣ ΔΙΟΝΥΣΙΟΣ	ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ	Τ.Ε.Π.Α.Ε.Σ. ΠΑΝΕΠΙΣΤΗΜΙΟ ΑΙΓΑΙΟΥ	ΜΕΛΟΣ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΗΣ ΕΠΙΤΡΟΠΗΣ

Φωτογραφία: Humanity House

«Πες το με το όνομά του. Είναι γυναικοκτονία! Καμία λιγότερη»

Σύνθημα από πανό. Σύνταγμα, Αθήνα. 17/12/2021

Ευχαριστίες

Με χαρά και ευγνωμοσύνη εκφράζω τις θερμές μου ευχαριστίες σε όσους και όσες στάθηκαν δίπλα μου και με τον ξεχωριστό τους τρόπο ο καθένας και η καθεμία με στήριξαν προκειμένου να ολοκληρώσω την εργασία αυτή.

Ιδιαίτερες ευχαριστίες θέλω να εκφράσω στην επιβλέπουσα καθηγήτριά μου, την κα. Γκασούκα Μαρία, για την πολύτιμη ηθική και ψυχολογική υποστήριξη και την καθοδήγηση που μου προσέφερε σε όλη αυτή τη διαδρομή.

Θερμές ευχαριστίες οφείλω, επίσης, στις φοιτήτριες και τους φοιτητές του Τμήματος Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Σύρο για την εμπιστοσύνη και παραχώρηση του πλούσιου ερευνητικού υλικού.

Ευχαριστώ βαθιά την οικογένειά μου για την αμέριστη συμπαράσταση, αλλά και την εμπιστοσύνη τους στις επιλογές μου.

Αφιερώνεται σε όλες εκείνες που δεν είναι πια μαζί μας...

17 Ιανουαρίου η Βασιλική (54 ετών) δολοφονείται με 14 μαχαιριές στα Μεσκλά Χανίων από τον 48χρονο Νορβηγό σύντροφό της.

5 Απριλίου η Κωνσταντίνα (28 ετών) και ο αδελφός της δολοφονούνται στο σπίτι τους στη Μακρινίτσα από τον 31χρονο πρώην σύζυγό της.

11 Μαΐου η Καρολάιν Κράουτς (20 ετών) δολοφονείται στα Γλυκά Νερά από τον 32χρονο σύζυγό της μπροστά στο 11 μηνών βρέφος της. Ο δολοφόνος είχε σκηνοθετήσει εισβολή ληστών και για περισσότερο από ένα μήνα υποκρινόταν το θύμα, ακόμα και στην κηδεία της. Τελικά ομολόγησε.

16 Ιουλίου η Γαρυφαλλιά (26 ετών) δολοφονείται στη Φολέγανδρο από τον σύντροφό της. Ο 30χρονος γυναικοκτόνος είπε ότι «ήταν η κακιά στιγμή, χάλασε η φάση».

30 Ιουλίου η Αννίσα (31 ετών) δολοφονείται στη Δάφνη από τον σύζυγό της. Η ΕΛ.ΑΣ. είχε κληθεί μετά από καταγγελία της γυναίκας, αλλά δεν έκανε τίποτα.

3 Αυγούστου η Μαρία (43 ετών), μητέρα τριών παιδιών, δολοφονείται με 8 σφαίρες στον θώρακα και στο κεφάλι στην ταβέρνα του αδερφού της στη Λάρισα. Δράστης ο 54χρονος πρώην σύζυγός της. «Ημουν θολωμένος» υποστήριξε.

8 Αυγούστου η Σταυρούλα (47 ετών) δολοφονείται από έναν 48χρονο άνδρα. Την πυροβόλησε δύο φορές με κυνηγετική караμπίνα. Η γυναίκα είχε καταγγείλει στην αστυνομία ότι δεχόταν απειλές από τον 48χρονο.

23 Αυγούστου 55χρονη γυναίκα δολοφονείται από τον σύντροφό της με μαχαίρι στο διαμέρισμά τους στη Θεσσαλονίκη. Η γυναίκα είχε καλέσει λίγες μέρες πριν την αστυνομία εξαιτίας της βίαιης συμπεριφοράς του.

1 Σεπτεμβρίου η Μόνικα Γκιους (42 ετών), μητέρα τριών παιδιών, βρέθηκε τσιμεντωμένη στην αυλή του σπιτιού της στην Κυπαρισσία. Ήταν θύμα ενδοοικογενειακής βίας από τον πρώην σύζυγό της και από τον 39χρονο σύντροφό της, που συνελήφθη στην Ολλανδία.

22 Σεπτεμβρίου η Δώρα (32 ετών) δολοφονείται με δύο σφαίρες από τον 40χρονο πρώην σύντροφό της στη Ρόδο. Η Δώρα είχε καταθέσει δύο μηνύσεις εναντίον του δράστη για άσκηση σωματικής βίας. Η πρώην σύζυγος του δράστη είχε ζητήσει ασφαλιστικά μέτρα εξαιτίας της βίαιης συμπεριφοράς του.

1 Οκτωβρίου 75χρονη γυναίκα δολοφονείται από τον σύζυγό της στη Βερβερόντα Ερμιονίδας στην Αργολίδα, ο οποίος βρέθηκε απαγχονισμένος από τους αστυνομικούς.

27 Οκτωβρίου η Νεκταρία (48 ετών) δολοφονείται με 8 μαχαιριές από τον πρώην σύζυγό της και πατέρα των τεσσάρων παιδιών τους στην Ιεράπετρα.

28 Νοεμβρίου 48χρονη γυναίκα δολοφονείται με 23 μαχαιριές από τον 49χρονο σύζυγό της στην Πολίχνη Θεσσαλονίκης.

9 Δεκεμβρίου η Τζεβριέ (29 ετών), μητέρα τριών παιδιών, δολοφονείται από τον 30χρονο σύζυγό της, ο οποίος την ξυλοκόπησε μέχρι θανάτου στην Αλεξανδρούπολη.

13 Δεκεμβρίου η Αλεξάνδρα (55 ετών) δολοφονείται από τον 56χρονο πρώην σύζυγό της στη Θεσσαλονίκη. Την πυροβόλησε με κυνηγετική караμπίνα, ενώ αρχικά οι πληροφορίες έλεγαν ότι δολοφονήθηκε από την πεθερά της. Τελικά ο δράστης ομολόγησε ότι τη σκότωσε γιατί είχε τυφλωθεί από ζήλεια.

Περίληψη

Σύμφωνα με τα διεθνή βιβλιογραφικά στοιχεία ως γυναικοκτονία ορίζεται το ύψιστης σημασίας και βαρύτητας σεξιστικό έγκλημα από πρόθεση έναντι των γυναικών, λόγω του ότι είναι γυναίκες. Η γυναικοκτονία αποτελεί ένα πολυπρισματικό και πολυσχιδές φαινόμενο, ακραίας έμφυλης βίας, του οποίου η έρευνα και η ερμηνεία δεν εξαντλείται στην απλή παρατήρηση και συζήτηση. Η γένεση και η έκτασή του δε δεν αποτελεί απότοκο και σύμπτωμα μιας συγκεκριμένης ιστορικής/κοινωνικής συγκυρίας. Τουναντίον, η γυναικοκτονία αποτελεί ένα μακράιωνο διαπολιτισμικό φαινόμενο, καθώς η παρουσία του γίνεται ορατή σε διαφορετικά πολιτισμικά, κοινωνικά και ιστορικά πλαίσια και συγκεκριμένα. Ενώ, οι συνέπειες και οι επιπτώσεις του διαχέονται μέσα στην κοινωνία προκαλώντας συναισθήματα ανασφάλειας, φόβου αλλά και τονίζοντας παράλληλα τον ανεπαρκή/ελλειμματικό τρόπο αντιμετώπισής του, τόσο σε κρατικό όσο και ατομικό επίπεδο. Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω το παρόν ερευνητικό πόνημα φιλοδοξεί να διερευνήσει τον τρόπο με τον οποίο το φαινόμενο της γυναικοκτονίας ορίζεται, ερμηνεύεται, αξιολογείται αλλά και επιδρά σε φοιτητές και φοιτήτριες του Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Αναφορικά με τη δομή του, η παρούσα εργασία έχει διαρθρωθεί σε δυο μέρη το θεωρητικό και το ερευνητικό. Το θεωρητικό μέρος αποτελείται από 3 συνολικά κεφάλαια τα οποία επιδιώκουν να αναδείξουν όσο το δυνατόν περισσότερες όψεις του φαινομένου. Ακολουθεί το τελευταίο μέρος το οποίο είναι το ερευνητικό. Και κατόπιν τα συμπεράσματα/συζήτηση. Για τον σκοπό αυτό στο πρώτο μέρος περιλαμβάνονται σύγχρονες βιβλιογραφικές αναφορές από άρθρα, εγχειρίδια αλλά και βιβλία που σχετίζονται με το εν λόγω ζήτημα. Στο πρώτο μέρος, επίσης, παρουσιάζονται παραδείγματα από τη διεθνή και την εγχώρια πρόσφατη εμπειρία, καθώς και στατιστικά στοιχεία αλλά και σχετικά με το φαινόμενο νομοθετικά πλαίσια και ρυθμίσεις.

Το δεύτερο μέρος του παρόντος πονήματος είναι το ερευνητικό. Συγκεκριμένα σε αυτό παρατίθενται αρχικά 14 συνεντεύξεις, οι οποίες διεξήχθησαν μεταξύ της ερευνήτριας και 14 φοιτητών/τριών (7 φοιτήτριες και 7 φοιτητές) του Πανεπιστημίου Αιγαίου και είχαν ως κύριο θέμα τους τις απόψεις και τις στάσεις τους απέναντι στο φαινόμενο. Ως προς τη μεθοδολογία της, η έρευνα βασίζεται στην πρακτική των ημιδομημένων εις βάθος συνεντεύξεων μέσω ερωτηματολογίου. Ως αναλυτικό εργαλείο η παρούσα έρευνα χρησιμοποιεί την ποιοτική ανάλυση περιεχομένου (θεματική ανάλυση).

Τα συμπεράσματα τα οποία προέκυψαν συμφωνούν με αντίστοιχα ευρήματα τα οποία αναφέρονται στη διεθνή και την εγχώρια βιβλιογραφία, όπως αυτά αναφέρονται μέσα στο πλαίσιο της εργασίας, τόσο στο θεωρητικό όσο και στο ερευνητικό.

Εν συντομία τα ευρήματα που προέκυψαν έχουν ως ακολούθως:

Στο σύνολό τους οι φοιτητές αλλά και φοιτήτριες συνέδεσαν το φαινόμενο της βίας και με τα δύο φύλα και εντόπισαν τα αντίστοιχα χαρακτηριστικά της. Σχετικά με περιστατικό δικής τους εμπειρίας σχετικά με το φαινόμενο της έμφυλης βίας, οι γυναίκες διαφοροποιήθηκαν από τους άντρες καθώς ως επί το πλείστον δήλωσαν πως έχουν υποστεί βία εντός του οικογενειακού τους περιβάλλοντος και συγκεκριμένα από τους πατέρες τους. Αναφορικά με την άποψή τους για την έξαρση του φαινομένου της γυναικοκτονίας και οι δύο πλευρές αναγνώρισαν τον σημαντικό ρόλο της πανδημίας Covid 19 και του εγκλεισμού, καθώς και το γεγονός ότι τα γεγονότα πήραν μεγάλες διαστάσεις μέσω κυρίως του διαδικτύου. Η διάσταση που δόθηκε στο θέμα μέσω του διαδικτύου, δίνει την εντύπωση της έξαρσης του φαινομένου, σύμφωνα με τα όσα κατέθεσαν οι συμμετέχοντες/ουσες. Επίσης, κατά τους ερωτηθέντες και τις ερωτηθείσες αν και το προφίλ των δραστών δεν αποτελεί μια στερεοτυπική κατηγορία, εντούτοις και οι δυο πλευρές το σκιαγράφησαν σχετικά με τον ίδιο τρόπο. Τέλος, αναφορικά με τον ρόλο του Πανεπιστημίου/εκπαιδευτικού φορέα και τη συμβολή του στην αναχαίτιση των περιστατικών έμφυλης βίας/γυναικοκτονίας, στην πλειοψηφία τους οι φοιτητές και φοιτήτριες απάντησαν ότι δεν παρέχεται κάποιου είδους σχετική προετοιμασία.

Λέξεις κλειδιά: Γυναικοκτονία, έμφυλη βία, φεμινιστική έρευνα, τιμωρητικό έγκλημα.

Abstract

According to international bibliographic data, femicide is defined as the highest importance and serious sexist crime of intent against women, because they are women. Femicide is a multifaceted and multifaceted phenomenon of extreme gender-based violence, the research and interpretation of which is not limited to simple observation and discussion. While its genesis and extent are not a consequence and symptom of a specific historical/social conjuncture.

On the contrary, femicide is a long-standing intercultural phenomenon, as its presence becomes visible in different cultural, social, and historical contexts. While its consequences and effects are diffused in society, causing feelings of insecurity, fear and at the same time overcoming the inadequate/deficient way of dealing with it at both state and individual level. Considering the above, the present research work aims to investigate the way in which the phenomenon of femicide is defined, interpreted, evaluated, and also affects students at the Aegean University.

Regarding its structure, the present work has been structured in two parts, the theoretical and the research. The theoretical part consists of a total of 3 chapters which seek to highlight as many aspects of the phenomenon as possible. Then follows the last part which consists of the research and concludes with the conclusions/discussion.

For this purpose, in the first part includes modern bibliographic references from articles, manuals and books related to this issue. The first part also presents examples from recent international and domestic experience, as well as statistics and the legal framework and regulations related to the phenomenon.

The second part of this paper is the research. Specifically, this presents 14 interviews that were conducted between the researcher and 14 students (7 male and 7 female) at the University of the Aegean and had as their main topic the views and attitudes of students towards the phenomenon. In terms of its methodology, the research is based on the use of semi structured in depth questionnaire interviews. As an analytical tool, the present research uses qualitative content analysis through coding.

The conclusions that emerged are consistent with similar findings as they are reported in the international and domestic literature and as they are reported in the context of the work, both theoretically and through the research.

Briefly, the findings stand as follows:

The students connected the phenomenon of violence with both sexes and identified its corresponding characteristics.

Regarding their own incidental experience of the phenomenon of gender-based violence, women were differentiated from men as they stated that they had experienced violence in their family environment and specifically by their fathers. Regarding their view on the outbreak of the phenomenon both sides recognized the important role of the pandemic of Covid 19 and the impact of the inclusion, as well as the fact that the events took on dimensions mainly through the internet. The dimension given to the subject via the internet, gives the impression of the escalation of the phenomenon, according to what the participants submitted.

Also, according to the respondents the profile of the perpetrators is not a stereotypical category, however both sides described them in the same way.

Finally, regarding the role of university/educational institution and its contribution to the prevention of incidents of gender-based violence/femicide, most of both female and male students replied that no kind of relevant preparation is provided.

Keywords: Femicide, gender-based violence, feminist research, punitive crime.

Περιεχόμενα

Περίληψη.....	6
Abstract	8
Ευρετήριο εικόνων	12
Ευρετήριο πινάκων	13
Εισαγωγή	14
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1 ^ο : Το φύλο, η ταυτότητα και το σώμα. Συνομιλώντας με τους όρους.	16
1.1. Φύλο: Από το «Sex» στο «Gender»	16
1.2. «Γυναίκα δε γεννιέσαι, μάλλον γίνεσαι»: Η συγκρότηση της έμφυλης ταυτότητας..	18
1.3. Το γυναικείο σώμα ως πεδίο άρθρωσης σχέσεων εξουσίας.....	19
1.4. Η φεμινιστική οπτική και θεωρία: Ο ρόλος και η προσφορά της.....	21
1.4.1. Φεμινιστικό κίνημα: Τα τρία ρεύματα και η πορεία του.....	21
1.4.2. Από τις γυναικείες σπουδές στις σπουδές φύλου	23
1.5. Φεμινιστική έρευνα: Μια νέα επιστημολογική και μεθοδολογική ερευνητική πρακτική	24
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2 ^ο : Το φαινόμενο της έμφυλης βίας: Το φαινόμενο και οι προεκτάσεις του.	27
2.1. Βία: Ορισμός και γενική προσέγγιση του όρου	27
2.2. Η έμφυλη βία: Ορισμός, ιστορική προσέγγιση και οι ταξινομήσεις του.....	28
2.2.1. Έμφυλη βία: Εννοιολογική προσέγγιση	28
2.2.2. Ιστορική αναδρομή του φαινομένου.....	30
2.2.3. Τα είδη της έμφυλης βίας	32
2.3. Τα αίτια και οι συνέπειες του φαινομένου.....	34
2.3.1. Τα αίτια της έμφυλης βίας	34
2.3.2. Συνέπειες της έμφυλης βίας	36
2.4. Πανδημία, εγκλεισμός και γυναικοκτονία/έμφυλη βία: Το φαινόμενο της έμφυλης βίας ως «σιωπηλή πανδημία».	37
2.5. Η έννοια της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα: Μια διερεύνηση του φαινομένου	39
2.5.1. Ελληνικό ποινικό σύστημα και γυναικοκτονία	40
ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3 ^ο : Γυναικοκτονία. Ανάμεσα σε παρελθόν και παρόν.....	42
3.1. Γυναικοκτονία: Εννοιολογική αποσαφήνιση και ιστορική αναδρομή του όρου.....	42
3.2. Γυναικοκτονία ή Ανθρωποκτονία και γιατί;.....	45
3.3. Το φαινόμενο των γυναικοκτονιών μέσα από διεθνή παραδείγματα	45
3.3.1. Το παράδειγμα της Λατινικής Αμερικής	45
3.3.2. Το παράδειγμα των χωρών της Ευρώπης	47
3.3.3. Το παράδειγμα των χωρών της Αφρικής	48

3.3.4. Το παράδειγμα των χωρών της Ασίας	49
3.3.5. Το παράδειγμα της Αμερικής.....	50
3.4. Νομικές ρυθμίσεις για τις γυναικοκτονίες σε παγκόσμια κλίμακα. Συνοπτική παράθεση ρυθμίσεων.....	51
1. Μεθοδολογία έρευνας.....	53
Δομή ερωτηματολογίου	53
Δείγμα έρευνας	54
Αρχές δεοντολογίας έρευνας.....	54
Περιορισμοί και δυσκολίες έρευνας.....	57
2. Ανάλυση των συνεντεύξεων	57
Συμπεράσματα/Συζήτηση	88
Βιβλιογραφία	91
ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ.....	100
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α – ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ	101
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ.....	103

Ευρετήριο εικόνων

ΕΙΚΟΝΑ 1 ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΕ ΔΙΑΦΟΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ. ΠΗΓΗ: WWW.WEFORUM.ORG, 2020.....	29
ΕΙΚΟΝΑ 2 ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ. ΠΗΓΗ: UNHCR(2007).....	33
ΕΙΚΟΝΑ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ACTIONAID ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ, 2020. ΠΗΓΗ: WWW.ACTIONAID.GR.....	39

Ευρετήριο πινάκων

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΘΥΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (2019).....	477
ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ ΤΟ 2018 ΠΡΩΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ	49
ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΠΟΣΟΣΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΝΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, 2019.....	50

Εισαγωγή

Ο όρος γυναικοκτονία αφορά στην από πρόθεση δολοφονία των γυναικών ή κοριτσιών. Η γυναικοκτονία αποτελεί μια πρακτική που διατρέχει τους αιώνες και σχετίζεται άμεσα με την πατριαρχική κοινωνία, την έμφυλη βία και τον σεξισμό. Ενώ ως κίνητρό της έχει την επιβολή των αρρένων ατόμων επί των θηλυκών. Ο όρος γυναικοκτονία απαντάται στη διεθνή βιβλιογραφία ως «Femicide». Παρόλο που στην παρούσα ιστορική φάση που διανύουμε έχουν γίνει σημαντικά βήματα προς την κατεύθυνση της κατοχύρωσης και υπεράσπισης των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, εντούτοις τα στατιστικά στοιχεία τα οποία δίνουν στη δημοσιότητα παγκόσμιοι οργανισμοί, όπως ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, φανερώνουν δυστυχώς την έξαρση του φαινομένου των γυναικοκτονιών σε όλες τις εκφάνσεις του. Κατ' επέκταση μέσω των στοιχείων αυτών τονίζεται και η αδυναμία των αρμόδιων αρχών και οργανισμών να περιορίσουν και να πατάξουν την ακραία αυτή μορφή έμφυλης βίας.

Στρέφοντας το βλέμμα στο πρόσφατο ελληνικό παράδειγμα, στην Ελλάδα μετά τη δολοφονία της Ελένης Τοπαλούδη τον Νοέμβριο του 2018, σημειώθηκε μια αλυσιδωτή έξαρση της έμφυλης βίας και ο όρος γυναικοκτονία εισήλθε αβίαστα στον καθημερινό λόγο, τόσο τον δημόσιο όσο και τον ιδιωτικό. Μέσω του ελληνικού κινήματος #Me too, αλλά και πολλών ακόμα πρωτοβουλιών για την ανάδειξη και δημοσιοποίηση περιστατικών έμφυλης βίας, φαίνεται πως ένα σύγχρονο φεμινιστικό κίνημα έχει ανασυνταχθεί και πασχίζει προκειμένου να αφυπνίσει την κοινή γνώμη υπογραμμίζοντας ότι η άσκηση έμφυλης βίας δεν είναι απλώς ένα « *τυχαίο συμβάν*» ή μια «*κακή στιγμή*», ή «*μια φάση που στράβωσε*». Αντίθετα, όπως τα κινήματα αυτά πρεσβεύουν η έμφυλη βία αποτελεί μια θανατηφόρα τακτική, απότοκο μιας άρχουσας πατριαρχικής τάξης που δεν διστάζει να δολοφονήσει τις γυναίκες, ακριβώς επειδή είναι γυναίκες.

Η νέα γενιά βρίσκεται στο κέντρο του προβλήματος, τόσο ως θύματα αλλά και ως έμμεσοι/ες δράστες/τριες, καθώς πολλές φορές ως σιωπηλοί/ές μάρτυρες ανέχονται ή δέχονται την έμφυλη βία. Όπως αναφέρεται στο εγχειρίδιο του Dutch CEDAW Network (2018) με βάση τα παγκόσμια στατιστικά στοιχεία, οι σεξουαλικές επιθέσεις σε ποσοστό άνω του 50% διαπράττονται εις βάρος κοριτσιών κάτω των 18 ετών. Επιπλέον σύμφωνα με το ίδιο εγχειρίδιο περίπου 120 εκατομμύρια κορίτσια κάτω των 18 έχουν βιώσει σεξουαλικές πράξεις κατά τη διάρκεια της ζωής τους.

Τα πράγματα θα μπορούσαν να είναι διαφορετικά ή οι αριθμοί μικρότεροι εάν ο τομέας της εκπαίδευσης διαδραμάτιζε έναν πιο καίριο και κυρίως ουσιαστικό ρόλο στην καθημερινότητα των νέων παγκοσμίως. Είναι δυνατή η πεποίθηση ότι οι νέοι/νέες άνθρωποι μέσω της κατάλληλης εκπαίδευσης, ήτοι μιας εκπαίδευσης που να στοχεύει στην ενημέρωση τους γύρω από τα αίτια και τις συνέπειες της έμφυλης βίας, θα τους/τις εξόπλιζε με τις κατάλληλες γνώσεις και ικανότητες προκειμένου να εναντιώνονται απέναντι σε οποιασδήποτε μορφής έμφυλη βία ή έγκλημα στο όνομα του «φύλου».

Έχοντα ως κεντρικό άξονα τα ανωτέρω και συνυπολογίζοντας την τρέχουσα πραγματικότητα η παρούσα ερευνητική προσπάθεια έχει ως στόχο της να αναδείξει όψεις της ακραίας αυτής μορφής σεξιστικής βίας, όπως αυτή διαμορφώνεται στο πρόσφατο παρόν στο διεθνή χώρο και κυρίως στην Ελλάδα. Προκειμένου να καταστεί αυτό εφικτό το παρόν ερευνητικό πόνημα ως προς τη διάρθρωσή του συνίσταται σε δύο μέρη, το θεωρητικό και το ερευνητικό. Στο πρώτο μέρος επιχειρείται μια εκ του συνόλου θεωρητική κάλυψη του φαινομένου. Στο δεύτερο μέρος παρατίθεται η ερευνητική διαδικασία η οποία έχει ως επίκεντρο του ενδιαφέροντός της τις στάσεις και τις απόψεις φοιτητών και φοιτητριών του Τμήματος Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου, σχετικά με το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα. Στην κατακλείδα της εργασίας παρατίθενται τα συμπεράσματα και ευρήματα της έρευνας που διεξήχθη. Ως προς τη μεθοδολογία της έρευνας υιοθετήθηκε η πρακτική των ημιδομημένων συνεντεύξεων εις βάθος, ενώ για την ανάλυση των αποτελεσμάτων χρησιμοποιήθηκε το εργαλείο της ποιοτικής ανάλυσης συνεντεύξεων.

1. ΘΕΩΡΗΤΙΚΟ ΜΕΡΟΣ

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1^ο: Το φύλο, η ταυτότητα και το σώμα. Συνομιλώντας με τους όρους.

1.1. Φύλο: Από το «Sex» στο «Gender»

Ήδη από τα πρώτα χρόνια της ζωής ενός/μιας ανθρώπου, το φύλο αποτελεί μια έννοια με την οποία ο κάθε ένας και η κάθε μια έρχεται συστηματικά σε επαφή, καθώς με βάση το φύλο του/της μαθαίνει να φέρεται, να κινείται, να ντύνεται, να συνάπτει σχέσεις κ. ο. κ. Πάρα ταύτα, το φύλο δεν εξαντλείται νοηματικά στα παραπάνω. Αν και χρησιμοποιείται ευρέως με τη στενή του έννοια (άντρας-γυναίκα) το φύλο στην ουσία αποτελεί έναν όρο διττό σημασιολογικά καθώς αυτός διακρίνεται στο βιολογικό φύλο (sex) και το κοινωνικό φύλο (gender). Η έννοια κοινωνικό φύλο ακούγεται για πρώτη φορά, από την κοινωνιολόγο και φεμινίστρια Ann Oakley στις αρχές του 1970. Συγκεκριμένα η Oakley στο βιβλίο της «Sex, Gender and Society» (1972) διατυπώνει τη σκέψη της σχετικά με την διάκριση ανάμεσα στο “Sex” και το “Gender”. Σύμφωνα με την Oakley το βιολογικό φύλο αποτελεί την έκφραση της βιολογικής διαφοράς ανάμεσα στους άνδρες και τις γυναίκες. Η διαφορά αυτή εντοπίζεται στα γεννητικά όργανα, στο αναπαραγωγικό σύστημα και στην αναπαραγωγική λειτουργία. Εν αντιθέσει, το κοινωνικό φύλο αποτελεί μια κοινωνικά και πολιτισμικά προσδιορισμένη έννοια, της οποίας το περιεχόμενο σχετίζεται αλλά και αφορά στη διάκριση ανάμεσα στον ανδρισμό (αρρενωπότητα) «Masculine» και τη θηλυκότητα «Femine» (Oakley, 1972 :16).

Στις αρχές της δεκαετίας του 1980 και υπό το φως των εξελίξεων στο πεδίο της φεμινιστικής θεωρίας, της πολιτισμικής κριτικής αλλά και της κοινωνικής θεωρίας, η έννοια του φύλου αναπλασιώνεται, παύει να νοείται ως μια ενιαία κατηγορία και εκλαμβάνεται ως μια ρευστή, πολιτισμικά προσδιορισμένη θέση, η οποία τελεί υπό συνεχή διαπραγμάτευση.

Αυτή η διαπίστωση πέρα όλων των άλλων είναι ιδιαίτερα σημαντική καθώς, όπως αναφέρει η Γκασούκα (2018: 47) συνέβαλε στο να αναδειχθεί η τρωτότητα του δυτικοκεντρικής προελεύσεως διπόλου φύση/πολιτισμός. Ενώ την ίδια στιγμή έθεσε εν

αμφιβόλω, το κυρίαρχο αφήγημα της δυτικής νεωτερικής ιστορίας ότι η «γυναίκα» είναι συνώνυμο της φύσης. Πράγμα που σήμαινε απρόβλεπτη, άγρια, ανεξέλεγκτη, ανορθολογική, σεξουαλική αλλά ταυτόχρονα γοητευτική και αναπαραγωγική. Δεν θα ήταν υπερβολή να πει κανείς πως η «γυναίκα» στο πλαίσιο αυτό, γινόταν (ή γίνεται ακόμα;)¹ αντιληπτή ως ένα πλάσμα, του οποίου η ζωή αλλά και η «μοίρα» καθοριζόταν από τη βιολογία του (Αθανασίου, 2004:4). Μια δεκαετία περίπου αργότερα, στις αρχές της δεκαετίας του 1990, η φεμινιστική θεωρία της παραστασιακής επιτέλεσης του φύλου (επιτελεστικότητα) προχωρά έτι περαιτέρω, προσεγγίζοντας το φύλο υπό ένα νέο πρίσμα και δίνοντάς του ταυτόχρονα μια άλλη διάσταση.

Η Judith Butler (1993), εκ των κύριων εκφραστών της θεωρίας της επιτελεστικότητας, καταλήγει ότι, το φύλο ως αντικειμενικό και φυσικό «πράγμα» απλά δεν υφίσταται. Όπως η ίδια αναφέρει το φύλο υπάρχει μόνο ως ερμηνεία και επιτέλεση. Υπάρχει δηλαδή μόνο στον βαθμό κατά τον οποίο αυτό επιτελείται. Στο έργο της «*Bodies that Matter*» (1993) η Butler αντιπαρέρχεται τον διαχωρισμό ανάμεσα στο βιολογικό και το κοινωνικό φύλο, διατυπώνοντας την άποψη ότι το βιολογικό φύλο δεν υπάρχει. Το φύλο, κατά την ίδια, είναι εξαρχής κοινωνικό, αφού όλα τα σώματα είναι εκ προοιμίου έμφυλα. Ξεδιπλώνοντας τον συλλογισμό της αναφέρει ότι, το σώμα είναι απλά ύλη και άρα η αντίληψη των υποκειμένων για το υλικό σώμα απορρέει από την άποψη την οποία τα ίδια τα υποκείμενα έχουν κατασκευάσει γι' αυτό. Ως εκ τούτου το βιολογικό φύλο αλλά και το κοινωνικό δεν συστήνουν δυο κοινωνικές κατηγορίες, αλλά μόνο επιτελέσεις (performances). Κατά την Butler το σώμα «*γίνεται το φύλο του*», μέσω της επανάληψης συγκεκριμένων και επαναλαμβανόμενων πράξεων των ίδιων των υποκειμένων. Το φύλο, λοιπόν, για την ίδια, δεν είναι αυτό που τα υποκείμενα «*είναι*» αλλά αυτό που τα υποκείμενα «*επιτελούν*».

¹ Σχόλιο της γράφουσας.

1.2. *«Γυναίκα δε γεννιέσαι, μάλλον γίνεσαι»*: Η συγκρότηση της έμφυλης ταυτότητας.

Από τα παραπάνω γίνεται σαφής η πολυπλοκότητα της έννοιας του φύλου, η μη εγγενώς ορισμένη εννοιολόγησή του καθώς και το ότι, αυτό νοηματοδοτείται και ερμηνεύεται διαφορετικά υπό το πρίσμα διαφορετικών θεωρητικών παραδειγμάτων, αλλά και μέσα στο πλαίσιο διαφορετικών κοινωνικών συμφραζομένων. Στο πλαίσιο αυτό το φύλο παύει να αφορά μόνο τις γυναίκες ή μόνο τους άντρες. Αλλά μετατρέπεται σε ένα εργαλείο, σε μια ευρύτερη αναλυτική κατηγορία, με βάση την οποία ερμηνεύεται η «έμφυλη κανονικότητα», η έμφυλη συμβολική τάξη και οι εκφάνσεις της, οι σχέσεις εξουσίας μεταξύ των έμφυλων υποκειμένων, όπως και η διαδικασία της συγκρότησης των ταυτοτήτων (κοινωνικών, έμφυλων, εθνοτικών κ.ο.κ).

Όταν η Simone de Beauvoir (1949) διατύπωσε το περίφημο *«Γυναίκα δεν γεννιέσαι, αλλά μάλλον γίνεσαι»* στην ουσία κατέθετε μια καινοτόμα για την εποχή της πρόταση, η οποία αργότερα απετέλεσε έναν κοινό τόπο για τη θεωρία της συγκρότησης των ταυτοτήτων. Σύμφωνα με αυτή, οι ταυτότητες δεν συνιστούν μονολιθικές κατηγορίες ταξινόμησης των ατόμων. Δεν αποτελούν προϋπάρχοντα «καλούπια» μέσα στα οποία τα υποκείμενα «μπαίνουν και μένουν ισόβια». Αντίθετα, οι ταυτότητες είναι καταρχήν διαδικασίες, σχέσεις και άρα ρευστές και διαπραγματεύσιμες, οι οποίες όμως αποτελούν ταυτόχρονα προϊόντα σχέσεων εξουσίας. Το να είσαι «γυναίκα» ή να φέρεις τα χαρακτηριστικά της «γυναικείας ταυτότητας» σε μια δεδομένη ιστορικό-κοινωνική συγκυρία σημαίνει αυτόματα τη συμμόρφωση με την εκάστοτε ιστορική ιδέα περί «γυναίκας», θα εξηγήσει η Butler (1993). Συνεχίζει δε λέγοντας ότι, θα χρειαστεί το υποκείμενο να συμμορφωθεί με συγκεκριμένες νόρμες και πάντα θα πρέπει να το πράξει αυτό με επιτυχία, καθώς το φύλο στις σύγχρονες κοινωνίες αποτελεί μέρος του μηχανισμού που «κανονικοποιεί», «εξανθρωπίζει» και «ταξινομεί» τα υποκείμενα. Ενώ, η απόκλιση από την κανονικότητα και η μη συμμόρφωση του υποκειμένου επισείει τιμωριών.

Όπως αναφέρει η Γκασούκα (2013), στις σύγχρονες δυτικού τύπου κοινωνίες το φύλο είναι αυτό που λειτουργεί ως ταξινομητικός μηχανισμός. Ένας μηχανισμός που ευθύνεται για την στρωματοποίηση της κοινωνίας σε έμφυλες κοινωνικές ασυμμετρίες. Εξηγώντας περαιτέρω αναφέρει ότι, η στρωματοποίηση αυτή αποτελεί στην ουσία ένα ιεραρχημένο σύστημα, το οποίο μη διαφέροντας από τα υπόλοιπα ιεραρχικά

συστήματα, περιβάλλεται με μύθους και ιδεολογήματα προκειμένου να επιτευχθεί η νομιμοποίηση και η αποδοχή του από το ευρύτερο κοινωνικό στρώμα. Προκειμένου να καταστεί αυτό εφικτό, η Γκασούκα (2013) επιχειρηματολογεί λέγοντας πως γύρω του κατασκευάζεται (ή μάλλον το ίδιο συμμετέχει και συναινεί στην κατασκευή αυτή) ένα πλέγμα αντιλήψεων και αναπαραστάσεων. Αυτές οι αντιλήψεις και οι αναπαραστάσεις αποτελούν τα κύρια συστατικά στοιχεία της κοινωνικής συνείδησης. Με βάση αυτή χτίζεται μια έμφυλα διαμορφωμένη κλίμακα αξιών που αντιστοιχούν σε ανάλογες έμφυλες συμπεριφορές και προσδοκίες. Όλα τα ανωτέρω συνθέτουν αυτό που στη σύγχρονη φεμινιστική θεώρηση ονομάζεται «κοινωνικός ρόλος του φύλου».

1.3. Το γυναικείο σώμα ως πεδίο άρθρωσης σχέσεων εξουσίας.

Εξηγώντας περαιτέρω, σύμφωνα με τον ισχυρισμό του Παπαταξιάρχη (1997: 205), το φύλο τείνει να αποτελεί ένα πολιτισμικό σύμβολο. Ένα σύμβολο του οποίου ο ορισμός δεν είναι εγγενής και στατικός αλλά ορίζεται σχεσιακά. Ως προς τη σχέση του δηλαδή με άλλα σύμβολα τα οποία είναι εξίσου σημαντικά για την πολιτισμική οργάνωση αλλά δεν είναι της ίδιας βαρύτητας. Το φύλο σε αυτή την κατηγοριοποίηση αποτελεί ένα «κεντρικό σύμβολο» (Παπαταξιάρχης, 1997: 205) μέσω του οποίου μεταφέρονται πολιτισμικά νοήματα σχετικά με την εννοιολόγηση του εαυτού/της εαυτής αλλά και του «άλλου».

Στη δυτική νεωτερική σκέψη του 19^{ου} αιώνα, όπως αυτή εκφράστηκε μέσα από τις θεωρίες του Διαφωτισμού, την κορύφωση της αποικιοκρατικής συνθήκης, της δυτικής ιατρικής και της λευκής ανδροκρατούμενης θεώρησης των πραγμάτων, στο πεδίο των έμφυλων αναπαραστάσεων, ο άνδρας αποτελεί το πρότυπο του «κανονικού, ορθολογικού ανθρώπου», ενώ στον αντίποδα η «γυναίκα» ορίζεται ως ο άλλος. Ο επικίνδυνος άλλος, ο οποίος χρειάζεται να εξουσιαστεί, να πειθαρχήσει και να τεθεί υπό έλεγχο (Ζδούκου, 2007).

Η Simone De Beauvoir (1949) παρουσιάζει μια αντιπροσωπευτική εικόνα της θεώρησης της γυναίκας κατά τον 19^ο αιώνα, στο βιβλίο της *«Το δεύτερο Φύλο»*, όπου αναφέρει σχετικά: *«[...] υπάρχει ένας απόλυτος ανθρώπινος τύπος, ο αρσενικός. Η γυναίκα έχει ωθηκές, μήτρα: αυτές οι ιδιαιτερότητες την φυλακίζουν στην*

υποκειμενικότητά της, την περιορίζουν μέσα στα όρια της ίδιας της της φύσης. Λέγεται συχνά ότι σκέφτεται με τους αδένες της. Ο άνδρας αγνοεί το γεγονός ότι και η δική του ανατομία περιλαμβάνει αδένες, όπως οι όρχεις, και ότι εκκρίνουν ορμόνες. Θεωρεί το σώμα του μια άμεση και φυσιολογική σύνδεση με τον κόσμο, τον οποίο πιστεύει ότι κατανοεί αντικειμενικά, ενώ θεωρεί το σώμα της γυναίκας τροχοπέδη, φυλακή, επιβαρυνόμενο από τις ιδιαιτερότητές του» (De Beauvoir, 2011/1949: 15).

Μέσα στο πλαίσιο του ιατρικού κυρίως λόγου, το γυναικείο σώμα κατά τον 19^ο αιώνα νοούταν ως άρρηκτα συνδεόμενο με τη σεξουαλικότητα και την αναπαραγωγή. Το γυναικείο σώμα, όπως αναφέρει η Αθανασίου (2004), σηματοδοτούσε την ετερότητα, τη διαφορετικότητα αλλά και την απόκλιση. Ήταν δηλαδή ταυτόσημο με το «άλλο» το μη κατανοητό και άρα αυτό το οποίο χρήζει περιχαράκωσης και ελέγχου. Οι μεγάλες αλλαγές στον τρόπο θεώρησης των πραγμάτων και κυρίως η κριτική που απευθυνόταν στη θετικιστική ρητορική των κοινωνικών επιστημών, στις αρχές της δεκαετίας του 1980, απετέλεσαν μια βάση πάνω στην οποία ξεκίνησε ένας εποικοδομητικός διάλογος ανάμεσα στις ανανεωμένες πλέον κοινωνικές επιστήμες και σε αυτές της ιστορίας, των πολιτικών επιστημών κ.λπ. Μέσα σε αυτό το πλαίσιο η έννοια της κατηγορίας του «φύλου» τέθηκε ως ένα εκ των πεδίων τα οποία προσέφεραν μια εναλλακτική ερμηνεία των πραγμάτων και του κόσμου και οδήγησαν σε μια νέα θεώρηση του σώματος. Το σώμα πλέον δεν νοείται μόνο ως βιολογία αλλά και ως πολιτική. Το γυναικείο σώμα δεν ερμηνεύεται μόνο μέσω της ιατρικής αλλά μέσα από την έμφαση που δόθηκε στην έννοια του ενσώματου εαυτού και του τρόπου με τον οποίο αυτός ορίζεται μέσα σε συγκεκριμένα πολιτισμικά και κοινωνικά συγκείμενα. Έδειξαν ότι η υποκειμενικότητα δεν αποτελεί κάτι το ενιαίο και απόλυτο, το οποίο καθορίζεται από έναν παντοδύναμο νόμο. Αντίθετα, αυτή τελεί πάντα υπό διαπραγμάτευση.

Μέσα σε τούτο το πλαίσιο, έννοιες όπως ο εαυτός, η ασθένεια, η υγεία το φύλο αλλά και το σώμα γίνονται αντιληπτές όχι ως έννοιες αντικειμενικές και ανεξάρτητες από την κοινωνική πραγματικότητα αλλά νοούνται, σύμφωνα με τον Bauman (1995), ως κοινωνικές κατασκευές. Το γυναικείο σώμα, λοιπόν, σε αυτό το περιβάλλον, ορίζεται ως κατασκευή. Ορίζεται, επίσης, ως ένα πεδίο πάνω στο οποίο οι κοινωνικοί και πολιτισμικοί κανόνες και επιταγές εκφράζονται και επιτρέπουν στα άτομα του εκάστοτε κοινωνικο-πολιτισμικού πλαισίου να το κατανοήσουν. Η Luckett (2007:6) φωτογραφίζει επιδέξια τη θέση της Simone de Beauvoir (1989), η οποία τοποθετήθηκε σχετικά με αυτό δηλώνοντας ότι «το σώμα εν τέλει δεν είναι ένα πράγμα» αλλά ένα

όργανο μέσω του οποίου αντιλαμβανόμαστε τον κόσμο. Σύμφωνα δε με την Douglas (1996/1970) το σώμα λειτουργεί ως ένα πανίσχυρο πολιτισμικό σύμβολο, ως μια πολιτισμική μεταφορά.

Ως εκ τούτου, όπως αναφέρει η Young (2005) (στο Luckett, 2007: 6) το γυναικείο σώμα σε όλη την καταγεγραμμένη έως τώρα ιστορία έχει νοηματοδοτηθεί με τρόπους οι οποίοι εξυπηρετούν τους άνδρες. Το γυναικείο σώμα μέσα στο πλαίσιο της πατριαρχικής κοινωνίας νοείται ως υπάκουο και πειθαρχημένο. Και έτσι οφείλει να φέρεται μέσα από ρυθμίσεις και κανονιστικές πρακτικές. Ακόμα και τα λεγόμενα «ιδανικά πρότυπα ομορφιάς», οι σωματικές κινήσεις αλλά και η γλώσσα του σώματός τους, έχουν κατασκευαστεί κατά τέτοιον τρόπο ώστε να αναπαράγουν τις θέσεις κυριαρχίας αλλά και εξουσίας των ανδρών. Συνεχίζει δε, προκειμένου να περιγράψει την ενσώματη εμπειρία των γυναικών, υποστηρίζοντας ότι διακρίνει κανείς έντονα το ύφος του σωματικού καταναγκασμού στη γυναικεία ύπαρξη. Ο τρόπος που οι γυναίκες ντύνουν το σώμα τους και το κινούν είναι χαρακτηριστικό παράδειγμα του τρόπου που βιώνουν το γυναικείο σώμα τους κατ' ουσίαν ως ένα αντικείμενο. Ένα αντικείμενο το οποίο προορίζεται για «κατανάλωση» από τα ανδρικά βλέμματα. Κλείνοντας εύστοχα, όπως σημειώνει η Bartky (1990) (στο Luckett, 2007: 5) *«Η γλώσσα του σώματος των γυναικών μιλάει εύγλωττα και σιωπηλά, για την κατώτερη θέση της σε μια έμφυλη ιεραρχικά ταξινόμηση»*.

1.4. Η φεμινιστική οπτική και θεωρία: Ο ρόλος και η προσφορά της

1.4.1. Φεμινιστικό κίνημα: Τα τρία ρεύματα και η πορεία του.

Οι απαρχές του φεμινιστικού κινήματος εντοπίζονται στα τέλη του 19^{ου} αιώνα όταν το γυναικείο κίνημα των «Σουφραζετών», διεκδικούσε το δικαίωμα ψήφου για τις γυναίκες. Έως και τις αρχές του 20^{ου} αιώνα το κίνημα αυτό εξελίχθηκε σε ένα παγκόσμιο κίνημα, και οι λέξεις φεμινισμός και φεμινιστικό κίνημα ξεκίνησαν να χρησιμοποιούνται ευρέως. Το πρώτο ρεύμα του φεμινιστικού κινήματος, το οποίο έως και το 1920 είχε διευρυνθεί, στηριζόταν στην οργανωμένη δράση των μελών του. Έως και τη δεκαετία του 1930 οι γυναίκες είχαν ήδη κατοχυρώσει το δικαίωμα ψήφου, την είσοδό τους στην ανώτατη εκπαίδευση, ενώ εμφάνιζαν έντονη συνδικαλιστική δράση, ούσες οργανωμένες σε σοσιαλιστικά κόμματα, κυρίως λόγω της έντονης επαγγελματικής τους δράσης. Η δράση τους αυτή σε νευραλγικούς τομείς της κοινωνίας δεν αποτελεί

έκπληξη καθώς, όπως αναφέρει η Γκασούκα (2013), οι γυναίκες ήδη από τον 15^ο αιώνα αρχίζουν να διεκδικούν το δικαίωμά τους στην εκπαίδευση την ίδια στιγμή που επιθυμούν και στοχεύουν στην βελτίωση της κοινωνικής τους κατάστασης. Μετά το πέρας του Β΄ Παγκοσμίου πολέμου παρατηρείται επανοργάνωση του φεμινιστικού κινήματος, με κύριο επακόλουθο την κατοχύρωση των ίσων με τους άνδρες πολιτικών δικαιωμάτων (Krolokke & Sorensen, 2006). Τα ίχνη του δεύτερου ρεύματος του κινήματος εντοπίζονται στη δεκαετία του 1970. Την περίοδο αυτή το κίνημα αναζωπυρώνεται και θέτει ως βασικές του διεκδικήσεις την απελευθέρωση των γυναικών από την κοινωνική και έμφυλη ανισότητα που εδραιώνεται στο πλαίσιο της πατριαρχικής κοινωνίας. Το δεύτερο αυτό ρεύμα του φεμινισμού επικεντρώθηκε επίσης στη βία που ασκούνταν στις γυναίκες από τα ανδρικά μέλη, τόσο μέσα στις οικογένειές τους όσο και έξω από το οικογενειακό τους πλαίσιο. Βασική πεποίθηση των φεμινιστριών του δεύτερου κύματος ήταν ότι βασικούς υπαίτιους για τη δυσμενή θέση των γυναικών αποτελούν τόσο ο καπιταλιστικός τρόπος οργάνωσης όσο και η πατριαρχία (Krolokke & Sorensen, 2006).

Το τρίτο κύμα του φεμινισμού, κατά κύριο λόγο, αφορά στο αμερικάνικο κίνημα της δεκαετίας του 1990. Το κίνημα αυτό το οποίο αναφέρεται και ως «μετα-φεμινισμός» ξεκίνησε ως μια φωνή αντίδρασης απέναντι στα συντηρητικά μέσα ενημέρωσης που διαμήνυαν το τέλος του φεμινισμού. Η δεκαετία του 1990 απετέλεσε ένα πλαίσιο εντός του οποίου ο φεμινιστικός λόγος επικεντρώθηκε δίνοντας έμφαση σε ζητήματα φύλου και κυρίως στα ζητήματα των καταπατούμενων δικαιωμάτων των γυναικών ανά την υφήλιο. Ο παγκόσμιος φεμινισμός (Universal Feminism) χρονικά συνέπεσε και με την ίδρυση πολλών μη κυβερνητικών οργανώσεων που ενδιαφέρονταν κυρίως για την επίλυση σημαντικών ζητημάτων σχετικών με τη γυναικεία υποτίμηση και ανισότητα. Κύρια όπλα στα χέρια των φεμινιστριών του τρίτου κύματος είναι τα μέσα ενημέρωσης, και η τεχνολογία με τη μορφή ιστολογίων και σελίδων κοινωνικής δικτύωσης (Krolokke & Sorensen, 2006).

Στο επίκεντρο του ενδιαφέροντός τους τίθεται κυρίως η επιδίωξη της απελευθέρωσης των γυναικών από οποιοδήποτε τύπο περιορισμού (φυλετικό και άλλο), η αντιμετώπιση φαινομένων όπως η σεξουαλική βία, η οικιακή βία αλλά και κάθε είδους σεξουαλική παρενόχληση. Σύμφωνα με την Στασινοπούλου (1992) ένας από τους τρόπους για την καταπολέμηση των φαινομένων αυτών είναι η αναθεώρηση δομικών

θεσμών όπως η εκπαίδευση, δια μέσου της οποίας θα προωθηθεί μια φιλελεύθερη εκπαίδευση που θα στοχεύει στην κατάργηση των διακρίσεων. Ομοίως, ο θεσμός του δικαίου αποτελεί εργαλείο για την καταπολέμηση της ανισότητας και των αποκλεισμών μέσω της θέσπισης και προώθησης μιας προοδευτικής νομοθεσίας που θα ποινικοποιεί την οποιαδήποτε σεξιστική πρακτική στους χώρους εργασίας.

1.4.2. Από τις γυναικείες σπουδές στις σπουδές φύλου

Μέσα στην ταραγμένη για τα ζητήματα γύρω από το φύλο δεκαετία του 1970 και ενώ ήδη το δεύτερο κύμα του φεμινισμού είναι εν εξελίξει, οι φεμινίστριες προκαλούνται ως προς τις γνωστικές και ακαδημαϊκές τους ικανότητες από τους ανδρικούς ακαδημαϊκούς κύκλους. Στο περιβάλλον αυτό νέες ακαδημαϊκοί συναντώνται και συζητούν γύρω από την ανάπτυξη ενός πεδίου σπουδών με κεντρικό άξονα έναν «*γυναικοκεντρικό τρόπο*» θεώρησης και ερμηνείας των πραγμάτων, ο οποίος θα αποτελούσε μια πρόκληση στο τότε επιστημολογικό γίγνεσθαι καθώς θα αμφισβητούσε τον κυρίαρχο ανδρικό. Το πεδίο των «*γυναικείων σπουδών*» εμφανίζεται για πρώτη φορά στα 1970 μέσα από ένα πρόγραμμα που εκπονήθηκε από το Πανεπιστήμιο του San Diego. Στα 1980 οι γυναικείες σπουδές εντάχθηκαν σε όλα τα προγράμματα σπουδών στα αμερικάνικα κυρίως πανεπιστήμια. Στον πυρήνα των γυναικείων σπουδών βρίσκεται η αμφισβήτηση και η πρόθεση επαναξιολόγησης και κριτικής απέναντι στον πατριαρχικό χαρακτήρα των επιστημών. Βασική προϋπόθεση για την εκπλήρωση των στόχων του κινήματος, ήταν η εξασφάλιση της επαφή τους με τη φεμινιστική σκέψη και τη γυναικεία εμπειρία και ερμηνεία των πραγμάτων (Γκασούκα, 2013).

Πιο συγκεκριμένα όπως συμπληρώνουν η Κουρουτσίδου & Γκασούκα (2021) κεντρικός στόχος των ερευνών στα πλαίσια των σπουδών του φύλου, ήταν το να αναγνωριστούν και να φωτιστούν όψεις της γυναικείας οπτικής των πραγμάτων όπως αυτές συμβαίνουν/λαμβάνουν χώρα στο ευρύτερο ιστορικό και κοινωνικό φάσμα. Υπό αυτές τις συνθήκες, οι φεμινίστριες επιστημότισσες/θεωρητικοί οι οποίες ανέλαβαν να προωθήσουν την ανάπτυξη και κατόπιν την εξέλιξη των γυναικείων σπουδών, είχαν ως κύριο στόχο τους την εν γένει αποδόμηση της έμφυλης ταξινόμησης. Καθώς σύμφωνα με τα όσα υποστηρίζουν οι Krijnen & Van Bauwel, (2015) οι έννοιες αρρενωπότητα και θηλυκότητα δεν θα πρέπει να νοούνται ως οικουμενικές αλλά μάλλον διαχρονικές

έννοιες και κατηγορίες. Επιπλέον, οι έννοιες αυτές θα πρέπει να προσεγγίζονται και να αναλύονται σύμφωνα με τα εκάστοτε πολιτικά, οικονομικά και ιστορικά συγκείμενα στα οποία είναι τοποθετημένες. Οι γυναικείες σπουδές ως ερευνητικό πεδίο έδωσαν τη θέση τους στις «σπουδές φύλου». Στο ερευνητικό στόχαστρο των σπουδών φύλου έχει τεθεί η ανάδειξη των παραγόντων και των αιτιών που ευθύνονται για τη διαμόρφωση και εδραίωση των έμφυλων ανισοτήτων. Κοινωνικές ανισότητες οι οποίες, όπως εξηγούν η Κουρουτσίδου και Γκασούκα (2021), περικλείουν μέσα τους αλλά και εκφράζουν την άνιση σχέση ανάμεσα στις γυναίκες και την ίδια την κοινωνία. Στις παραπάνω τοποθετήσεις η Παυλίδου (2006) θα προσθέσει ότι, ένα από τα βασικά χαρακτηριστικά του πεδίου που ονομάζεται σπουδές φύλου είναι το να εξετάσει την έμφυλη ταυτότητα, καθώς και τον τρόπο που αυτή κατασκευάζεται και τελικά το πώς αυτή η ταυτότητα εμφανίζεται/παρουσιάζεται και γίνεται κατανοητή στο πλαίσιο μιας κοινωνίας. Θέλοντας η Παυλίδου (2006) να τοποθετηθεί σχετικά με τις διαφορές ανάμεσα στις γυναικείες σπουδές και στις σπουδές φύλου, η ίδια αναφέρει ότι οι γυναικείες σπουδές φέρουν το στίγμα της μονομερούς ανάλυσης των πραγμάτων, από την οπτική μόνο των γυναικών κάτι το οποίο έχει ως αποτέλεσμα οι σπουδές αυτές να θέτουν στο περιθώριο την κατηγορία «άντρες». Και αυτό από μόνο του είναι μια νέα διάκριση η οποία συμβάλλει σε μια διάκριση κατά των αντρών.

1.5. Φεμινιστική έρευνα: Μια νέα επιστημολογική και μεθοδολογική ερευνητική πρακτική

Όπως ήδη αναφέρθηκε οι σπουδές φύλου απετέλεσαν, κατά κύριο λόγο, το επίκεντρο των φεμινιστικών θεωριών. Κατά αυτόν τον τρόπο, οι σπουδές φύλου ώθησαν στον σχηματισμό μιας βάσης για την ανάπτυξη διάφορων ερευνητικών προσεγγίσεων, οι οποίες με τη σειρά τους συμπληρώνουν την εργαλειοθήκη για τη χρησιμοποίηση, πλέον, του φύλου ως αναλυτική κατηγορία και όχι ως μια μορφή ταξινόμησης. Σε κάθε περίπτωση αυτό που προσπαθεί να επιτύχει η φεμινιστική έρευνα είναι η αμφισβήτηση των ανθρωποκεντρικών μεθόδων έρευνας που στηρίζονται σε φιλοσοφικά παραδείγματα, όπως ο θετικισμός. Όπως αναφέρθηκε ανωτέρω η αντικειμενική αυτή οπτική δεν λαμβάνει υπόψη την ανθρώπινη εμπειρία, ιδίως τη γυναικεία, αλλά εστιάζει μόνο στην εξέταση των γεγονότων και όπως συμπληρώνει η Hansen (2010) το θετικιστικό παράδειγμα βασίζεται στην πεποίθηση ότι, τα γεγονότα είναι η μόνη αντικειμενική αλήθεια.

Μιλώντας, λοιπόν, για τις ερευνητικές κατηγορίες, το πεδίο της φεμινιστικής έρευνας πρωτοστατεί μεταξύ των υπολοίπων και ως εκ τούτου είναι δόκιμο και χρήσιμο στο σημείο αυτό να γίνει μια εκτενής αναφορά σε αυτή την κατηγορία έρευνας.

Η δυναμική ανάπτυξη των σύγχρονων φεμινιστικών σπουδών προήλθε από την ανάπτυξη των φεμινιστικών σπουδών και των μελετών για το φύλο κατά τη δεκαετία του 1970, ενώ άλλα παραδείγματα φεμινιστικής έρευνας έχουν εμφανιστεί ήδη από τον 18ο αιώνα. Συγκεκριμένα, ο 18ος αιώνας σχετίζεται με τον Διαφωτισμό, την επιστημονική ανάπτυξη και τη βελτίωση των συνθηκών κοινωνικής μεταχείρισης των γυναικών. Τόσο οι θεωρίες και οι απόψεις πεφωτισμένων φιλοσόφων – θεωρητικών, όπως ο Lock, αλλά και το ευρύτερο ιδεολογικό πλαίσιο το οποίο δημιουργήθηκε μετά τη Γαλλική Επανάσταση έθεσαν τα θεμέλια για μια διαφορετική/εναλλακτική ματιά στο γυναικείο ζήτημα. Όπως θα συμπληρώσει πάνω σε αυτό η Παπαγεωργίου (2010) έναν αιώνα αργότερα και υπό το πρίσμα της Μαρξιστικής και Εγγελιανής φιλοσοφίας, το γυναικείο ζήτημα θα τεθεί υπό νέα αξιολόγηση και προσέγγιση που θα βοηθήσει στη σταδιακή βελτίωση της κοινωνικής θέσης των γυναικών. Χωρίς, βέβαια, όπως δηλώνει η Παπαγεωργίου (2010), οι γυναίκες να καταφέρουν να ανατρέψουν ή έστω να κλονίσουν τα θεμέλια της ανδροκεντρικής πατριαρχικής κοινωνίας.

Πάρα ταύτα, αν θέλει κανείς να θέσει ένα ορόσημο σχετικά με την εμφάνιση της φεμινιστικής έρευνας αυτό είναι η κριτική θεωρία. Η κριτική θεωρία ως ένα ευρύτερο ρεύμα σκέψης συνδέεται άμεσα με τη μετα-μαρξιστική γερμανική σχολή στη Φρανκφούρτη, η οποία, όπως δήλωσε ένας από τους κορυφαίους εκπροσώπους της, είχε ως στόχο να *«απελευθερώσει τους ανθρώπους από τις συνθήκες και τις καταστάσεις που τους υποδουλώνουν και τους καταδυναστεύουν»* (Horkheimer, 1984/ 1937). Ο αναστοχασμός, η διαρκής αμφισβήτηση και η ατέρμονη επεξεργασία της ίδιας της θεωρητικής παράδοσής της, είναι ένα επιπλέον χαρακτηριστικό της κριτικής θεωρίας².

² Εντούτοις, αξίζει να σημειωθεί ότι, η κριτική θεωρία αποτελεί πλέον τη βάση για οποιαδήποτε σκέψη που έχει ως στόχο την αδιάλειπτη άσκηση κριτικής στις έννοιες της κυριαρχίας και της εξουσίας. Κύριος στόχος της κριτικής θεωρίας δεν είναι να «κρίνει», αλλά να εκφράσει προτάσεις υπέρ της οποιασδήποτε μορφής χειραφέτησης, καθώς και να εκφράσει και να περιγράψει εν τέλει την εκάστοτε κοινωνική πραγματικότητα σε συνάρτηση με την κριτική της. Το παράδειγμα της κριτικής θεωρίας εκφράζεται υποδειγματικά στη σκέψη μεταμοντέρνων θεωρητικών όπως οι Louis Althusser, Michel Foucault, Pierre Bourdieu και άλλων (Υποσημείωση της γράφουσας)

Αρχής γενομένης από τη δεκαετία του 1980 όλες οι θεωρητικές συζητήσεις σχετικά με την έννοια του φύλου έχουν εξελιχθεί στο πλαίσιο της κριτικής θεωρίας και στη βάση της φεμινιστικής έρευνας, αφού επεξεργάζονται συστηματικά τις έννοιες του βιολογικού φύλου και του κοινωνικού φύλου, καθώς και τις μεταξύ τους αλληλοεπιδράσεις. Στην ίδια προσέγγιση/παράδοση εντάσσονται Γαλλίδες αλλά και Αμερικάνες φιλόσοφοι – ανθρωπολόγοι φεμινίστριες, οι οποίες έχουν δεχθεί έντονα πυρά αμφισβήτησης και κριτικής. Παραδείγματα αποτελούν οι Donna Haraway, η Monique Wittig και η Judith Butler. Εκ των άνωθεν συνάγεται το συμπέρασμα ότι η φεμινιστική θεωρία αποτελεί ένα ερευνητικό παράδειγμα με χαρακτήρα κριτικό, απελευθερωτικό και αντιουσιακρατικό. Συμπληρωματικά ως προς τους στόχους που διατηρεί η φεμινιστική έρευνα, όπως αναφέρει ο Ντούνης (2013, 5 Νοεμβρίου), αυτοί συνοψίζονται στην έρευνα των κοινωνικών συνθηκών που αφορούν τις γυναίκες στο πλαίσιο των σεξιστικών, ανδροκρατούμενων και πατριαρχικών κοινωνιών και οι οποίες νομιμοποιούν τις σεξιστικές πρακτικές που οδηγούν στον εκτοπισμό των γυναικών. Μέσω της φεμινιστικής έρευνας οι γυναίκες ενδυναμώνονται ως προς τη διεκδίκηση των δικαιωμάτων τους, τονίζει ο ίδιος και συνεχίζει υπογραμμίζοντας ότι, μέσα από τη μελέτη του φεμινισμού αναδύεται η ιστορική πραγματικότητα που αναγνωρίζει ότι οι γυναίκες δεν απολαμβάνουν την ίδια δύναμη και τα ίδια προνόμια συγκριτικά με τους άνδρες, ενώ εξακολουθούν να ζουν σε μια καταπιεστική κοινωνία. Υπό τη σκιά αυτού του δεδομένου η φεμινιστική έρευνα δεσμεύεται στην επιδίωξη για αλλαγή της θέσης των γυναικών στη σύγχρονη κοινωνία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2^ο: Το φαινόμενο της έμφυλης βίας: Το φαινόμενο και οι προεκτάσεις του.

2.1. Βία: Ορισμός και γενική προσέγγιση του όρου

Η βία έχει από καιρό επισημανθεί ότι αποτελεί θεμελιώδη πτυχή της ανθρώπινης πραγματικότητας. Παραδοσιακά, όμως, οι φιλοσοφικές συζητήσεις τείνουν να προσεγγίζουν τη βία υπό το πρίσμα του πολέμου και των ένοπλων συγκρούσεων ή/και να το συσχετίζουν με τις φυσικές καταστροφές. Η προσέγγιση του φαινομένου κατ' αυτόν τον τρόπο άλλαξε τον εικοστό αιώνα, καθώς η ίδια η φύση και η έννοια της «βίας» κατέστη ένα πρόβλημα/ζήτημα που λαμβάνει πλέον διαφορετικές εννοιολογήσεις και εγείρει πολλαπλούς προβληματισμούς (Rae & Ingala 2020).

Ανατρέχοντας στο παρελθόν και ιδιαίτερα στις αρχές του 20^{ου} αιώνα, το φαινόμενο της βίας διαγράφει μια πορεία η οποία ξεκινά από την επέκταση του αποικιοκρατικού φαινομένου και φτάνει έως την άνοδο του ολοκληρωτισμού, ιδίως του Ναζισμού, στην Ευρώπη. Κατόπιν συνοδεύεται από τους δύο Παγκόσμιους Πολέμους και φτάνει έως τον «Ψυχρό Πόλεμο» και τη βία της μετα-αποικιοκρατίας. Ενώ σχετίζεται άμεσα με τις πρακτικές βίας απέναντι στις ιθαγενείς κοινωνίες από μέρους των «δυτικών». Όλα τα ανωτέρω κατέστησαν το φαινόμενο της βίας αναπόσπαστο κομμάτι του σκηηνικού του 20^{ου} αιώνα (Αστρινάκη, 2016). Μέσα σε αυτό το πλαίσιο το φαινόμενο επεκτάθηκε και σε άλλες μορφές όπως αυτή της διαπροσωπικής βίας, του ατομικού εγκλήματος και του οργανωμένου εγκλήματος κατά τη διάρκεια των πολέμων και των συγκρούσεων αλλά και μετά το πέρας αυτών (Bourgois, 2001).

Λιγότερο εμφανής αλλά όχι ήσσονος σημασίας είναι η «δομική βία», η άυλη βία η οποία αναπτύσσεται μέσα στο πλαίσιο των κοινωνικοοικονομικών δομών. Μορφές βίας όπως η φτώχεια, η πείνα, οι ασθένειες και οι στέρησεις, η ανισότητα και οι διακρίσεις ξεπερνούν την πρόκληση ανθρώπινων απωλειών και κοινωνικών δεινών μέσω της χρήσης ένοπλης βίας και μετασχηματίζονται σε μια τυφλά ασκούμενη «καθημερινή βία» (Bourgois, 2001). Σε μια προσπάθεια πλαisiώσης της έννοιας, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (WHO) προτείνει τον ακόλουθο ορισμό. Ως βία ορίζεται η επί σκοπού χρήση ή απειλή χρήσης σωματικής, σεξουαλικής βίας ή βίας εναντίον του εαυτού ή άλλου ατόμου, μιας ομάδας ή μιας κοινότητας, η οποία προκαλεί ή είναι πιθανό να προκαλέσει τραυματισμό, θάνατο ή ψυχολογική βλάβη (WHO, 2002). Με

βάση μελέτη που εκπονήθηκε από τον WHO (2002: 5) η βία, διακρινόμενη βάσει του/της δέκτη/τριας ή των δεκτών/τριών της βίαιης πράξης, ταξινομείται συνοπτικά ως ακολούθως,:

α) Αυτοκατευθυνόμενη βία: Σε αυτή την κατηγορία συγκαταλέγονται η αυτοκτονία, ο αυτοτραυματισμός κ. ο. κ.

β) Διαπροσωπική βία: Η διαπροσωπική μορφή βίας συνίσταται στην οικογενειακή μορφή βίας και στην βία απέναντι σε άτομα τα οποία ο θύτης γνωρίζει μέσω φιλικών και άλλων σχέσεων στο πλαίσιο μιας κοινότητας.

γ) Συλλογική βία: Η συλλογική βία αφορά στη χρήση βίας από άτομα τα οποία αυτοπροσδιορίζονται ως μέλη μιας ομάδας, εναντίον μιας άλλης ομάδας ή ενός συνόλου ατόμων, προκειμένου να επιτευχθούν πολιτικοί, κοινωνικοί ή οικονομικοί στόχοι.

2.2. Η έμφυλη βία: Ορισμός, ιστορική προσέγγιση και οι ταξινομήσεις του

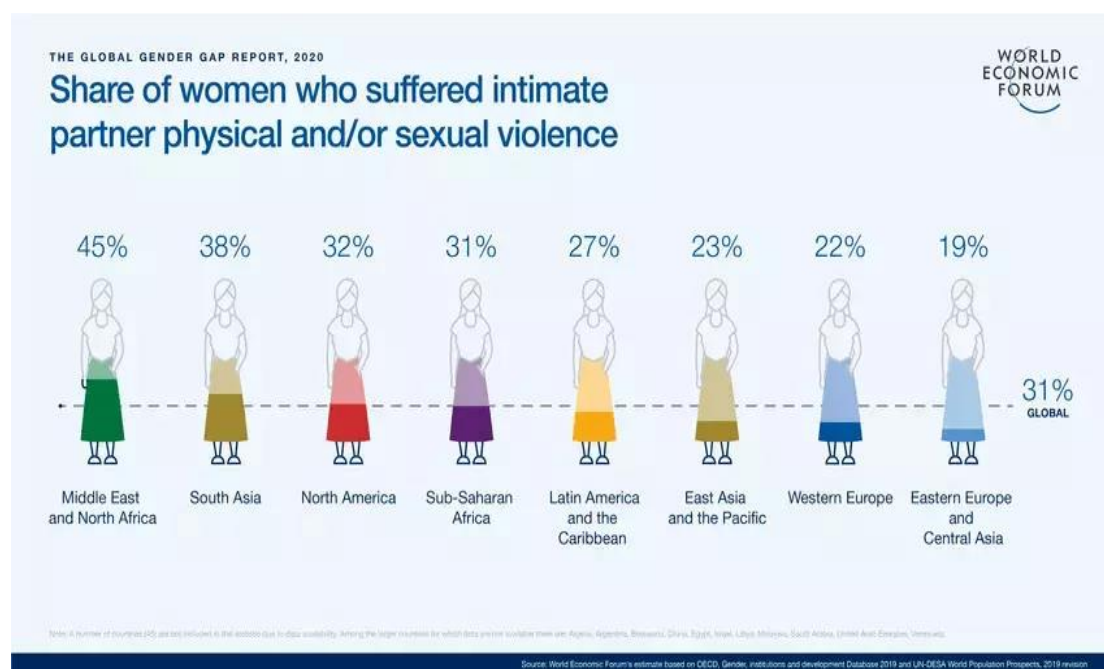
2.2.1. Έμφυλη Βία: Εννοιολογική προσέγγιση

Με βάση τον επίσημο ορισμό που δόθηκε από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας, ως σεξουαλική βία ορίζεται η οποιαδήποτε σεξουαλική πράξη ή η απόπειρα έκφρασης σεξουαλικής πράξης ή οιαδήποτε άλλη πράξη η οποία στρέφεται κατά της σεξουαλικής υπόστασης ενός ατόμου μέσω εξαναγκασμού. Το άτομο που ασκεί τη βία μπορεί να είναι οποιοδήποτε άτομο το οποίο βρίσκεται στο περιβάλλον του θύματος ή σε οποιοδήποτε άλλο περιβάλλον.

Η διαδικασία άσκησης σεξουαλικής βίας μπορεί να περιλαμβάνει βιασμό, απόπειρα βιασμού, ανεπιθύμητο σεξουαλικό άγγιγμα και άλλες μορφές επαφής σεξουαλικού προσδιορισμού (WHO, 2021). Στην ουσία όπως αναφέρουν οι Mekonnen & Abeya (2019) ο όρος σεξουαλική βία σημαίνει ότι ένα άτομο αναγκάζει ή ωθεί κάποιο άλλο άτομο μέσω της χειραγώγησης σε ανεπιθύμητες σεξουαλικές δραστηριότητες χωρίς τη συγκατάθεση του δεύτερου. Μέσα στο ίδιο πλαίσιο κινείται και ο ορισμός τον οποίο δίνει ο SOLWODI (2019) και αναφέρει ότι με τον όρο έμφυλη βία ορίζεται η βία την οποία ασκεί ένα άτομο προς ένα άλλο λόγω του φύλου του. Παρά τις διαφορετικές

εννοιολογικές διαστάσεις τις οποίες έχει λάβει ο όρος, με τον όρο έμφυλη βία κατά κύριο λόγο νοείται η βία η οποία ασκείται στις γυναίκες ή στα κορίτσια από την πλευρά των αρρένων ατόμων. Εκ των άνωθεν τεκμαίρεται ότι, η έμφυλη βία αποτελεί έναν ακραίο περιορισμό και προσβολή της γυναικείας σεξουαλικής και αναπαραγωγικής αυτονομίας των γυναικών. Η άσκηση σεξουαλικής βίας είναι μια κατάσταση η οποία δημιουργεί στα άτομα φόβο και ντροπή, ενώ τα αποτρέπει από το να προχωρήσουν σε δημόσιες καταγγελίες των όσων υπέστησαν.

Εντούτοις, όπως αναφέρουν οι Mekonnen & Abeya (2019) κάθε χρόνο περίπου 12 εκατομμύρια γυναίκες σε όλον τον κόσμο έρχονται αντιμέτωπες με το φαινόμενο της σεξουαλικής βίας. Σύμφωνα με τους ίδιους, με βάση τα στοιχεία τα οποία έχει δώσει στη δημοσιότητα ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας, οι γυναίκες και τα κορίτσια νεαρής ηλικίας είναι αυτές που κατά κύριο λόγο πλήττονται και πέφτουν θύματα σεξουαλικών βίαιων συμπεριφορών. Παρόλο που στις περισσότερες χώρες διεξάγονται τακτικά έρευνες σχετικά με την έμφυλη βία, τα αποτελέσματα δείχνουν ότι μια στις τρεις γυναίκες έχουν βιώσει σεξουαλική βία από τον σύντροφο τους. Ενώ το ένα τρίτο των έφηβων κοριτσιών αναφέρουν ότι εξαναγκάστηκαν προκειμένου να προχωρήσουν στην πρώτη/ολοκληρωμένη σεξουαλική τους εμπειρία.

ΕΙΚΟΝΑ 1 ΣΕΞΟΥΑΛΙΚΗ ΒΙΑ ΚΑΤΑ ΤΩΝ ΓΥΝΑΙΚΩΝ, ΠΟΣΟΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΦΑΙΝΟΜΕΝΟΥ ΣΕ ΔΙΑΦΕΡΕΣ ΠΕΡΙΟΧΕΣ ΤΟΥ ΚΟΣΜΟΥ.

ΠΗΓΗ: WWW.WEFORUM.ORG, 2020

2.2.2. Ιστορική αναδρομή του φαινομένου.

Στην επιστημονική βιβλιογραφία, η ιστορία της βίας κατά των γυναικών παραμένει ένα θέμα για το οποίο δεν υπάρχουν επαρκή ή τεκμηριωμένα στοιχεία. Το γεγονός αυτό σύμφωνα με την Γκασούκα (2021^α) (σε συνέντευξη στην Κ.Μπρεγιάννη, Αυγή, 28/11/2021) οφείλεται στο ότι το ζήτημα της σεξουαλικής βίας θεωρείται είτε ταμπού, είτε τα θύματα φοβούνται τον στιγματισμό ή το διασυρμό λόγω της δημοσιοποίησης της βίας που υπέστησαν. Ως εκ τούτου οι πράξεις σεξουαλικής κακοποίησης ή οιανδήποτε άσκηση βίας κατά των γυναικών παραμένουν κρυφές στην πλειονότητά τους. Όπως συνεχίζει η Γκασούκα (2021^α) και στην παρούσα ιστορική συγκυρία την οποία διανύουμε τα φαινόμενα αυτά ελλείπει αξιόπιστων στοιχείων και σαφών δεδομένων παραμένουν ανεξερεύνητα και κρυμμένα. Καθώς όπως συνεχίζει η ίδια τα θύματα διστάζουν να ζητήσουν βοήθεια, να δημοσιοποιήσουν την πράξη και τελικά διστάζουν να διακόψουν τη σχέση με τον θύτη τους. Εντούτοις, οι πράξεις βίας κατά των γυναικών αποτελούν ένα διαχρονικό φαινόμενο με επίκεντρό του τη γυναικεία σεξουαλικότητα, όπως υπογραμμίζει η Γκασούκα (2013), η οποία σε ένα ευρύ φάσμα χρόνου θεωρείται προκλητική και νοείται ως ένα πεδίο πάνω στο οποίο εκφράζονται διαφορετικοί εξουσιαστικοί λόγοι. Ενώ το ίδιο το γυναικείο σώμα αλλά και το υποκείμενο γυναίκα αποτελεί «μήλον της έριδος» και έναυσμα για ανταγωνισμούς, διεκδικήσεις, τιμωρητικές πράξεις και άσκηση ελέγχου πάνω σε αυτό.

Για την Fox (2002) τα τρία ρεύματα σκέψης τα οποία άσκησαν μεγάλη επιρροή σχετικά με τον τρόπο που η δυτική, κυρίως, κοινωνία αντιμετωπίζει τις γυναίκες είναι η Ιουδαίο-Χριστιανική θρησκευτική προσέγγιση και σκέψη, η αρχαία ελληνική φιλοσοφία και ο δυτικός νομικός κώδικας. Σύμφωνα με την Fox (2002) οι τρεις αυτές παραδόσεις θεωρούν την πατριαρχία ως κάτι το φυσικό και δεδομένο. Η πατριαρχία όπως αναφέρει η Fox (2002) σχετίζεται με την ανδρική κυριαρχία και την ανδρική ανωτερότητα. Υπό το πρίσμα των τριών αυτών φιλοσοφικών/πολιτισμικών – θρησκευτικών παραδειγμάτων, η βία έναντι των γυναικών αποτελεί ένα φυσικοποιημένο γεγονός και μια χαρακτηριστική έκφραση της ανδρικής παντοδυναμίας. Ανατρέχοντας στο παρελθόν και συγκεκριμένα στους ρωμαϊκούς χρόνους, το ρωμαϊκό δίκαιο παραχωρούσε στους πατέρες το δικαίωμα της τιμωρίας απέναντι στα παιδιά τους μέχρι θανάτου. Περνώντας στους Μεσαιωνικούς χρόνους, όπως αναφέρει η Γκασούκα (στο XEN, 2019 6 Ιουνίου); παρατηρείται το φαινόμενο της μαζικής εξόντωσης των γυναικών. Αντιπροσωπευτικό

παράδειγμα εδώ αποτελεί η καύση των γυναικών στην πυρά, με την κατηγορία ότι, ασκούσαν μαγεία και μαγγανεία. Στην ουσία όμως τα αίτια της μαζικής εξόντωσης των γυναικών ήταν η αντίστασή τους απέναντι στην πατριαρχική κοινωνία και κατ' επέκταση η παραβίαση των πατριαρχικών ορίων. Όπως συνεχίζει η Γκασούκα (στο ΧΕΝ, 2019 6 Ιουνίου), το φάσμα των γυναικών που οδηγούνταν στην πυρά ήταν διευρυμένο και περιελάμβανε από γυναίκες υπερβολικά όμορφες μέχρι γυναίκες με κάποιας μορφής δυσμορφία ή άλλες που χαρακτηρίζονταν ως θεραπεύτριες. Όπως εξηγεί η ίδια όλα τα ανωτέρω είναι λίγο έως πολύ γνωστά, εντούτοις υπάρχει μια ακόμη κατηγορία γυναικών οι οποίες οδηγούνταν στην πυρά. Οι λεσβίες. Το καύσιμο των ομοφυλόφιλων γυναικών αναφέρεται στον κώδικα των Ορλεανών το 1260. Συγκεκριμένα, στον κώδικα αυτό τονίζεται ότι, κάθε γυναίκα η οποία έχει κριθεί ένοχη για το έγκλημα της ομοφυλοφιλίας «*femina cum feminus*» πρέπει να οδηγείται στην πυρά.

Συνεχίζοντας πάνω στο ίδιο ζήτημα, μέσω βιβλιογραφικών αναφορών γίνεται σαφές ότι κατά το μεγαλύτερο μέρος της δυτικής ιστορίας, το φύλο αποτέλεσε μια σημαντική παράμετρο για τη συγκρότηση της κοινωνικής ιεραρχίας. Ένα παράδειγμα είναι αυτό που προσφέρει η Lerner (1986) διατυπώνοντας την ακόλουθη σκέψη. Σύμφωνα, λοιπόν, με την ίδια η καθιέρωση της πατριαρχίας συμπίπτει με την άνοδο του μιλιταρισμού στο τότε αναδυόμενο αρχαϊκού τύπου κρατικό σύστημα. Οι άνδρες – πολεμιστές που επέστρεφαν νικητές διεκδικούσαν και επέβαλαν τελικά την εξουσία τους σε εκείνους που ήταν πιο αδύναμοι. Ως εκ τούτου σε σύντομο χρονικό διάστημα οι άνδρες αυτοί εδραίωσαν τη δύναμή τους και επέβαλαν την κυριαρχία και την ανωτερότητά τους. Υπό το πρίσμα της Ιουδαίο-εβραϊκής πίστης το παράδειγμα της ανδρικής κυριαρχίας με τη μορφή της πατριαρχίας εμφανίζεται τον δεύτερο αιώνα, μέσω της εκκλησίας και μέσα από το βιβλίο «*Σοφία Σειράχ*» το οποίο αποτελεί Δευτερο-κανονικό της Παλαιάς Διαθήκης και γράφτηκε το 180 π.Χ. Μέσα σε αυτό το βιβλίο η πρωτόπλαστη Εύα συνδεόταν με την αμαρτία και τον θάνατο. Αυτή η πεποίθηση συνέχισε να υφίσταται στον Ιουδαίο-εβραϊκό κόσμο και η Εύα αποτελούσε συνώνυμο της απειλής και της κατωτερότητας (Fox, 2002). Υπό αυτό το πρίσμα η βία κατά των γυναικών σε όλες τις εκφάνσεις συνέχισε να υπάρχει στις χώρες που ασπάζονταν την Ιουδαίο-εβραϊκή παράδοση και όχι μόνο. Με την έλευση του νέο-φιλελεύθερου παραδείγματος, αν και σημειώθηκαν κάποιες αλλαγές, το κυρίαρχο ανδρικό πρότυπο δεν κατέστη δυνατό να ξεπεραστεί. Με το πέρας των χρόνων και μέσα από την επιστημονική ανάπτυξη και την υπεράσπιση των ανθρωπίνων δικαιωμάτων άρχισε να αναδύεται η ιδεολογία

του ξεχωριστού αλλά «ισότιμου άλλου». Εντούτοις, όπως ήδη ειπώθηκε η βία κατά των γυναικών αποτελεί ένα φαινόμενο, το οποίο δεν έπαψε ποτέ να υφίσταται.

2.2.3. Τα είδη της έμφυλης βίας

Εξετάζοντας το φαινόμενο της έμφυλης βίας από μια οικολογική σκοπιά οι Weil, S., Corradi, C., & Naudi, M. (2018) εκτιμούν ότι οι πράξεις βίας επηρεάζουν την ποιότητα ζωής και την καθημερινότητα των θυμάτων, των οικογενειών τους και του στενού κοινωνικού τους περιβάλλοντος, έχουν αρνητικές επιπτώσεις στο είδος των σχέσεων που καλλιεργείται μεταξύ των φύλων, αλλά επιδρούν γενικότερα επιβαρυντικά και για το ίδιο το κοινωνικό πλαίσιο μέσα στο οποίο συμβαίνουν και από το οποίο συχνά ενισχύονται ή πηγάζουν. Οι πράξεις βίας που υποκινούνται από την έμφυλη ταυτότητα του θύματος, όπως ήδη αναφέρθηκε, αποτελούν τις πιο κοινές και συνηθισμένες μορφές βίας. Επομένως, για την καλύτερη κατανόηση του φαινομένου είναι αναγκαίο να διακριθούν οι μορφές, οι εκφάνσεις αυτής της μορφής βίας και οι περιπτώσεις στις οποίες θεωρείται πως έχει ασκηθεί έμφυλη βία. Προκειμένου να πλαισιωθεί το φαινόμενο, ο UNHCR (2007) έχει προχωρήσει σε μια ταξινόμηση των ειδών της βίας η οποία χαρακτηρίζεται ως έμφυλη. Η τυπολογία αυτή έχει ως ακολούθως.

- **Σεξουαλική βία:** Η σεξουαλική βία περιλαμβάνει οποιαδήποτε πράξη ή πρόθεση πράξης σεξουαλικής διείσδυσης, βιασμό συμπεριλαμβανομένου και του βιασμού ο οποίος λαμβάνει χώρα κατά τη διάρκεια του γάμου. Επίσης σε αυτή την κατηγορία εντάσσεται η σεξουαλική παρενόχληση, η εκπόρνευση των θυμάτων, καθώς και οποιαδήποτε πράξη η οποία περιλαμβάνει σεξουαλική ταπείνωση ή προσβολή της γενετήσιας αξιοπρέπειας.
- **Σωματική βία:** Στη συγκεκριμένη κατηγορία εντάσσεται η άσκηση ή απόπειρα άσκησης σωματικής βίας ή προσβολή της σωματικής ακεραιότητας του θύματος. Εδώ επίσης εντάσσεται η κατάσταση της δουλείας καθώς και η άσκηση οιονδήποτε πρακτικών οι οποίες παραπέμπουν σε δουλεία όπως η διακίνηση ανθρώπων/σωματεμπορία (trafficking).

- **Συναισθηματική και ψυχολογική βία:** Σε αυτό το πλαίσιο εντάσσεται η εκτόξευση προσβολών και ύβρεων καθώς και η υποχρέωση του θύματος να υποστεί πράξεις οι οποίες θα έχουν ως αποτέλεσμα την ταπείνωσή του. Σε αυτή την κατηγορία επίσης εντάσσεται και η επιβολή περιορισμών απέναντι στο θύμα οι οποίοι ως στόχο έχουν να του στερήσουν την ελευθερία και την αξιοπρέπειά του.
- **Πρακτικές που απορρέουν από την παράδοση και την εθιμοτυπία και προκαλούν βλάβες ή και θάνατο στο θύμα:** Χαρακτηριστικό παράδειγμα αποτελεί η πρακτική της κλειτοριδεκτομής, ο γάμος με τη βία, ο γάμος μικρών κοριτσιών με ενήλικα άρρενα άτομα. Επίσης σε αυτή την κατηγορία τοποθετούνται οι πρακτικές εκτρώσεων με τη βία καθώς και η άρνηση για πρόσβαση στην εκπαιδευτική διαδικασία.
- **Κοινωνικό/οικονομική βία:** Ως κοινωνικό/οικονομική βία ορίζεται η οποιαδήποτε άσκηση πρακτικής που αποτρέπει το θύμα ή το αποκλείει από κάθε ευκαιρία πρόσβασης σε δομές οι οποίες θα του προσφέρουν οικονομική ή κοινωνική ευμάρεια. Και όλα τα παραπάνω συμβαίνουν εξ αιτίας της έμφυλης ταυτότητας του θύματος.

Overview of types of gender-based violence	
<i>Sexual violence</i>	Includes actual, attempted or threatened (vaginal, anal or oral) rape, including marital rape; sexual abuse and exploitation; forced prostitution; transactional/survival sex; and sexual harassment, intimidation and humiliation.
<i>Physical violence</i>	Includes actual, attempted or threatened physical assault or battery; slavery and slave-like practices; and trafficking.
<i>Emotional and psychological violence</i>	Includes abuse and humiliation, such as insults; cruel and degrading treatment; compelling a person to engage in humiliating acts; and placing restrictions on liberty and freedom of movement.

<i>Harmful traditional practices</i>	Include female genital mutilation/cutting (FGM/C); forced marriage; child marriage; honour or dowry killings or maiming; infanticide, sex-selective abortion practices; sex-selective neglect and abuse; and denial of education and economic opportunities for women and girls.
<i>Socio-economic violence</i>	Includes discrimination and denial of opportunities or services on the basis of sex, gender, or sexual orientation; social exclusion; obstructive legal practices, such as denial of the exercise and enjoyment of civil, social, economic, cultural and political rights, mainly to women and girls.

ΕΙΚΟΝΑ 2 ΤΑ ΕΙΔΗ ΤΗΣ ΕΜΦΥΛΗΣ ΒΙΑΣ. ΠΗΓΗ: UNHCR (2007)

2.3. Τα αίτια και οι συνέπειες του φαινομένου

2.3.1. Τα αίτια της έμφυλης βίας

Ως προς τους λόγους και τα αίτια της γέννησης του φαινομένου της βίας κατά των γυναικών αυτά ποικίλλουν και ερμηνεύονται μόνο εάν τοποθετηθούν στα εκάστοτε κοινωνικά/πολιτισμικά συγκείμενα. Όπως αναφέρει η Γκασούκα (2013), τόσο οι στερεοτυπικές φόρμες όσο και οι παρωχημένες αντιλήψεις για τη γυναίκα, καθώς και οι προκαταλήψεις γύρω από τη γυναικεία «φύση» και το γυναικείο σώμα, ωθούν και εδραιώνουν συμπεριφορές οι οποίες στρέφονται κατά των γυναικών με αποτέλεσμα να διαιωνίζουν την έμφυλη ανισότητα. Ενώ, παράλληλα, ανάγουν τη βία σε πρακτική κοινωνικού ελέγχου. Οι Κουρουτσίδου και Γκασούκα (2021) διαπραγματευόμενες τα αίτια της γυναικοκτονίας αναφέρουν επίσης ότι, αυτά είναι άρρηκτα συνδεδεμένα με την ανισότητα που υπάρχει μεταξύ γυναικών και ανδρών. Ακολούθως, όπως συνεχίζουν οι ίδιες, τα αίτια μπορεί να ανιχνευθούν στις εκάστοτε κοινωνικο-οικονομικές δομές εξουσίας, όπως αυτές εμφανίζονται τόσο στην ιδιωτική όσο και τη δημόσια σφαίρα. Όλα τα ανωτέρω συμβάλλουν στη διαμόρφωση ενός συγκεκριμένου κοινωνικο-πολιτισμικού πλαισίου, εντός του οποίου η βία κατά των γυναικών αποτελεί μια πράξη «φυσική» και αποδεκτή. Η πράξη αυτή δε, όπως καταλήγουν, λειτουργεί και αναπαράγεται μέσω των κοινωνικών μηχανισμών αλλά και των θεσμών. Κυρίαρχο παράδειγμα τέτοιου θεσμού αποτελεί η οικογένεια, η οποία είναι καθοριστικός παράγοντας παραγωγής και αναπαραγωγής του κυρίαρχου πλέγματος αξιών ενός κοινωνικού συστήματος.

Μέσα στο φάσμα των πρακτικών που συμβάλλουν στη διαιώνιση της έμφυλης βίας εντάσσεται και η ανεκτικότητα από μέρους των κυβερνήσεων, καθώς και η μη επιβολή αυστηρών ποινών στους δράστες των περιστατικών. Όπως αναφέρεται στον CERM (2006), η ισότητα έχει κατοχυρωθεί ως ένα βασικό δικαίωμα για όλους και τούτο θα πρέπει να χαρακτηρίζει όλες τις σύγχρονες δημοκρατίες. Για τον λόγο αυτό θα πρέπει να εξασφαλίζεται η νομική της αναγνώριση αλλά και να διασφαλίζεται το δικαίωμα αυτό σε όλες τις εκφάνσεις της καθημερινής ζωής. Εντούτοις, υπάρχουν αμέτρητα παραδείγματα στην καθημερινή ζωή τα οποία υπογραμμίζουν και τονίζουν την έμφυλη ανισότητα και κατ' επέκταση δίνουν το έναυσμα για την εμφάνιση και διαιώνιση της έμφυλης βίας. Παραδείγματα αποτελούν οι μισθολογικές διαφορές μεταξύ ανδρών και γυναικών, η υποτίμηση των γυναικών στους εργασιακούς χώρους

καθώς και η συγκρότηση στερεοτύπων σχετικά με το γυναικείο φύλο από θεσμούς όπως η οικογένεια, το σχολείο η εκκλησία κ .ο. κ

Σχετικά με τα αίτια γέννησης και διαίωνισης της έμφυλης βίας κάνουν λόγο οι Weil, S., Corradi, C., & Naudi, M. (2018), τονίζοντας ότι παρά το γεγονός ότι η φτώχεια και το χαμηλό μορφωτικό επίπεδο θα θεωρούνταν μεταξύ των ευνοήτων λόγων που δύνανται να γεννήσουν το φαινόμενο, εν τέλει στις διάφορες έρευνες που κατέγραψαν δεν παρουσιάζεται απόλυτη συσχέτιση, ενώ και οι ίδιες καταδεικνύουν περισσότερο τους κοινωνικούς και πολιτισμικούς παράγοντες και τις εξουσιαστικές μορφές σχέσεων. Τη βαρύτητα για τη μη αλλαγή της κατάστασης ρίχνουν στη στενή και περιορισμένη ερμηνεία του φαινομένου από τους εκάστοτε θεσμούς, καθώς και την έλλειψη ενημέρωσης, ευαισθητοποίησης και επαύξησης της κοινωνικής συνείδησης σχετικά με τα ανθρώπινα δικαιώματα. Η περιορισμένη ενημέρωση αλλά και η έλλειψη θεσμών που να στηρίζουν τα θύματα της σεξουαλικής βίας είναι επίσης μια ακόμη αιτία που συναινεί στην ύπαρξη του φαινομένου. Όσο για τα χαρακτηριστικά των θυτών καταδεικνύουν, κατά κύριο λόγο, άτομα που βρίσκονται σε θέση εξουσίας έναντι των θυμάτων τους. Υπογραμμίζεται από τον UNHCR (2007) ότι τα άτομα αυτά διατηρούν ομοίως ένα εξουσιαστικό προφίλ τόσο στη δημόσια όσο και στην ιδιωτική σφαίρα στην οποία κινούνται. Σε αυτή την κατηγορία εντάσσονται οι σύντροφοι των θυμάτων, οι εκπαιδευτικοί ή οι εκπρόσωποι του κλήρου. Επίσης σε αυτό το πλαίσιο τοποθετούνται και οι λειτουργοί των σωφρονιστικών ιδρυμάτων, εκπρόσωποι των αστυνομικών/κρατικών αρχών κ .ο. κ.

Σημαντική σχετικά με το προφίλ των δραστών και τα αίτια τα οποία οδηγούν στη γυναικοκτονία είναι η έρευνα των Altınöz, S. T., Altınöz, A. E., Utcu, Eşsizoglu and Candansanyar (2018), οι οποίοι εξέτασαν το προφίλ δραστών γυναικοκτονιών στην Τουρκία. Σύμφωνα με τους Altınöz et al., (2018) στο δείγμα των δραστών δεν προέκυψαν σημαντικά ευρήματα που να συνδέουν το προφίλ τους με συγκεκριμένους και προφανείς επιβαρυντικούς παράγοντες όπως η παρουσία ψυχικών διαταραχών, οι κοινωνικο-οικονομική κατάσταση, το επάγγελμα ή ο πρότερος εγκληματικός βίος. Αντίθετα, τα ευρήματά τους οδηγούν στο συμπέρασμα ότι, προκειμένου να αξιολογηθεί ορθά το φαινόμενο της γυναικοκτονίας θα πρέπει τα αίτια να αναζητηθούν στο ευρύτερο κοινωνικό πεδίο.

2.3.2. Συνέπειες της έμφυλης βίας

Οι συνέπειες της έμφυλης βίας εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα, με σημαντικότερες αυτές που αφορούν στα ίδια τα θύματα καθώς αυτά έχουν υποστεί τις περισσότερες φορές ανεπανόρθωτες βλάβες τόσο σωματικές αλλά και ψυχικές. Είναι επίσης συνηθισμένο το φαινόμενο οι γυναίκες που πέφτουν κατ' επανάληψη θύματα βίας να οδηγούνται στο να φυσικοποιούν το γεγονός, ως παρεπόμενο των φυσιολογικών σχέσεων. Σε συνδυασμό με το αίσθημα ντροπής που τις καταλαμβάνει δυσκολεύονται να ζητήσουν βοήθεια και υποστήριξη ή ακόμη σε πολλές περιπτώσεις δυσκολεύονται να διακόψουν τις σχέσεις με τους κακοποιητές τους. Το αποτέλεσμα αυτών είναι η βία να υποτιμάται, να μένει ατιμώρητη και κυρίως αθέατη (Γκασούκα, 2021^α).

Πέρα από τις γυναίκες που είναι τα άμεσα θύματα των επιθέσεων, μεγάλα και αθέατα θύματα των περιστατικών βίας είναι τα παιδιά τους. Όπως αναφέρει η Γκασούκα (2021^α) τα παιδιά των γυναικών θυμάτων της βίας γίνονται συχνά αυτόπτες μάρτυρες των συμβάντων. Ενώ, δεν πρέπει να προσπερνάται το γεγονός ότι, συχνές είναι οι περιπτώσεις παιδιών που καλούνται να διαχειριστούν το πένθος από τον θάνατο της μητέρας τους στα χέρια ή στο περιβάλλον του θύτη πατέρα τους. Ενός πατέρα που ενδέχεται να αντιμετωπίζει ποινή φυλάκισης ή να έχει αποπειραθεί αυτοκτονία, με ουσιαστικό αποτέλεσμα για τα ίδια την απώλεια ολόκληρης της οικογένειάς τους (Weil & Kouta, 2017). Τα παιδιά που έχουν υποστεί έμμεσα τη βία, ως μάρτυρες, μακροπρόθεσμα είναι πιθανό να εμφανίσουν συμπτώματα κατάθλιψης ή κατάθλιψη, να οδηγηθούν στον αλκοολισμό ή στη χρήση ναρκωτικών ουσιών (Hernández, 2018). Άλλες ψυχοσωματικές αντιδράσεις στην υγεία των παιδιών οι οποίες έπονται των επεισοδίων βίας αποτελούν η εκδήλωση διάρροιας, αιματηρών κοπράνων, πυρετού και βήχα. Βέβαια, όπως εξηγεί η Hernández (2018), τα συμπτώματα αυτά δεν είναι δεδομένα και ούτε εμφανίζονται σε όλα τα παιδιά. Με βάση την αντίστοιχη βιβλιογραφία οι επιπτώσεις αυτές διαφοροποιούνται ανάλογα την ηλικία και την ψυχολογική κατάσταση των παιδιών καθώς και το είδος της βίας στο οποίο ήταν παρόντα.

2.4. Πανδημία, εγκλεισμός και γυναικοκτονία/έμφυλη βία: Το φαινόμενο της έμφυλης βίας ως «σιωπηλή πανδημία».

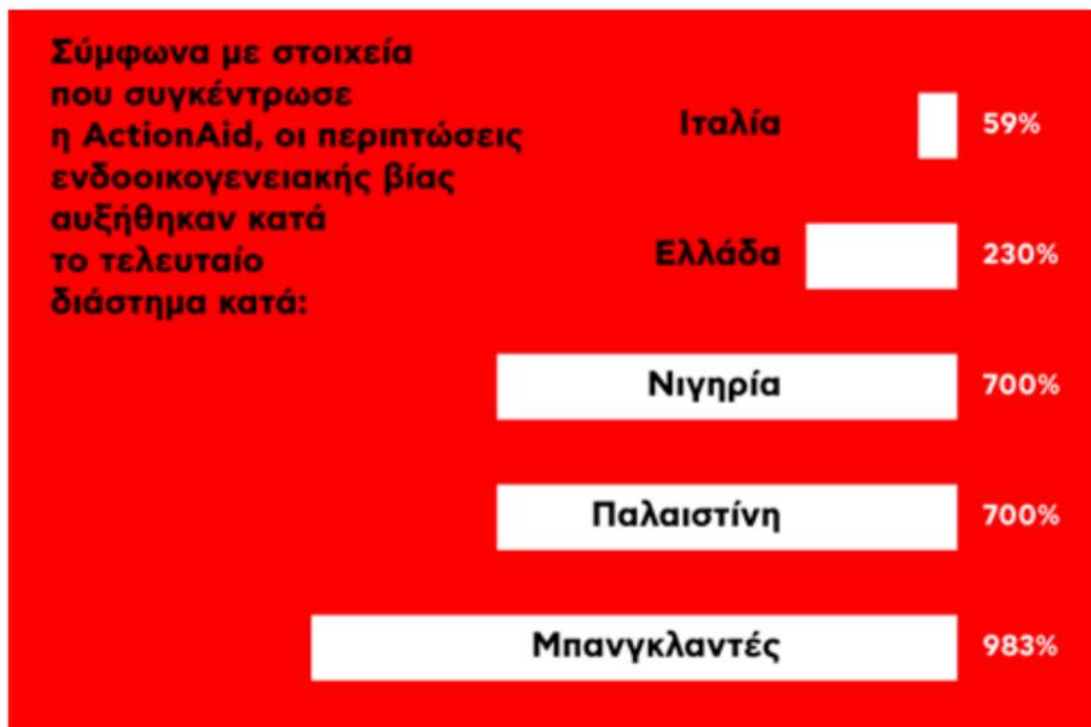
Κατά τη διάρκεια της πανδημίας COVID-19 οι περιορισμοί στην κινητικότητα και η συνθήκη της αυξημένης απομόνωσης έθεσαν τις γυναίκες σε υψηλότερο κίνδυνο να υποστούν βία από σύντροφο ή μέλος του στενού τους περιβάλλοντος. Παρά το γεγονός ότι η πλήρης έκταση της βίας κατά τη διάρκεια της πανδημίας είναι δύσκολο να εκτιμηθεί, τα μέσα ενημέρωσης και οι γυναικείες οργανώσεις αναφέρουν απότομη αύξηση στη ζήτηση για υπηρεσίες υποστήριξης προς γυναίκες θύματα βίας. Οι αυξημένες ανάγκες φανέρωσαν την ίδια στιγμή το επίπεδο των κενών στην ύπαρξη προγραμμάτων πρόληψης και ελλείψεις στη χρηματοδότηση προγραμμάτων παρέμβασης (EIGE, 2021). Μέσα στο ίδιο πλαίσιο οι Standish & Weil (2021) κρούουν τον κώδωνα του κινδύνου, αφού όπως τονίζουν το πανδημικό χάος φέρει έμφυλο άρωμα έχοντας επιφέρει αύξηση τόσο στα περιστατικά των γυναικοκτονιών όσο και των αυτοκτονιών μεταξύ των γυναικών. Οι ίδιες αναφέρουν ότι τα φαινόμενα αυτά αναμένεται να αγγίξουν απροσδόκητα ύψη, οπότε και συνιστούν ζητήματα που χρήζουν άμεσης προσοχής και παρέμβασης.

Από την έναρξη του COVID-19, νέα δεδομένα και αναφορές από τους εμπλεκόμενους στην πρώτη γραμμή υποδηλώνουν ότι, όλες οι μορφές βίας κατά των γυναικών και των κοριτσιών, ιδιαίτερα η ενδοοικογενειακή βία, έχουν αυξηθεί. Μια νέα έκθεση του UN Women συγκεντρώνει δεδομένα ερευνών που συλλέχθηκαν σε 13 χώρες (Κένυα, Ταϊλάνδη, Ουκρανία, Καμερούν, Αλβανία, Μπαγκλαντές, Κολομβία, Παραγουάη, Νιγηρία, Ακτή Ελεφαντοστού, Μαρόκο, Ιορδανία και Κιργιζιστάν), επιβεβαιώνοντας τη σοβαρότητα του προβλήματος. Στις 13 χώρες που συμμετείχαν στην έρευνα, τα δύο τρίτα των γυναικών ανέφεραν ότι οι ίδιες ή μια γυναίκα που γνωρίζουν έχει βιώσει βία κάποια στιγμή στη ζωή τους. Σχεδόν ένα στα δύο άτομα ανέφερε μια άμεση ή έμμεση εμπειρία βίας από την έναρξη της πανδημίας. Οι περισσότερες γυναίκες πιστεύουν ότι ο COVID-19 έχει επιδεινώσει τα πράγματα. Σχεδόν 7 στις 10 γυναίκες πιστεύουν ότι η ενδοοικογενειακή βία έχει αυξηθεί κατά τη διάρκεια της πανδημίας και 3 στις 5 πιστεύουν ότι η σεξουαλική παρενόχληση σε δημόσιους χώρους έχει αυξηθεί (UN women, 2021).

Με βάση συγκριτική έρευνα που δημοσιεύθηκε από την ActionAid, (2020) λαμβάνοντας δεδομένα από χώρες της Ευρώπης, της Αφρικής, της Ασίας και της Μέσης Ανατολής και σε περιόδους πριν και κατά τη διάρκεια των εγκλεισμών λόγω της πανδημίας (lockdown), παρατηρήθηκε δραματική αύξηση των περιστατικών ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος των γυναικών. Η χαρτογράφηση του φαινομένου πραγματοποιήθηκε με την καταγραφή των χαρακτηριστικών των ατόμων που απευθύνθηκαν προς αναζήτηση υποστήριξης σε συγκεκριμένες υπηρεσίες, την καταμέτρηση των ατόμων που παραπέμφθηκαν σε ξενώνες κακοποιημένων γυναικών και τις κλήσεις που πραγματοποιήθηκαν σε γραμμές υποστήριξης. Ενώ, όπως παρατηρήθηκε στο πλαίσιο της έρευνας η μη λειτουργία των δικαστηρίων στα εν λόγω διαστήματα είχε ως αποτέλεσμα την καθυστέρηση εκδίκασης σχετικών υποθέσεων με επίπτωση στη δυνατότητα εξασφάλισης προστασίας των θυμάτων.

Στη συγκεκριμένη έρευνα καταγράφηκαν επακριβώς τα κάτωθι στοιχεία:

- **Ιταλία**, αύξηση κατά **59%** των κλήσεων προς εθνικές τηλεφωνικές γραμμές για την καταπολέμηση της έμφυλης βίας.
- **Βραζιλία**, σε αναφορά έκτασης φαινομένου 12 περιφερειών, αύξηση των περιστατικών γυναικοκτονίας κατά μέσο όρο **22%**.
- **Γάζα**, αύξηση των αιτημάτων παροχής συμβουλευτικής κατά **700%**.
- **Ελλάδα**, κατά την περίοδο του πρώτου μήνα από την επιβολή των μέτρων και σε σύγκριση με τα δεδομένα του προηγούμενου μήνα, αύξηση των κλήσεων προς την τηλεφωνική γραμμή SOS 15900 της Γενικής Γραμματείας Δικτύου Οικογενειακής Πολιτικής κατά **230%**.

ΕΙΚΟΝΑ 3 ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΤΗΣ ACTIONAID ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗ ΒΙΑ, 2020.

ΠΗΓΗ: WWW.ACTIONAID.GR

2.5. Η έννοια της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα: Μια διερεύνηση του φαινομένου

Το έτος που πέρασε θα μπορούσε κάλλιστα να θεωρηθεί ως η απαρχή για την είσοδο του όρου «Γυναικοκτονία» στην καθημερινότητα των Ελλήνων. Το 2021 ήταν ένα έτος σταθμός και κατά μακάβριο τρόπο ένα έτος αφύπνισης της κοινής γνώμης αναφορικά με τα εγκλήματα κατά των γυναικών. Μέσα σε ορίζοντα ενός χρόνου σημειώθηκαν 17 αποτρόπαιες δολοφονίες γυναικών από συντρόφους, συζύγους και φίλους. Η δολοφονία της νεαρής Καρολάιν Κράουτς από τον σύζυγό της πυροδότησε την ανάδυση και επανεξέταση του φαινομένου.

Σε συνδυασμό με τα παραπάνω, οι καταγγελίες της αθλήτριας Μαρίας Μπεκατώρου για τα φαινόμενα σεξουαλικών επιθέσεων στον χώρο του αθλητισμού απετέλεσε την αρχή για τη δημιουργία του ελληνικού κινήματος #Me too και άνοιξε τον δρόμο για τις καταγγελίες και τη δημοσιοποίηση φαινομένων οποιασδήποτε μορφής έμφυλης βίας στην Ελλάδα. Αποτέλεσμα του κινήματος #Me too υπήρξε ότι πολλές γυναίκες προέβησαν σε καταγγελίες για κακοποίηση και σεξουαλική βία, ιδιαίτερα περιπτώσεις

λεκτικής, ψυχολογικής, σωματικής και σεξουαλικής βίας, ασκούμενες από άνδρες του άμεσου ή ευρύτερου οικογενειακού αλλά και φιλικού περιβάλλοντος, και του χώρου εργασίας τους.

Σχετικά με τον όρο γυναικοκτονία και την αποδοχή του ή μη από την κοινή γνώμη, το ζήτημα αυτό εγείρει ερωτηματικά και πυροδοτεί διαμάχες. Όπως τονίζει η Αग्रιμανάκη (2022, 4 Ιανουαρίου), όσοι αντιμάχονται τον όρο ισχυρίζονται ότι οι γυναίκες είναι πρωτίστως άνθρωποι, οπότε η δολοφονία τους καλύπτεται από τον όρο ανθρωποκτονία. Ένας άλλος παράγοντας που λειτουργεί ανασταλτικά στην αποδοχή του όρου και κατά συνέπεια στην αποδοχή της ακραία βίαιης φύσης του φαινομένου είναι το γεγονός ότι οι αναπαραστάσεις των δολοφονιών των γυναικών περιορίζονται στην εξαφάνιση ενός πτώματος, στην άρνηση της δολοφονίας από τους δράστες, καθώς και στην άρνηση από πλευράς του ίδιου του νομικού συστήματος να αποδεχθεί τον όρο. Μια άλλη όψη του ζητήματος των γυναικοκτονιών στην Ελλάδα είναι αυτή η οποία σχετίζεται με την «φυσικοποίηση» του φαινομένου στην Ελλάδα. Όπως εξηγεί ο Φραγκάκης (2022, 12 Ιανουαρίου) οι δολοφονίες γυναικών είναι οικείες στην ελληνική πραγματικότητα καθώς είναι κατά κύριο λόγο συνδεδεμένες με στερεοτυπικές εικόνες και ερμηνείες που προβάλλονται από τα ΜΜΕ. Τέτοιες εικόνες αφορούν επί παραδείγματι τον χαρακτήρα «του νεαρού άνδρα που δολοφόνησε τη σύντροφό του σε μια στιγμή πάθους» ή λόγω ζήλιας. Η ακόμα και του συζύγου ο οποίος δολοφόνησε την «άπιστη σύζυγό του γιατί τον απάτησε (ατίμασε)». Τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα να στοχοποιούν μεν τον δράστη αλλά και να τον «δικαιολογούν» την αμέσως επόμενη στιγμή.

Μέσα στο πλαίσιο της «ελληνική πραγματικότητα» σίγουρα το βάρος της ευθύνης γέρνει προς το «κυρίαρχο – δυνατό φύλο». Ακόμα και αυτή η αντίληψη, όμως, αποτελεί μια στερεοτυπία βαθιά ριζωμένη στο πατριαρχικό καθεστώς πάνω στο οποίο έχει δομηθεί έως τώρα η ελληνική κοινή γνώμη αναφορικά με το ζήτημα των έμφυλων σχέσεων (Gasouka, 2020).

2.5.1. Ελληνικό ποινικό σύστημα και γυναικοκτονία

Το φαινόμενο των γυναικοκτονιών στην Ελλάδα, έχοντας ως σημείο αναφοράς τις τελευταίες δεκαετίες, μετρά πολλά θύματα. Μια από τις πλέον γνωστές υποθέσεις

γυναικοκτονίας που έλαβε δημοσιότητα από τα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης ήταν αυτή της υπόθεσης Φραντζή, το καλοκαίρι του 1987 (Φραγκάκης, 2022, 12 Ιανουαρίου). Έκτοτε οι γυναικοκτονίες δεν σταμάτησαν να συμβαίνουν, να αποσιωπώνται ή να θεωρούνται απλά εγκλήματα πάθους που έλαβαν χώρα «μια κακιά στιγμή». Τα ανωτέρω, σύμφωνα με την Πεγκλίδου (στο Καψαμπέλη, 2019), εξηγούν την τακτική καταγραφής στα αστυνομικά αρχεία μόνο του φύλου του θύματος και του δράστη αλλά όχι της μεταξύ τους σχέσης ή του κινήτρου της δολοφονίας.

Περνώντας στο πρόσφατο παρόν και με βάση τα επίσημα στοιχεία τα οποία δίνει η ΕΛ. ΑΣ κατά την πενταετία 2013 -2018 σημειώθηκαν 69 γυναικοκτονίες στη χώρα, έχουσες ως βάση την ενδοοικογενειακή βία. Όπως εξηγεί ο Φραγκάκης (2022, 12 Ιανουαρίου) αυτό μεταφράζεται σε ποσοστό 30-50% επί του ετήσιου συνόλου των γυναικών οι οποίες έπεσαν θύματα ανθρωποκτονιών.

Ένα ακόμα ζήτημα το οποίο πρέπει να εξεταστεί στο ελληνικό παράδειγμα σχετικά με τις γυναικοκτονίες είναι το κενό το οποίο υπάρχει στο ποινικό σύστημα αναφορικά με τα εγκλήματα έμφυλης βίας. Όπως αναφέρει ο Φραγκάκης (2022, 12 Ιανουαρίου) το ζήτημα το οποίο τίθεται είναι πως ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας δεν τελειώνει έμφυλες διακρίσεις. Όπερ σημαίνει ότι η γυναικοκτονία δεν αναγνωρίζεται ως ένα διακριτό αδίκημα. Όπως εξηγεί περαιτέρω ο ίδιος στην μόνη περίπτωση που ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας αναγνωρίζει διακριτή κατηγορία ανθρωποκτονιών είναι αυτή της παιδοκτονίας, όπως ορίζεται με βάση στο 303 άρθρο του ΠΚ. Ωστόσο αξίζει να σημειωθεί ότι κατά τη διάρκεια συγγραφής της παρούσας εργασίας μέσω της εισαγγελίας του Αρείου Πάγου και με βάση τον μερικώς ισχύοντα ν. 3500/ 2006, εξεδόθη εγκύκλιος η οποία παραγγέλλει τους εισαγγελέες να προχωρούν σε αυτόφωρη διαδικασία τους δράστες καθώς και να κινούν τις προβλεπόμενες διαδικασίες συλλήψεως για τους δράστες εγκλημάτων ενδοοικογενειακής βίας οι οποίες έχουν ως θύματα γυναίκες, παιδιά ή άτομα τα οποία λόγω της κατάστασής τους χαρακτηρίζονται ως ευάλωτα. Μέσα στο πλαίσιο της ανωτέρω εγκυκλίου παραγγέλλεται επίσης οι περιπτώσεις οι οποίες αξιολογούνται ως βαριά κακοποιητικές να εκδικάζονται κατά απόλυτη προτεραιότητα (Enomothesia.gr, 2021).

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3^ο: Γυναικοκτονία. Ανάμεσα σε παρελθόν και παρόν

«Αυτό το είδος της εξαπάτησης μπορεί να οριστεί ως γυναικοκτονία (femicide).

Λόγω του ότι ένα “τέρας” εξαπατά μια ευκολόπιστη παρθένα και την καταδικάζει σε κακοφημία.

Αυτός είναι στην πραγματικότητα, ο πιο αμείλικτος δολοφόνος»

John Corry (1801)

3.1. Γυναικοκτονία: Εννοιολογική αποσαφήνιση και ιστορική αναδρομή του όρου

Οποιαδήποτε λέξη φέρει παράλληλα και μια συγκεκριμένη ετυμολογία. Μια ετυμολογία η οποία δεν στερείται βαθύτερου νοήματος και παράλληλα δέχεται ερμηνείες ανάλογες με τα κοινωνικά και πολιτισμικά συγκείμενα στα οποία αυτή είναι τοποθετημένη από τους ομιλητές. Σχετικά με τον όρο γυναικοκτονία μια πρώτη ερμηνεία απαντάται στη διεθνή βιβλιογραφία από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας (WHO, 2012) και σύμφωνα με αυτή ως γυναικοκτονία ορίζεται η εμπρόθετη δολοφονία γυναικών και νεαρών κοριτσιών από άρρενες, λόγω του ότι, τα θύματα είναι γυναίκες ή νεαρά κορίτσια. Κάνοντας μια περαιτέρω διευκρίνιση ο Παγκόσμιος Οργανισμός Υγείας (2012) αναφέρει ότι οι περισσότερες περιπτώσεις γυναικοκτονιών διαπράττονται από τους άρρενες συντρόφους (πρώην αλλά και νυν) καθώς και ότι μέσα σε αυτόν εμπεριέχονται και περιπτώσεις άσκησης βίας οι οποίες τελούνται στον οικιακό χώρο. Ενδεικτικά παραδείγματα είναι οι απειλές κατά της ζωής και εν γένει ο εκφοβισμός, η άσκηση βίας σεξιστικού προσανατολισμού και περιεχομένου καθώς και καταστάσεις κατά τις οποίες οι γυναίκες είναι εμφανώς αδύναμες και μειονεκτούν τόσο κοινωνικά όσο και οικονομικά σε σχέση με τους άρρενες συντρόφους τους.

Συμφωνώντας με τον ορισμό του WHO αλλά δίνοντας μια ανθρωπολογική χροιά στην ανάλυση του όρου, η Πεγκλίδου (2019, 8 Ιανουαρίου) αναφέρει ότι, ο όρος

γυναικοκτονία περιγράφει τη δολοφονία θηλυκών εμβρύων, κοριτσιών ή γυναικών λόγω του φύλου τους. Σύμφωνα με την ίδια, το φύλο του θύματος είναι αυτό που ορίζεται ως το βασικό κριτήριο με βάση οποίο τελείται η ανθρωποκτονία. Κατά την Πεγκλίδου (2019, 8 Ιανουαρίου) η γυναικοκτονία αποτελεί μια τιμωρητική πράξη απέναντι στο θύμα, λόγω της «μη συμμόρφωσής του» με τα κανονιστικά πρότυπα. Οι θύτες στην περίπτωση της γυναικοκτονίας είναι στη συντριπτική τους πλειοψηφία άνδρες και βρίσκονται στο οικείο, συγγενικό ή στο άμεσο οικογενειακό περιβάλλον του θύματος. Συνεχίζοντας με σχετική παρατήρηση οι Marcuello-Servos, Corradi, Weil & Boira (2016:1) αναφέρουν πως, ο όρος γυναικοκτονία αποτελεί κάτι παραπάνω από έναν νεολογισμό. Καταδεικνύει άσκηση έμφυλης βίας και θάνατο. Και ακόμα περισσότερο, ο όρος γυναικοκτονία ισούται με εμπρόθετη δολοφονία με βασικό κίνητρο την έμφυλη ταυτότητα του θύματος. Σε αυτό το σημείο είναι σημαντική μια παρατήρηση. Σε διεθνές επίπεδο ο όρος γυναικοκτονία χρησιμοποιείται ευρύτερα, προκειμένου να περιγράψει δολοφονίες θηλυκών μελών μιας οικογένειας ή μιας κοινωνικής ομάδας όχι μόνο από άνδρες αλλά και από άλλα θηλυκά μέλη. Όπως παρατηρεί η Widyono (2008: 3) οι δολοφονίες γυναικών από θηλυκά μέλη, διαπράττονται κυρίως για λόγους τιμής. Πέρα από αυτό, το κυρίαρχο μοτίβο παγκοσμίως είναι πως οι γυναικοκτονίες διαπράττονται κυρίως από άρρενα μέλη.

Οι δολοφονίες γυναικών από άνδρες δεν είναι νεωτερικό φαινόμενο και σίγουρα δεν αποτελεί απότοκο της παρούσας ιστορικής συγκυρίας. Εντούτοις ο όρος που περιγράφει τον θάνατο των γυναικών λόγω του φύλου τους είναι σχετικά πρόσφατος. Όπως αναφέρει και ο Φραγκάκης (2022, 12 Ιανουαρίου), ο όρος απαντάται στο δημόσιο λόγο για πρώτη φορά στο βιβλίο του John Corry με τίτλο: «*A Satirical View of London at the Commencement of the Nineteenth Century*». Στο κείμενό του ο Corry (1801) στοχάζεται σχετικά με το πώς, η σεξουαλική αποπλάνηση μιας παρθένας κοπέλας, από κάποιον άντρα την οδήγησε στη δυσφήμιση και εν τέλει στον (συμβολικό) – κοινωνικό της θάνατο. Το κείμενο του Corry τοποθετείται χρονικά στο βικτωριανό Λονδίνο, στις αρχές του 19^{ου} αιώνα. Ο ίδιος αναφέρει σχετικά:

«[...] Αυτό το είδος της εξαπάτησης μπορεί να οριστεί ως γυναικοκτονία. Λόγω του ότι ένα “τέρας” εξαπατά μια ευκολόπιστη παρθένα και

την καταδικάζει σε κακοφημία. Αυτός (ο άνδρας) είναι στην πραγματικότητα ο πιο αμείλικτος δολοφόνος»³

Εν συνεχεία ο όρος εμφανίζεται στο νομικό λεξικό του Wharton, στην έκδοση του 1848. Κάνοντας ένα χρονολογικό άλμα και κατά το πρόσφατο παρελθόν ο όρος γυναικοκτονία (femicide) ακούγεται από την Αμερικανίδα φεμινίστρια Diana H. Russell. Η Russell το 1976 παρέστη στο πρώτο διεθνές δικαστήριο, το οποίο εκδίκασε περιπτώσεις εγκλημάτων κατά των Γυναικών. Η Russell τότε ανέφερε σχετικά :

«Επέλεξα τον όρο γυναικοκτονία, προκειμένου να αναφερθώ στην επιτέλεση της δολοφονίας γυναικών από άνδρες, επειδή αυτές είναι γυναίκες»⁴

Η καινοτομία την οποία επέφερε η Russell έγκειται στο ότι, η ίδια διαπραγματεύτηκε την έννοια γυναικοκτονία με διαφορετικό τρόπο. Η Russell ανέδειξε την ανισότητα, τη διάκριση και τη συστηματική άσκηση βίας έναντι των γυναικών, ως καθαρά πολιτική πράξη.⁵ Μια δεκαετία αργότερα η Liz Kelly πραγματοποίησε μια ακόμα προσθήκη στον ορισμό της γυναικοκτονίας. Υπογράμμισε αρχικά σαν την Russell την έμφυλη φύση των δολοφονιών τονίζοντας την έμφυλη φύση της βίας αλλά παράλληλα, σαφώς επηρεασμένη από την φουκωϊκή προβληματική για τη σχέση μεταξύ γνώσης και εξουσίας, επικεντρώθηκε στο ότι η πράξη αυτή έχει ως εφιαλτήριό της την επιθυμία των ανδρών για άσκηση εξουσίας, κυριαρχίας αλλά και έλεγχο πάνω στις γυναίκες. Ένας άλλο όρος που αναφέρεται στο φαινόμενο της γυναικοκτονίας, συναφής αλλά όχι πανομοιότυπος είναι ο όρος feminicidio. Όπως αναφέρει η Widyono (2008: 4) ο όρος αυτός επινοήθηκε από την μεξικανή ανθρωπολόγο Marcela Lagarde y de los Ríos. Επηρεασμένη, κυρίως, από τις Russell και Radford η ανθρωπολόγος παράφρασε τον αγγλικό όρο femicide προκειμένου να παράσχει ένα θεωρητικό πλαίσιο για να ερμηνεύσει την εκρηκτική αύξηση της βίας και δολοφονιών κατά των γυναικών στο Μεξικό. Τοποθετώντας τον όρο στα εντόπια συμφραζόμενα η Lagarde προσέθεσε μια ακόμη σημαντική παράμετρο στην εννοιολόγηση του φαινομένου, αυτή της αποτυχίας των

³ Για το πρωτότυπο απόσπασμα βλ. σχ. Corry, J. (1801). "A Satirical View of London at the Commencement of the Nineteenth Century". Edinburg: T. Hurst, Paternoster-Row, Ohilvy and Son, Holborn, R. Ogle, Turnstile, and Ogle and Aikman.

⁴ Βλ. σχ. Russell, D. & Van de Ven, N. (1976). *Crimes Against Women: The Proceedings of the International Tribunal*. Millbrae, CA: Les Femmes.

⁵ Σε αυτό το σημείο πραγματοποιείται ένας έμμεσος υπαινιγμός που παραπέμπει στον τίτλο του δοκιμίου της Carol Hanish: "Το προσωπικό είναι πολιτικό".

πολιτικών αρχών της πολιτείας του Μεξικό να διώξουν και ακολούθως να τιμωρήσουν τους δράστες των γυναικοκτονιών.

3.2. Γυναικοκτονία ή Ανθρωποκτονία και γιατί;

Ένα από τα ερωτήματα τα οποία τίθενται ευρέως είναι αυτό του γιατί να υπάρχει ένας ιδιαίτερος και ξεχωριστός όρος προκειμένου να αποδοθεί νοηματικά η δολοφονία μιας γυναίκας. Το ερώτημα είναι εύλογο σε πρώτη φάση. Εν τούτοις, η ερμηνεία της επιλογής του συγκεκριμένου όρου είναι κατατοπιστική και δικαιώνει την επιλογή του.

Αναλύοντας σε μια πρώτη διαφοροποίηση σχετικά με τους όρους γυναικοκτονία και ανθρωποκτονία προχωρά η Martinez- Navarrete (2020, 30 Νοεμβρίου) η οποία δηλώνει ότι ως γυναικοκτονία δεν εννοείται η οποιαδήποτε δολοφονία μιας γυναίκας. Αντίθετα, ως γυναικοκτονίες νοούνται εκείνες που διατηρούν ως βασικό τους κίνητρο τον σεξισμό. Εξηγώντας περαιτέρω η ίδια αναφέρει ότι η ανθρωποκτονία και η γυναικοκτονία δεν είναι συνώνυμα, καθώς στην περίπτωση των γυναικοκτονιών οι δράστες, οι οποίοι στη συντριπτική τους πλειοψηφία είναι άντρες, δολοφονούν μια γυναίκα εξ' αιτίας του γεγονότος ότι είναι γυναίκα, οπότε φέρει συγκεκριμένα έμφυλα χαρακτηριστικά. Το ζήτημα των γυναικοκτονιών με βάση τις αποφάσεις των Ηνωμένων Εθνών, τίθεται στη βάση της σχέσης μεταξύ του θύματος και του δράστη, άρα υπάρχει η γυναικοκτονία που τελείει από τον κοντινό σύντροφο, η γυναικοκτονία που τελείει από το οικογενειακό περιβάλλον, οι γυναικοκτονίες που τελούνται από κάποιον γνωστό και τέλος οι γυναικοκτονίες που τελούνται από κάποιον άγνωστο (Martinez- Navarrete, 2020 30 Νοεμβρίου).

3.3. Το φαινόμενο των γυναικοκτονιών μέσα από διεθνή παραδείγματα

3.3.1. Το παράδειγμα της Λατινικής Αμερικής

Η βία κατά των γυναικών εμφανίζεται σε όλες τις χώρες του κόσμου. Είναι παρούσα σε κάθε έκφανση της καθημερινότητας της ζωής των γυναικών. Η πιο ακραία μορφή της είναι η γυναικοκτονία, η οποία αποτελεί ένα διεθνές και διαχρονικό

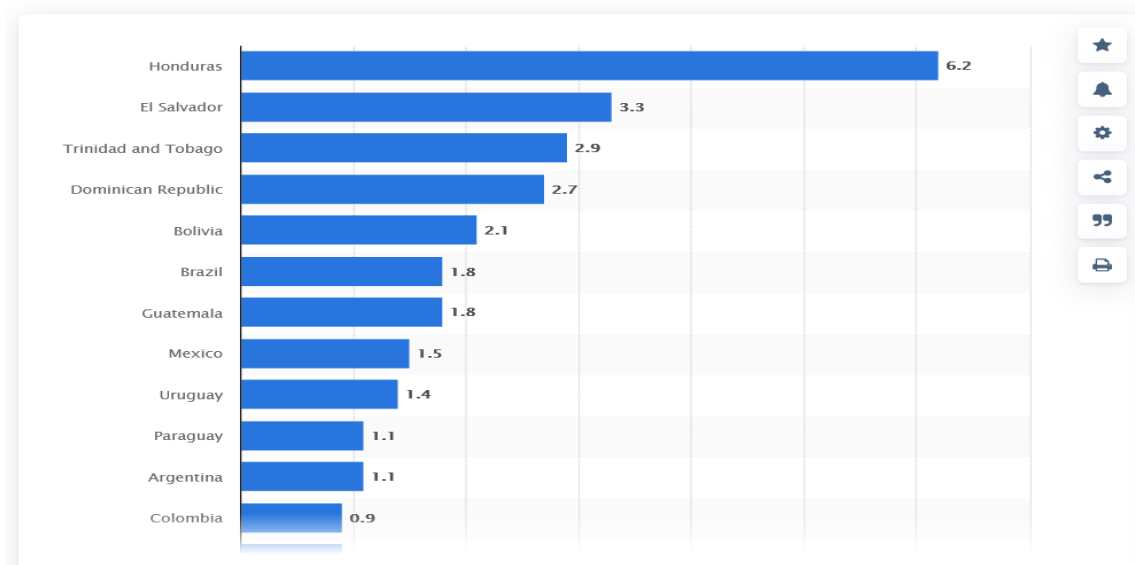
φαινόμενο που υπερβαίνει τα πολιτισμικά και γεωγραφικά σύνορα. Η περίπτωση της Λατινικής Αμερικής αποτελεί ένα παράδειγμα που το φαινόμενο της γυναικοκτονίας βαίνει ανεξέλεγκτο. Οι Cruz-Osorio & Essayag (2021, 21 December) βλέπουν τη συσχέτιση του φαινομένου σε συνάρτηση με την όξυνση της φτώχειας και τη γενικότερη αύξηση της βίας και του οργανωμένου εγκλήματος. Την ίδια στιγμή υπογραμμίζουν τη δυσμενή θέση των γυναικών που συγκεντρώνουν χαρακτηριστικά από διάφορες μειονεκτούσες και πολλαπλά καταπιεσμένες κοινωνικο-πολιτισμικές ομάδες. Ωστόσο, όπως αναφέρει η Joseph (2017), παρά την διαρκώς αυξανόμενη τάση του φαινομένου στις χώρες της Λατινικής Αμερικής κατά τα τελευταία δέκα χρόνια παρατηρείται έλλειψη επίσημων στατιστικών στοιχείων, ενώ τα λιγοστά στοιχεία συγκεντρώνονται συνήθως με ανεπίσημο τρόπο. Ως εκ τούτου δεν μπορεί να είναι εφικτή μια πλήρης και σωστή αξιολόγηση του φαινομένου. Ένας ακόμη λόγος για τον οποίο συμβαίνει αυτό είναι το γεγονός ότι οι ίδιες οι τοπικές αρχές και οι αρμόδιοι φορείς που σχετίζονται με τα θύματα της βίας και των γυναικοκτονιών συγκαλύπτουν την πραγματική φύση και έκταση του προβλήματος.

Το 2016 τα υπάρχοντα στατιστικά δείχνουν ότι στη Βραζιλία κάθε τρεις ημέρες σημειωνόταν και ένα περιστατικό γυναικοκτονίας. Αντίστοιχα στην Αργεντινή το 2015 μια γυναίκα έπεφτε θύμα δολοφονίας κάθε τρεις ώρες. Ενώ για το 2014 τα στοιχεία ήταν συγκλονιστικά καθώς αυτά δείχνουν ότι κάθε μέρα 12 γυναίκες από την Λατινική Αμερική δολοφονούνται απλά και μόνο επειδή ήταν γυναίκες. Σε ό,τι αφορά τα πιο πρόσφατα στοιχεία, σύμφωνα με το Παρατηρητήριο Ισότητας των Φύλων της Επιτροπής, τουλάχιστον 4.091 γυναίκες σε 26 χώρες της Λατινικής Αμερικής έπεσαν θύματα γυναικοκτονίας το 2020. Ειδικότερα, μεταξύ 25 περιοχών οι οποίες εμφανίζουν τα υψηλότερα ποσοστά γυναικοκτονιών, το 50% εξ αυτών λαμβάνουν χώρα στη Λατινική Αμερική, με το Ελ Σαλβαδόρ να κατατάσσεται πρώτο στον αριθμό γυναικοκτονιών.

Στον ακόλουθο πίνακα εμφανίζεται μια μείωση από τις 4.576 περιπτώσεις που αναφέρθηκαν το 2019, σύμφωνα πάντα με τα στοιχεία που παρείχαν οι κυβερνήσεις (Joseph, 2017).

ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΘΥΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (2019).

Femicide rate in selected countries in Latin America in 2019 (number of femicides per 100,000 women)

ΠΙΝΑΚΑΣ 1 ΚΑΤΑΓΕΓΡΑΜΜΕΝΑ ΘΥΜΑΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΣΤΙΣ ΧΩΡΕΣ ΤΗΣ ΛΑΤΙΝΙΚΗΣ ΑΜΕΡΙΚΗΣ (2019).

Πηγή: www.statista.com, 2019. <https://www.statista.com/topics/6437/femicide-in-latin-america/>

3.3.2. Το παράδειγμα των χωρών της Ευρώπης

Στην παρούσα χρονική συνθήκη της συγγραφής της εργασίας δεν υπάρχουν νέα δεδομένα σχετικά με τα ποσοστά γυναικοκτονιών στις χώρες της Ευρώπης, λόγω της πανδημικής κρίσης του ιού COVID -19. Ως προς τούτο, η Eurostat συντονίζει επί του παρόντος μια έρευνα για την έμφυλη βία και τις γυναικοκτονίες, αν και δεν συμμετέχει το σύνολο των ευρωπαϊκών κρατών, η συλλογή των δεδομένων της οποίας αναμένεται να ολοκληρωθεί εντός τους 2023 και τα αποτελέσματά της αναμένεται να παρουσιαστούν το 2024 (EIGE, 2021).

Εντούτοις, σε μια σύντομη αναφορά σε παρελθόντα έτη τα αποτελέσματα έδειξαν ότι:

Το 2017, η Eurostat κατέγραψε 854 γυναίκες θύματα δολοφονίας από μέλη της οικογένειας ή στενούς συντρόφους στα 16 κράτη μέλη της ΕΕ που παρείχαν δεδομένα. Το 2016, περίπου το 5% των γυναικών δήλωσαν ότι είχαν βιώσει διαδικτυακή παρενόχληση στην ΕΕ τους τελευταίους 12 μήνες. Οι Μουσουλμάνες γυναίκες, οι γυναίκες με

αναπηρίες και οι ηλικιωμένες γυναίκες σύμφωνα με τα δοθέντα στοιχεία, ανήκουν στις πλέον ευάλωτες κατηγορίες και για τον λόγο αυτό διατρέχουν μεγαλύτερο κίνδυνο να δεχτούν έμφυλη βία (EIGE, 2020).

Το 2018, περισσότερες από 600 γυναίκες δολοφονήθηκαν από στενούς συντρόφους, μέλη της οικογένειας ή συγγενείς σε 14 κράτη μέλη της ΕΕ, σύμφωνα με επίσημες αναφορές. Το 2018, τα κράτη μέλη που ανέφεραν τα υψηλότερα ποσοστά γυναικοκτονίας ήταν η Μάλτα, η Φινλανδία και η Σουηδία (δολοφονίες που διαπράχθηκαν από οικείο σύντροφο) και η Λετονία, η Μάλτα και η Αυστρία (δολοφονίες που διαπράχθηκαν από μέλη της οικογένειας ή συγγενείς) (EIGE, 2021).

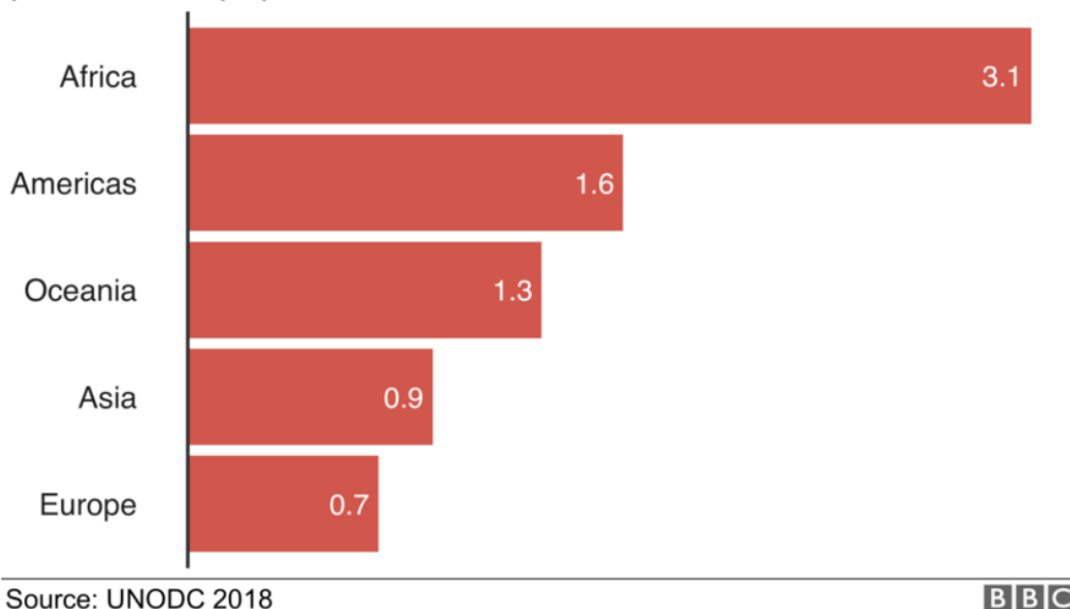
3.3.3. Το παράδειγμα των χωρών της Αφρικής

Καθώς η αφρικανική ήπειρος διαφέρει από χώρα σε χώρα η γυναικοκτονία εκδηλώνεται με διαφορετικούς τρόπους. Επί παραδείγματι, υπάρχουν περιπτώσεις μουσουλμάνων γυναικών οι οποίες θανατώθηκαν όταν αποτέλεσαν ανταλλάξιμο μέσο ανάμεσα σε δυο αφρικανικές φυλές. Το ζήτημα της μεγάλης κλίμακας θανάτων γυναικών από το AIDS αποτελεί και αυτό μια μορφή γυναικοκτονίας η οποία διαπράττεται κάθε φορά που μια πεθαίνει από την ασθένεια αφού πρωτύτερα βιάστηκε από κάποιον φορέα της. Επίσης, ο ακρωτηριασμός των γυναικείων γεννητικών οργάνων (π.χ. κλειτοριδεκτομή), όπως αυτός ορίζεται από τον Παγκόσμιο Οργανισμό Υγείας ως «αφαίρεση μέρους ή του συνόλου των εξωτερικών γεννητικών οργάνων και/ή του γυναικείου γεννητικού ακρωτηριασμού για πολιτιστικούς ή άλλους μη θεραπευτικούς λόγους», αποτελεί ακόμη μια μορφή γυναικοκτονίας. Σύμφωνα με την Αστυνομική Υπηρεσία της Νότιας Αφρικής συνολικά 13.815 γυναίκες άνω των 18 ετών δολοφονήθηκαν την πενταετία μεταξύ 2015 και 2020. Κατά μέσο όρο, σημειώνονται 2.763 δολοφονίες ετησίως, ή περίπου 7 γυναίκες την ημέρα (Media Hack, Bhekisisa Team, 2021 14 April).

Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ ΤΟ 2018 ΠΡΩΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ

Women in Africa are most at risk

Rate of women killed by partner or family member per 100,000 population

ΠΙΝΑΚΑΣ 2 Η ΑΦΡΙΚΑΝΙΚΗ ΗΠΕΙΡΟΣ ΤΟ 2018 ΠΡΩΤΗ ΠΑΓΚΟΣΜΙΩΣ ΣΕ ΑΡΙΘΜΟ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ. ΠΗΓΗ: WWW.WEFORUM.ORG ([HTTPS://WWW.WEFORUM.ORG/AGENDA/2019/09/GENDER-BASED-VIOLENCE-IN-AFRICA/](https://www.weforum.org/agenda/2019/09/gender-based-violence-in-africa/))

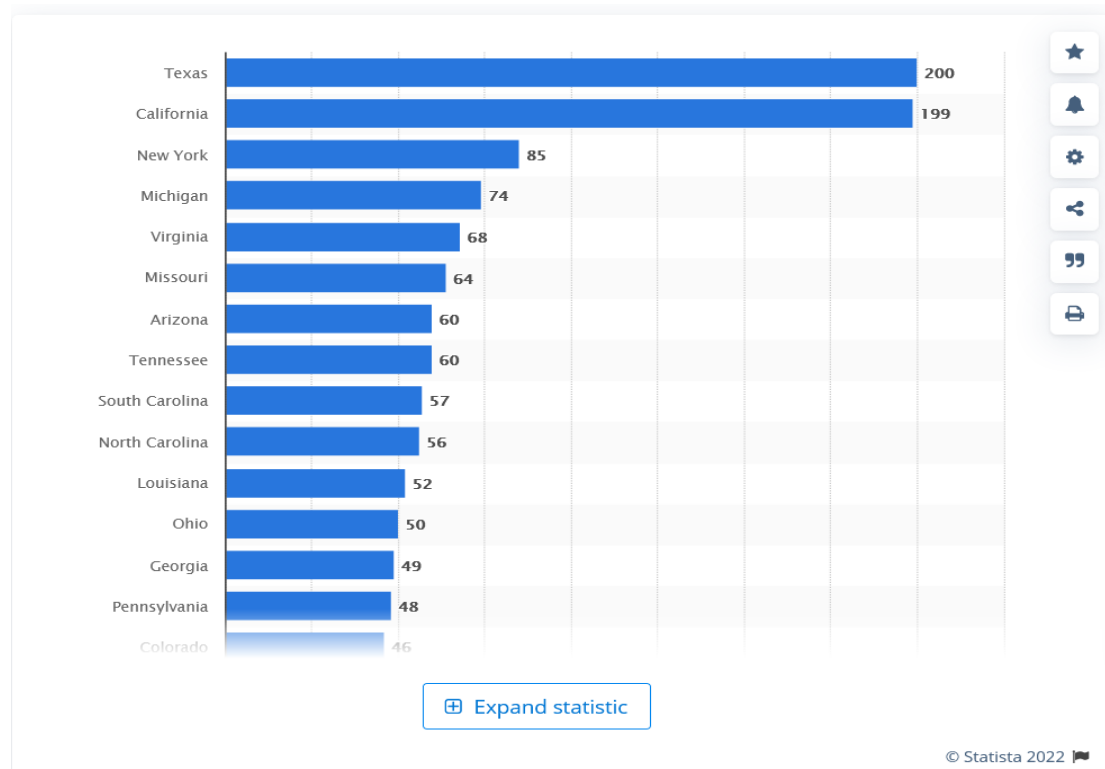
3.3.4. Το παράδειγμα των χωρών της Ασίας

Στην Ασία και στην περιοχή του Ειρηνικού, η βία κατά των γυναικών σε όλες της τις εκφάνσεις κατά το έτος 2021 και με τα μέχρι τώρα στοιχεία τα οποία είναι ακόμα ελλιπή λόγω της πανδημίας, παραμένει απαράδεκτα υψηλή. Πάνω από το 37% των γυναικών της Νότιας Ασίας, το 40% των γυναικών της Νοτιοανατολικής Ασίας και το 68% των γυναικών του Ειρηνικού έχουν βιώσει κάποια μορφής βίας από τον σύντροφο ή συγγενικό πρόσωπο. Στην Ασία αλλά και στις υπόλοιπες περιοχές του κόσμου, οι γυναίκες είναι ευάλωτες απέναντι στη βία λόγω πολλαπλών και αλληλοδιαπλεκόμενων μορφών διακρίσεων και ανισοτήτων, όπως η ηλικία, η φυλή, η κάστα, η φτώχεια, η τάξη, ο σεξουαλικός προσανατολισμός, η αναπηρία, η θρησκεία, η ιθαγενής, η εθνικότητα και το καθεστώς ([asiapacific.unwomen.org.](http://asiapacific.unwomen.org), 2021).

3.3.5. Το παράδειγμα της Αμερικής

Στην περίπτωση της Αμερικής οι στατιστικές αναλύσεις τις οποίες παρουσιάζει το FBI για τις ανθρωποκτονίες σε εθνικό επίπεδο, δείχνουν ότι ένα μεγάλο ποσοστό γυναικών που σκοτώθηκαν στις Ηνωμένες Πολιτείες δολοφονήθηκαν από νυν ή πρώην συντρόφους. Η ανθρωποκτονία είναι η τέταρτη κύρια αιτία θανάτου για κορίτσια και γυναίκες ηλικίας 1 έως 19 ετών και η πέμπτη κύρια αιτία θανάτου για γυναίκες ηλικίας 20 έως 44 ετών, σύμφωνα με τα Κέντρα Ελέγχου και Πρόληψης Νοσημάτων των ΗΠΑ. Σύμφωνα με ανάλυση δεδομένων του FBI, το 92% όλων των γυναικείων ανθρωποκτονιών το 2018 αφορούσαν μια γυναίκα ή ένα κορίτσι που σκοτώθηκε από έναν άντρα που γνώριζαν, το 63% των περιπτώσεων δολοφονήθηκαν από έναν νυν σύζυγο, πρώην σύζυγο ή νυν φίλο. Αυτό υπογραμμίζει την απόδειξη της δολοφονίας Αμερικανών γυναικών από συντρόφους σε ποσοστό που μεταφράζεται σε 3 δολοφονίες γυναικών ανά ημέρα. Σχετικά με τα εθνικά ποσοστά γυναικοκτονιών κατά την περίοδο της πανδημίας αυτά δεν έχουν ακόμα συλλεχθεί και τεθεί υπό επεξεργασία λόγω της τρέχουσας πανδημικής κρίσης (Hackman, 2021).

ΠΟΣΟΣΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΝΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, 2019

ΠΙΝΑΚΑΣ 3 ΠΟΣΟΣΤΑ ΓΥΝΑΙΚΟΚΤΟΝΙΩΝ ΑΝΑ ΠΟΛΙΤΕΙΑ, 2019.

ΠΗΓΗ: /WWW.STATISTA.COM, [HTTPS://WWW.STATISTA.COM/STATISTICS/327462/WOMEN-MURDERED-BY-MEN-UNITED-STATES/](https://www.statista.com/statistics/327462/women-murdered-by-men-united-states/)

3.4. Νομικές ρυθμίσεις για τις γυναικοκτονίες σε παγκόσμια κλίμακα. Συνοπτική παράθεση ρυθμίσεων.

Οι λύσεις σε αυτό το πρόβλημα περιλαμβάνουν τη θέσπιση νόμων και πολιτικών για τη βία κατά των γυναικών. Οι τεχνολογίες που θα μπορούσαν να αναπτυχθούν περιλαμβάνουν πολιτικές πρόληψης του εγκλήματος για την ενδοοικογενειακή βία. Επιπλέον, οι χώρες σε όλο τον κόσμο θα πρέπει να εξετάσουν το ενδεχόμενο βελτίωσης της θέσης των γυναικών στις χώρες τους και να θεσπίσουν νόμους για την ισότητα των φύλων. Στη Λατινική Αμερική, για παράδειγμα, υπάρχουν πολλοί νέοι νόμοι που χαρακτηρίζουν τη δολοφονία γυναικών ως γυναικοκτονία. Η γυναικοκτονία ορίζεται ως η δολοφονία μιας γυναίκας από έναν άνδρα με βάση τον μισογυνισμό. Ταυτόχρονα, η γυναικοκτονία υπερβαίνει αυτόν τον ορισμό και συνεπάγεται κρατική συμμετοχή στη διαίωση της βίας κατά των γυναικών. Αυτές οι αλλαγές προέρχονται από παγκόσμιους κανόνες ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως η Διαμερικανική Σύμβαση του 1994 για την Πρόληψη και την Εξάλειψη της Βίας κατά των Γυναικών, η οποία δηλώνει ότι η βία με βάση το φύλο είναι ευθύνη του κράτους. Ωστόσο, αυτοί οι διεθνείς κανόνες δεν εφαρμόζονται (Domazetoska, Platzner, & Plaku, 2014).

Στο Μεξικό και τη Νικαράγουα, γυναίκες ακτιβίστριες ασκούν πιέσεις στα νομικά συστήματα των χωρών τους, ώστε οι χώρες τους να μπορούν να αναλάβουν τις ευθύνες τους απέναντι στη βία κατά των γυναικών. Συγκεκριμένα η Μεξικανή ακτιβίστρια, η Μαρσέλα Λαγκάρντ, έχει γίνει μάρτυρας της αύξησης των δολοφονιών γυναικών στο Μεξικό και ζήτησε από το κράτος να λογοδοτήσει για τις δολοφονίες. Εισηγάγε την έννοια της γυναικοκτονίας (η δολοφονία γυναικών μέσω βίας, το κράτος ως συνενοχή), η οποία γρήγορα εξαπλώθηκε στη Λατινική Αμερική, όπου η γυναικοκτονία χαρακτηρίζεται ως έγκλημα σε 18 χώρες από το 2017.

Στην περίπτωση της Ευρώπης τα τελευταία δεδομένα που έχουν δημοσιοποιηθεί αναφέρουν ότι στο πλαίσιο της συνδιάσκεψης της ευρωβουλής τον Σεπτέμβριο του 2021, οι ευρωβουλευτές με 427 ψήφους υπέρ, 119 κατά και 140 αποχές ενέκριναν νομοθετική πρωτοβουλία που ζητά νομοθεσία και πολιτικές για την αντιμετώπιση όλων των μορφών βίας και διακρίσεων λόγω φύλου (εις βάρος γυναικών και κοριτσιών, αλλά και για τα διεμφυλικά άτομα), είτε η βία ασκείται δια ζώσης είτε διαδικτυακά. Ως εκ τούτου κάλεσαν την Επιτροπή να συμπεριλάβει τη βία με βάση το φύλο ως νέα

κατηγορία εγκληματικότητας σύμφωνα με το άρθρο 83 παράγραφος 1 της ΣΛΕΕ⁶, μαζί με άλλα εγκλήματα που πρέπει να αντιμετωπιστούν σε κοινή βάση, όπως το εμπόριο ανθρώπων, ναρκωτικών και όπλων, το ηλεκτρονικό έγκλημα και η τρομοκρατία (Europarl.europa.eu., 2021).

⁶ Συνθήκη για τη Λειτουργία της Ευρωπαϊκής Ένωσης

ΜΕΡΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ ΕΡΕΥΝΗΤΙΚΟ

1. Μεθοδολογία έρευνας

Για την σε βάθος διερεύνηση του φαινομένου, επιλέχθηκε η μέθοδος της ποιοτικής έρευνας βασισμένη κυρίως στη φεμινιστική θεωρία. Αναλυτικό εργαλείο της έρευνας απετέλεσε η έννοια του φύλου. Η παρούσα ερευνητική διαδικασία προκειμένου να διεξαχθεί, έχει βασισθεί στην ανάλυση ποιοτικών δεδομένων, τα οποία έχουν παραχθεί στο πλαίσιο ημιδομημένων εις βάθος συνεντεύξεων (Ισαρη & Πουρκός, 2015) . Ο λόγος για τον οποίο επιλέχθηκαν οι συνεντεύξεις εις βάθος είναι το γεγονός ότι αυτές αποτελούν ένα ερευνητικό εργαλείο το οποίο προσφέρει ευελιξία στη διεξαγωγή της συζήτησης. Επιπλέον, αυτού του τύπου οι συνεντεύξεις προσφέρουν τη δυνατότητα στον/στην ερευνητή/τρια να τροποποιήσει ή να αναδιατάξει τα ερωτήματα ανάλογα με τους συνομιλητές που έχει απέναντί του/της. Την ίδια στιγμή αυτού του τύπου οι συνεντεύξεις προσφέρουν την ίδια άνεση και ευελιξία και στους συνεντευξιαζόμενους/ες καθώς τους δίνεται η δυνατότητα να εκφέρουν ελεύθερα τον λόγο, τις πεποιθήσεις αλλά και τα πιστεύω τους, επιχειρηματολογώντας παράλληλα γι' αυτά.

Η ερευνήτρια του παρόντος πονήματος προκειμένου να δώσει μια συνοπτική και εύληπτη εικόνα των αποτελεσμάτων της έρευνας βασίσθηκε στη μέθοδο της θεματικής ανάλυσης. Ως θεματική ανάλυση ορίζεται η διαδικασία κατά την οποία τα δεδομένα συλλέγονται, οργανώνονται, ταξινομούνται και κατόπιν ερμηνεύονται μέσω θεωρητικών επιστημονικών παραδειγμάτων. Όπως αναφέρουν οι Braun και Clarke (2012), μείζονα στόχο στο πλαίσιο της θεματικής ανάλυσης αποτελεί ο εντοπισμός και η κατανόηση επαναλαμβανόμενων νοημάτων τα οποία απορρέουν από ένα σύνολο δεδομένων.

Δομή ερωτηματολογίου

Για τη δόμηση του ερωτηματολογίου της ποιοτικής έρευνας διατυπώθηκαν τα κάτωθι είδη ερωτήσεων, σύμφωνα με τον Τσιώλη (2017):

- Ερωτήσεις Έναρξης.
- Ερωτήσεις εισαγωγικές.

- Ερωτήσεις Μεταβατικές.
- Ερωτήσεις με λέξεις κλειδιά.
- Συμπερασματικές ερωτήσεις/ ερωτήσεις τοποθετήσεων.

Δείγμα έρευνας

Το δείγμα της έρευνας αποτέλεσαν 14 φοιτητές/τριες (7 φοιτητές – 7 φοιτήτριες) του Πανεπιστημίου Αιγαίου στο Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων στην πόλη της Σύρου. Επιλέχθηκε ως δείγμα ευκολίας λόγω των περιορισμών κατά τη διάρκεια της πανδημίας και του τόπου κατοικίας της γράφουσας. Το δείγμα προσεγγίστηκε με τη μέθοδο της χιονοστιβάδας - τεχνική μη πιθανότητας - όπου τα πρώτα υποκείμενα αποτελούν συνήθως γνωστά πρόσωπα και διευκολύνουν στη συνέχεια την πρόσβαση σε περισσότερα άτομα με τα ερευνώμενα χαρακτηριστικά (Babbie, 2011). Στην προκειμένη περίπτωση και λόγω της συνθήκης της πανδημίας η τεχνική αυτή εξυπηρέτησε σε μεγάλο βαθμό στην πρόσβαση και συλλογή του δείγματος από τον φοιτητικό πληθυσμό της περιοχής.

Αρχές δεοντολογίας έρευνας

Την παρούσα ερευνητική εργασία διέπουν οι βασικές αρχές δεοντολογίας οι οποίες οφείλουν να χαρακτηρίζουν όλα τα είδη των ερευνών, είτε αυτές είναι ποιοτικές είτε ποσοτικές. Ως εκ τούτου στην παρούσα έρευνα τηρήθηκαν απαρέγκλιτα τα ακόλουθα, όπως υπογραμμίζονται και από τον Τσιώλη (2017):

- Οι συμμετέχοντες και οι συμμετέχουσες στο σύνολό τους αλλά και ως μεμονωμένες προσωπικότητες δέχθηκαν τον σεβασμό και την εκτίμηση της ερευνήτριας. Σε καμιά περίπτωση οι συνομιλητές/τριες δεν νοήθηκαν και δεν χρησιμοποιήθηκαν ως «αντικείμενα» προς συλλογή πληροφοριών.
- Οι συνεντεύξεις ήταν ημιδομημένες εις βάθος αλλά και διερευνητικές ταυτόχρονα, αφήνοντας περιθώρια στους συνεντευξιαζόμενους/νες να ελιχθούν. Επίσης, η σχέση ανάμεσα στην ερευνήτρια και τους/τις συνεντευξιαζόμενους/νες ήταν φιλική και όλες οι συνεντεύξεις διεξήχθησαν στο πλαίσιο μιας χαλαρής συζήτησης στην οποία υπήρχε θετικό κλίμα.

- Όλο το υλικό το οποίο συλλέχθηκε αλλά και κατόπιν επεξεργάστηκε από την ερευνήτρια έγινε με τη συγκατάθεση των συνεντευξιαζόμενων και κατόπιν διατέθηκε σε αυτούς/ες. Τέλος η ερευνήτρια σεβάστηκε το δικαίωμα των συμμετεχόντων/ουσών να διατηρήσουν την ανωνυμία τους. Ως εκ τούτου οι συνεντευξιαζόμενοι/νες παρουσιάζονται στην έρευνα με ψευδώνυμα. Καταληκτικά αναφέρεται ότι, τα αποτελέσματα της έρευνας θα χρησιμοποιηθούν μόνο στο πλαίσιο της εν λόγω εργασίας.

Θεματική Περιοχή: Ο Τίτλος της έρευνας

«Η Γυναικοκτονία και οι συνέπειές της. Η επίδραση του φαινομένου σε φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Αιγαίου».

Ερευνητικά ερωτήματα

Κεντρικός άξονας γύρω από τον οποίο συστάθηκαν τα ερωτήματα της έρευνας ήταν οι γνώσεις, οι αντιλήψεις, οι στάσεις και οι εμπειρίες των φοιτητών και φοιτητριών σχετικά με το ζήτημα των γυναικοκτονιών και της έμφυλης βίας εν γένει.

Τα ερευνητικά ερωτήματα τα οποία ετέθησαν ήταν τα ακόλουθα:

1. Ποιο είναι το προφίλ των θυμάτων, των θυτών και η μεταξύ τους σχέση;
2. Ποιοι παράγοντες ευνοούν και επιτείνουν το φαινόμενο της γυναικοκτονίας;
3. Ποιο είναι το επίπεδο υποστήριξης που παρέχεται προς τα θύματα έμφυλης βίας και ποιες βελτιώσεις επιδέχονται οι θεσμικές δομές;
4. Ποια είναι η προσωπική εμπειρία τους σχετικά με το θέμα της έμφυλης βίας;
5. Ποιος ο ρόλος του Πανεπιστημίου και της εκπαίδευσης στην προετοιμασία των φοιτητών/τριών απέναντι στην αντιμετώπιση της έμφυλης βίας;

Η δομή του ερωτηματολογίου για την επένδυση των ερευνητικών ερωτημάτων ακολουθούσε την παρακάτω μορφή:

1. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πεις κάποια πράγματα για εσένα. Την ηλικία σου, το αντικείμενο των σπουδών σου, τους τρόπους ενημέρωσης που προτιμάς και κάποια ενδιαφέροντά σου.

2. Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να σκεφτείς πώς κατά τη γνώμη σου συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζεις/διακρίνεις ποιες είναι οι μορφές της, καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείς πως πλήττει συχνότερα;
3. Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσες να προσδιορίσεις ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.
4. Ερχόμαστε στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;
5. Θεωρείς πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολόγησε την απάντησή σου.
6. Θα μπορούσες να σκεφτείς ορισμένες βελτιωτικές/ αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές πρόληψης της έμφυλης βίας και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.
7. Πώς θα αντιδρούσες αν έβλεπες ή είχες σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σου από σύντροφο ή καθηγητή;
8. Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείς να σκεφτείς αν κάποια στιγμή χρησιμοποίησες ή δέχθηκες βία σε μια συντροφική σχέση;
9. Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε ως φοιτητές/τριες;
10. Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Περιορισμοί και δυσκολίες έρευνας

Κατά τη διάρκεια μιας ερευνητικής διαδικασίας ο/η εκάστοτε ερευνητής/ερευνήτρια ενδέχεται να αντιμετωπίσει αρκετές δυσκολίες και περιορισμούς οι οποίες είναι επακόλουθα της διαζώσης επικοινωνίας (συνέντευξης) μεταξύ υποκειμένων. Όπως αναφέρουν οι Ίσαρη & Πουρκός (2015) τα ζητήματα τα οποία προκύπτουν είναι αρχικά ζητήματα δεοντολογίας. Ήτοι σημαίνει ότι ο/η ερευνητής/τρια οφείλει να τηρεί πιστά τους κανόνες δεοντολογίας μιας έρευνας κατά τη συλλογή του δείγματος. Όπως επί παραδείγματι την ανωνυμία ή την αλλαγή των ονομάτων του δείγματος (κατόπιν συμφωνίας). Ένα άλλο σημείο είναι η ευαισθησία και η επιδεξιότητα των χειρισμών απέναντι στους/στις ερωτώμενους/ες καθώς είναι πολύ πιθανό κάποιες εκ των ερωτήσεων να προκαλέσουν αναστάτωση, συναισθηματική φόρτιση ή εκνευρισμό σε αυτούς/ες.

Μια επιπλέον δυσκολία που είναι πιθανό να προκύψει κατά τη διεξαγωγή της έρευνας και των συνεντεύξεων σχετίζεται με το υλικό των απαντήσεων των συνεντευξιαζόμενων ατόμων. Καθώς όπως αναφέρουν οι Ίσαρη & Πουρκός (2015) οι ερευνητές/τριες δεν είναι σε θέση να γνωρίζουν το εάν και κατά πόσο οι απαντήσεις ανταποκρίνονται στα πραγματικά πιστεύω και πεποιθήσεις των ερωτηθέντων, αφού οι συνεντευξιαζόμενοι/ες είναι σε θέση να αποκαλύπτουν ή να αποκρύπτουν στοιχεία καίριας σημασίας κατά το δοκούν.

2. Ανάλυση των συνεντεύξεων

Ερευνητικό ερώτημα 1^ο «Το προφίλ του δείγματος»

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πεις κάποια πράγματα για εσένα. Την ηλικία σου, το αντικείμενο των σπουδών σου, τους τρόπους ενημέρωσης που προτιμάς και κάποια ενδιαφέροντά σου.

Στην έρευνα συμμετείχαν 7 φοιτητές και 7 φοιτήτριες που φοιτούν στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στο τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων. Η ηλικία τους κυμαίνεται από 19 έως και 28 ετών. Οι φοιτητές προέρχονται από διαφορετικά σημεία της Ελλάδας και ένας εξ αυτών δήλωσε πως κατάγεται από τη Σύρο. Ένας εξ αυτών είναι φοιτητής του Μεταπτυχιακού τμήματος Σπουδών του πανεπιστημίου. Αναφορικά

με τις δραστηριότητές τους εκτός των σπουδών τους αυτές ποικίλουν. Μεταξύ των ενδιαφερόντων των συνεντευξιαζόμενων αναφέρθηκαν η γυμναστική, η ενασχόληση με τους υπολογιστές και η μουσική. Αναφορικά με την εργασιακή τους κατάσταση δύο εξ αυτών ανέφεραν ότι εργάζονται σε τοπική επιχείρηση διασκέδασης στη Σύρο. Οι υπόλοιποι συνεντευξιαζόμενοι/ες απέφυγαν ή δεν θεώρησαν σημαντικό να αναφέρουν περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με αυτό. Όπως αναφέρουν οι Ίσαρη και Πουρκός (2015) η αποφυγή ή η απόκρυψη στοιχείων κατά τη διεξαγωγή μιας έρευνας είναι ένδειξη της δυσκολίας του όλου εγχειρήματος, καθώς η/ο ερευνήτρια/ερευνητής δεν είναι πάντα σε θέση να γνωρίζει εάν τα στοιχεία τα οποία δίνουν οι ερωτηθέντες/συνεντευξιαζόμενοι είναι αληθή ή επαρκή. Καθώς αυτοί/ες είναι που τελικά αποφασίζουν το τι θα αποκαλύψουν και τι θα αποσιωπήσουν στο πλαίσιο μιας συνέντευξης.

Ερευνητικό ερώτημα 2^ο

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να σκεφτείς πώς κατά τη γνώμη σου συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζεις/διακρίνεις ποιες είναι οι μορφές της, καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείς πως πλήττει συχνότερα;

Φοιτήτριες

Αναφορικά με το δεύτερο ερευνητικό ερώτημα το εμπειρικό υλικό το οποίο συγκεντρώθηκε μέσω των διεξαχθέντων συνεντεύξεων έχει ως ακολούθως:

Η Άννα εξέφρασε την ακόλουθη άποψη: «*Η βία αγγίζει και τους δυο. Στην πλειοψηφία οι γυναίκες είναι αυτές που δέχονται τη βία. Σαν σύντροφοι, μητέρες, ερωμένες, κόρες. Οπότε για εμένα είναι ξεκάθαρο οι γυναίκες είναι τα θύματα*» σε ό,τι αφορά στη δεύτερη φάση της ερώτησης η Άννα απάντησε ως ακολούθως: «*Μπορεί να είναι θύματα σεξουαλικής βίας βιασμών ακόμα και μέσα στον γάμο. Λεκτικής βίας που σημαίνει απειλές, χυδαίες εκφράσεις και χαρακτηρισμούς ακόμα και απειλές. Οι γυναίκες που πλήττονται είναι αυτές που ανέχονται γιατί δεν μπορούν να φύγουν από μια κακοποιητική σχέση, γιατί δεν θέλουν να «χαλάσουν το σπίτι τους» ή γιατί όπως έχω διαβάσει και ακούσει αγαπούν το σύντροφό τους και πιστεύουν ότι θα αλλάξει»*

Η Σοφία απάντησε σχετικά ότι: «*Η βία για εμένα είναι κάτι το οποίο στο άκουσμά της, πάει το μυαλό μου στους άντρες. Οι γυναίκες είναι αυτές οι οποίες αιώνες τώρα δέχονται τη βία. Και είναι τα θύματα. Τι να πρωτοαναφέρω. Βιασμοί, χυδαίο βρίσιμο. Ψυχολογική βία, στέρηση ελευθερίας και οικονομική εξάρτηση. Όλες μπορεί να πέσουν θύματα βίας. Ας πω όμως πως κυρίως πλήττει γυναίκες που ανέχονται, αισθάνονται υποδεέστερες και βέβαια γυναίκες που φοβούνται πως εάν φύγουν δεν θα γλιτώσουν από τη βία και οι άντρες θα τις εκδικηθούν χειρότερα.*

Στο ίδιο πλαίσιο κινήθηκε και η απάντηση της Ελένης η οποία απάντησε ότι : «*Θα σας πω κάτι το οποίο θα ακουστεί στερεοτυπικό. Οι άντρες ασκούν βία. Νομίζω πως το φύλο τους είναι συνυφασμένο με τη λέξη βία. Ενώ οι γυναίκες είναι οι δέκτες που τις χτυπούν, βρίζουν, απειλούν με τιμωρία με ζύλο τα παιδιά τους. Νομίζω οι γυναίκες που έχουν μεγαλώσει να ανέχονται τη βία ή που αισθάνονται υποτελείς, γενικά αυτές οι γυναίκες είναι τα πιο «εύκολα» θύματα.*

Την ίδια γνώμη σχετικά με το ότι η βία είναι κάτι το οποίο ασκείται από τους άντρες προς τις γυναίκες διατύπωσε και η Μαρία αλλά και η Μιχαέλα. Συγκεκριμένα οι απαντήσεις και των δυο συνοψίζονται στην εξής απόφαση: «*Νομίζω πως μόλις ακούω τη λέξη βία, το μυαλό μου πάει στον άντρα κακοποιητή και στη γυναίκα θύμα. Δεν θέλω να μιλήσω στερεοτυπικά, αλλά οι γυναίκες είναι πιο αδύναμες, πιο ευάλωτες, εννοώ σωματικά».*

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η απάντηση την οποία έδωσε η Αναστασία η οποία ανέφερε ότι: «*Το πρώτο πράγμα που μου έρχεται στο μυαλό είναι ότι το γυναικείο φύλο έχει κάποιες αδυναμίες. Δεν το λέω για να μας μειώσω φυσικά αλλά.. η μυϊκή μας δύναμη είναι λιγότερη και ζούμε σε μία κοινωνία που κακά τα ψέματα υποβιβάζει πολύ τη γυναίκα».*

Τέλος η Στέλλα απάντησε ως ακολούθως: «*Κοιτάζτε, οι γυναίκες είμαστε λίγο ρομαντικές και αδύναμες μάλλον. Από μικρές ψάχνουμε τον πρίγκιπα. Οπότε όταν μεγαλώσουμε και ερωτευτούμε, όπως και να είναι ο πρίγκιπας, ανεχόμαστε πολλά νομίζω. Οι άντρες ασκούν βία αιώνες τώρα. Οι γυναίκες είναι θύματα βίας ξεκάθαρα.»*

Ανάλυση υλικού

Προχωρώντας στην ανάλυση των απαντήσεων τις οποίες έδωσαν οι φοιτήτριες στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, φάνηκε ότι στη συντριπτική τους πλειοψηφία θεωρούν πως η βία είναι ένα φαινόμενο το οποίο ασκείται κατά κύριο λόγο από τους άντρες και αποτελεί ένα διαχρονικό φαινόμενο. Αυτό είναι άμεσα δηλωτικό της συσχέτισης της άσκησης έμφυλης βίας από τους άντρες με αποδέκτες τις γυναίκες. Οι παραπάνω απαντήσεις καταδεικνύουν τις απόψεις της Γκασούκα (2016, 21 Νοεμβρίου) αλλά και της Fox (2002) οι οποίες τονίζουν πως η έμφυλη βία ασκείται από τους άντρες και αποτελεί ένα φαινόμενο το οποίο είναι διαχρονικό.

Ως προς τις μορφές βίας οι ερωτηθείσες απάντησαν πως γνωρίζουν την σεξουαλική, οικονομική λεκτική, την στέρηση ελευθερίας. Σχετικά με το ποιες κατηγορίες γυναικών πλήττονται κατά κύριο λόγο από την έμφυλη βία οι ερωτηθείσες ανέφεραν ότι είναι γυναίκες οι οποίες έχουν μάθει στη βία από μικρή ηλικία και υποτιμούν τον εαυτό τους. Ακόμα γυναίκες οι οποίες «δεν θέλουν να χαλάσουν το σπίτι τους» και να στιγματιστούν κοινωνικά. Επίσης σε αυτή την κατηγορία οι ερωτηθείσες ενέταξαν τις γυναίκες οι οποίες φοβούνται την αντεκδίκηση των θυτών αλλά και αυτές οι οποίες παρόλη την κακοποίηση εξακολουθούν να αγαπούν τους συντρόφους – θύτες και πιστεύουν πως αυτοί θα αλλάξουν. Παρατηρείται εδώ ότι οι ερωτηθείσες με βάση τα όσα απάντησαν συμπλέουν με την άποψη των Phillips & Park (2004) που υπογραμμίζουν ότι, μεταξύ άλλων ο λόγος που τα θύματα παραμένουν σε μια κακοποιητική σχέση, ή εξακολουθούν να υπόκεινται σε κάποια μορφή έμφυλη βία είναι το γεγονός ότι αισθάνονται αδύναμα, φοβούνται την αντεκδίκηση την οποία θα δεχτούν από τους θύτες σε περίπτωση που προχωρήσουν σε καταγγελία.

Σε ένα άλλο επίπεδο η απάντηση ότι οι γυναίκες οι οποίες πλήττονται είναι αυτές οι οποίες δεν θέλουν «να χαλάσουν το σπίτι τους», ή αυτές οι οποίες πιστεύουν ότι οι σύντροφοί τους θα αλλάξουν συμπεριφορά απέναντί τους συμπλέει με την άποψη της Γκασούκα (2021^α) (σε συνέντευξη στην Κ.Μπρεγιάννη, Αυγή, 28/11/2021) που αναφέρει ότι τα θύματα της σεξουαλικής βίας τις περισσότερες φορές δεν προχωρούν σε δημοσιοποίηση της βίας που δέχτηκαν καθώς αυτά φοβούνται πως αν προβούν σε δημοσιοποίηση, θα υπερβούν τις κοινωνικές συμβάσεις, όπως ο γάμος, με αποτέλεσμα τον στιγματισμό τους. Αυτό γίνεται κατανοητό εάν ληφθεί υπόψη ότι το στίγμα αποτελεί έναν μηχανισμό κοινωνικού ελέγχου μέσω του οποίου διαφυλάσσεται η κοινωνική

τάξη και ισορροπία (Barnett, Matica-Tyndale & Kenya, 2016). Στο θέμα της μη δημοσιοποίησης των περιστατικών βίας από τα ίδια τα θύματα αναφέρονται και οι Mekonnen & Abeya, (2019) οι οποίοι αναφέρουν ότι η άσκηση σεξουαλικής βίας αποτελεί μια πράξη την οποία τα θύματα φοβούνται, ντρέπονται ή δεν επιθυμούν να καταγγείλουν δημόσια.

Οι φοιτήτριες στην πλειοψηφία τους αναφέρουν πως « *οι γυναίκες είμαστε ευάλωτες, είμαστε ρομαντικές, ή έχουμε αδυναμίες*» παρατηρείται σε αυτό το σημείο ότι και οι ίδιες επιδίδονται στην αναπαραγωγή έμφυλων στερεοτυπικών εκφράσεων οι οποίες συνδέουν τις γυναίκες με συγκεκριμένα χαρακτηριστικά όπως π.χ. αδυναμία, ρομαντισμό (άρα ρομαντική και κατά συνέπεια ευάλωτη), έρωτα κ.ο.κ. (OHCHR, 2014 και Dastagir, 2017). Την ουσιοκρατική αντίληψη περί έμφυλων ταυτοτήτων συζητά η Wyatt (2008), η οποία αναφέρει ότι η πατριαρχική κοινωνική τάξη καθορίζει τη γυναίκα μέσω της συσχέτισής της με τον άνδρα. Στο πλαίσιο αυτό η γυναίκα εμφανίζεται ως σωματικά και συναισθηματικά αδύναμη αφού στερείται σωματικής υπεροχής. Αντίθετα ο άνδρας ορίζεται ως το «ισχυρό» φύλο καθώς αυτός διαθέτει την απαραίτητη σωματική ρώμη και ευρωστία.

Αναφορικά με τη σχέση την οποία συνήθως έχει ο θύτης με το θύμα οι απαντήσεις δεν διέφεραν αρκετά μεταξύ τους καθώς οι ερωτηθείσες απάντησαν ότι οι θύτες κατά κύριο λόγο ανήκουν στο συγγενικό ή ευρύτερο φιλικό περιβάλλον των θυμάτων. Αυτή η αντίληψη συμπλέει με τις απόψεις των περισσότερων βιβλιογραφικών πηγών στις οποίες βασίστηκε η παρούσα ερευνητική εργασία.

Φοιτητές

Οι απαντήσεις σχετικά με το πρώτο ερώτημα όπως αυτές δοθήκαν από τους άρρενες φοιτητές είχαν ως ακολούθως: Ο Γιάννης 24 ετών απάντησε ότι: «*Αργότερα όμως κατάλαβα πως η βία ως έκφραση συνδέεται περισσότερο με τους άντρες. Νομίζω πως πλήττει τις γυναίκες οι οποίες το ανέχονται. Για τους δικούς τους λόγους.*»

Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η απάντηση του Κώστα ο οποίος αναφέρει ότι: «*Θεωρώ ότι οι γυναίκες ανέκαθεν πλήττονται από την βία από τους συντρόφους, τους πατεράδες τους κ. λ. π. Νομίζω πως κυρίως οι γυναίκες πέφτουν θύματα σωματικής βίας, βιασμούς, ζύλο αλλά και λεκτικής βίας έντονα*» *γυναίκες που μεγάλωσαν με τον πατέρα*

τους να χτυπά τη μητέρα τους ή να την κακοποιεί. Επίσης αυτές που δεν έχουν κάποιον να τις στηρίξει από το ευρύτερο οικογενειακό του περιβάλλον. Επίσης γυναίκες που είναι θύματα trafficking. Σε αυτές η βία νομίζω είναι το μόνο που έχουν γνωρίσει».

Ο Μάριος διατηρεί την ίδια άποψη με τους προηγούμενους και κατέθεσε ότι: «Κοιτάζτε νομίζω πως το πρώτο πράγμα που έρχεται στο μυαλό κάποιου είναι πως η βία συνδέεται με τους άντρες. Δηλαδή οι άντρες ασκούν τη βία και οι γυναίκες τη δέχονται». Η απάντηση την οποία έδωσε ο Γιώργος 20 ετών διαφοροποιήθηκε λίγο από των υπολοίπων καθώς ο ίδιος απάντησε ότι : «Νομίζω πως οι άντρες σε ό,τι αφορά το θέμα βία σχετίζονται περισσότερο με την σωματική και τη σεξουαλική βία. Οι γυναίκες μπορεί να ασκήσουν ψυχολογική βία αν θέλουν. Οι άντρες είναι πιο σωματώδεις και μυϊκά δυνατότεροι». Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η απάντηση του Σπύρου 21 ετών ο οποίος έδωσε παρόμοια απάντηση με αυτή του Γιώργου, συγκεκριμένα ο Σπύρος ανέφερε τα ακόλουθα: «Οι άντρες είναι αυτοί κατά τη γνώμη μου που κατά κύριο λόγο ασκούν σωματική, οικονομική, σεξουαλική βία προς τις γυναίκες. Οι γυναίκες πολλές φορές ασκούν ψυχολογική βία». Κατά τον ίδιο τρόπο απάντησε και ο Φώτης ο οποίος είπε σχετικά: «Στην σωματική βία υπερτερεί ο άντρας. Στην ψυχολογική βία νομίζω πως αυτή μπορεί να ασκηθεί και από τους δύο. Σωματική βία, ψυχολογική, σεξουαλικός εκβιασμός, λεκτική βία.»

Τέλος ο Παναγιώτης απάντησε ότι : «Η βία κατά τη γνώμη μου, ασκείται από κάποιον που βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση σε κάποιον που εκείνη τη στιγμή είναι πιο αδύναμος. Έτσι πολλές κοινωνικές ομάδες είναι πιθανόν να υποστούν βία, ειδικά αν θεωρηθεί ότι δεν μπορούν να ανταποδώσουν τη βία που υφίστανται. Οπότε η βία δεν αποτελεί προνόμιο των αντρών μόνο. Όμως στις σύγχρονες πατριαρχικές κοινωνίες αυτοί που πράττουν βία είναι οι άντρες. Και κυρίως έναντι των γυναικών. Είτε είναι κόρες, σύζυγοι, ακόμα και στις αδερφές τους».

Ανάλυση υλικού

Προχωρώντας στην ανάλυση των απαντήσεων που δόθηκαν από τους φοιτητές στο πρώτο ερευνητικό ερώτημα, φάνηκε ότι οι 4 από τους ερωτηθέντες ανέφεραν ότι η έμφυλη βία ασκείται κατά κύριο λόγο από τους άντρες προς τις γυναίκες. Ενώ, ένας εξ αυτών διατύπωσε την άποψη ότι η βία ασκείται από τον δυνατό στον αδύναμο. Εξηγώντας ότι αυτό ισχύει και στην περίπτωση των ανδρών απέναντι στις γυναίκες.

Με αυτό τον τρόπο οι παραπάνω απαντήσεις αναδεικνύουν τα όσα ισχυρίζεται η Μπρεγιάννη (2021, 10 Οκτωβρίου) η οποία τονίζει ότι η έμφυλη βία αποτελεί ένα χαρακτηριστικό της πατριαρχικής κοινωνίας και μια πρακτική η οποία ασκείται από τους άνδρες προς τις γυναίκες. Κατά τους ίδιους οι γυναίκες που πλήττονται είναι όσες έχουν ανάγκη και εξαρτώνται από τους συντρόφους τους/ οικογένεια, εκείνες οι οποίες έχουν «μάθει στη βία» καθώς και οι μετανάστριες/ αλλοδαπές γυναίκες, θύματα trafficking. Η Γκασούκα (2021^α) έχει θίξει το ζήτημα της έμφυλης βίας απέναντι στις μετανάστριες, προσφύγισσες γυναίκες. Η ίδια αναφέρει σχετικά ότι οι προσφύγισσες, γυναίκες όλων των ηλικιών έχουν ταυτίσει την ύπαρξή τους με κακοποιητικές, βίαιες συμπεριφορές οι οποίες εκτείνονται σε ένα ευρύ φάσμα κακοποιήσεων. Όπως σεξουαλική, σωματική αλλά και ψυχολογική. Την βία αυτή τη δέχονται και την υπομένουν τόσο στις χώρες προέλευσής τους, κατά τη διάρκεια του ταξιδιού τους προς έναν νέο τόπο και σίγουρα στις χώρες υποδοχής.

Οι υπόλοιποι 3 ερωτηθέντες προχωρούν σε έναν διαχωρισμό της βίας ανάμεσα σε ψυχολογική και σωματική. Οι συγκεκριμένοι φοιτητές αναγνωρίζουν την άσκηση σωματικής βίας ως μια κατ' εξοχήν μια ανδρική πρακτική ενώ την άσκηση ψυχολογικής βίας μια πρακτική η οποία μπορεί να ασκηθεί από τις γυναίκες προς του άνδρες. Αυτός ο διαχωρισμός έγκειται και σε αυτή την περίπτωση στην αναπαραγωγή έμφυλων στερεοτυπικών χαρακτηριστικών όπως αναφέρουν οι OHCHR (2014) και Dastagir, (2017). Επίσης σε αυτή την περίπτωση είναι σημαντικό να αναφερθεί ότι παρατηρούνται οι διαφορετικές διαστάσεις τις οποίες μπορεί να λάβουν τα έμφυλα στερεότυπα. Αυτή η παρατήρηση έχει αναδειχθεί και συζητηθεί από τους Hentschel, Heilman & Peus (2019), οι οποίοι ερευνούν το πώς αντιλαμβάνονται οι άνδρες και οι γυναίκες τους στερεοτυπικούς χαρακτηρισμούς οι οποίοι έχουν αποδοθεί στα δυο φύλα. Τέλος η οπτική της «*πονηρής γυναίκας που ασκεί ψυχολογική βία*» και του άνδρα ο οποίος είναι μεν ισχυρότερος μυϊκά αλλά πιο «*αγαθός απέναντι στην πονηριά*» είναι μια στερεοτυπική ανάγνωση των έμφυλων χαρακτηριστικών τα οποία όπως αναφέρει εύστοχα η Μπρεγιάννη (2018, 16 Ιουνίου) αποτελούν χαρακτηριστικές εικόνες οι οποίες προβάλλονται κυρίως από τα Μ.Μ.Ε και αποτελούν έναν τρόπο μέσω του οποίου η πατριαρχική κοινωνία στην ουσία προωθεί τον σεξισμό σε μια προσπάθεια να διατηρηθεί αναπαράγοντας τον εαυτό της.

Ερευνητικό Ερώτημα 3^ο

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσες να προσδιορίσεις ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ. λ. π.

Φοιτήτριες

Σε σχέση με το τρίτο ερευνητικό ερώτημα οι απαντήσεις οι οποίες δόθηκαν από τις φοιτήτριες είχαν ως ακολούθως. Η Άννα απάντησε πως ο θύτης: «[...]μπορεί να είναι οποιοσδήποτε άντρας. Εννοώ ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα. Σίγουρα αυτοί που ασκούν βία αισθάνονται ή θέλουν να αισθάνονται «ανώτεροι». Η Σοφία μέσα στο ίδιο πλαίσιο απάντησε ότι: «οι θύτες δεν έχουν ένα συγκεκριμένο προφίλ. Όμως σίγουρα μετράει η οικογένεια το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν [...] Αν δηλαδή τους έχουν μάθει από μικρούς να σέβονται, όχι μόνο τις γυναίκες. Αλλά οποιοσδήποτε έμψυχο όν.» Ακολούθως η Ελένη περιγράφοντας τα χαρακτηριστικά τα οποία κατά τη γνώμη της φέρουν οι θύτες είπε ότι: «Δε νομίζω πως υπάρχει μια κατηγορία θυτών. Νομίζω ότι ο οποιοσδήποτε μπορεί να μεταμορφωθεί σε θύτη. Η βία είναι πέρα από ηλικία, μόρφωση ή άλλους κανόνες». Στην ίδια ερώτηση η Μαρία εξέφρασε τη γνώμη ότι: «Δεν μπορώ να σκεφτώ ένα συγκεκριμένο προφίλ. Σίγουρα παίζει ρόλο το πως έχουν μεγαλώσει, το πολιτισμικό πλαίσιο από το οποίο προέρχονται. Νομίζω πως «θύτης γίνεσαι δεν γεννιέσαι». Η Μιχαέλα στην ίδια ερώτηση είπε τα ακόλουθα: «Νομίζω πως κατά κύριο λόγο είναι άντρες οι οποίοι από μικρή ηλικία έμαθαν με κάποιον τρόπο στη βία. [...] Εννοώ ότι είτε ως παιδιά είχαν εικόνες βίας στο σπίτι τους είτε δέχτηκαν βία. Επίσης σε αυτή την ας την πούμε κατηγορία βάζω σίγουρα και το πολιτισμικό/κοινωνικό περιβάλλον που μεγάλωσαν». Η Στέλλα χωρίς να διαφοροποιηθεί από τις προηγούμενες ερωτηθείσες απάντησε ότι: «Η χαμηλή μόρφωση σίγουρα παίζει ρόλο. Αλλά νομίζω πως το κυριότερο είναι η θέση στην οποία βρίσκεται ο θύτης / άντρας. Νομίζω πως κυρίως είναι άντρες οι οποίοι βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση έναντι του θύματος). Και γενικά οι άντρες από τους οποίους μια γυναίκα μπορεί να εξαρτάται. Τέλος η Αναστασία ανέφερε πως κατά τη δική της άποψη οι θύτες: «Τσως άνθρωποι οι οποίοι είναι περιθωριοποιημένοι από την κοινωνία, Είναι όμως σίγουρα και άλλοι άνθρωποι οι οποίοι ανήκουν σε άλλη κατηγορία που έχουν εξουσία, που είναι μορφωμένοι. Στο μυαλό μου είναι άτομα που είναι μεγαλύτερης ηλικίας».

Ανάλυση υλικού

Σχετικά με τα βασικά χαρακτηριστικά τα οποία έχουν οι θύτες στην πλειοψηφία τους οι συνεντευξιαζόμενες απάντησαν ότι αυτοί δεν ανήκουν σε κάποια συγκεκριμένη κατηγορία, ούτε και διατηρούν απαραίτητα συγκεκριμένα χαρακτηριστικά. Εντούτοις εστίασαν σε μερικά στοιχεία τα οποία κατά τη γνώμη τους μπορούν να συμβάλλουν στην επιθετική/βίαιη συμπεριφορά. Κατ' επέκταση, όλες οι ερωτηθείσες κατέθεσαν την άποψη ότι δράστης/ θύτης δεν γεννιέται κανείς αλλά γίνεται κατά την διάρκεια της ζωής του. Με άλλα λόγια μαθαίνει να είναι βίαιος, μαθαίνει να μην σέβεται ή να επιβάλλεται μέσω της βίας. Σχετικά με την επίδραση την οποία έχει το οικογενειακό και κοινωνικό περιβάλλον στην κατασκευή των έμφυλων υποκειμένων έχουν αναφερθεί η Κουρουτσίδου και Γκασούκα (2021) όταν εξηγούν το πώς οι σύγχρονες πατριαρχικές/καπιταλιστικές κοινωνίες μέσω των μηχανισμών τους δρουν καταλυτικά στη διαδικασία συγκρότησης των έμφυλων ταυτοτήτων. Συμφωνώντας με την Γκασούκα (2021^β) (σε συνέντευξη στην Δασκαλοπούλου, Efsyn, 17/10/2021) οι van Anders, Schudson, Abed, Beischel, Dibble, Gunther, Kutchno & River (2017) αναφέρουν ότι, οι έμφυλες ταυτότητες και κατ' επέκταση η έμφυλη διαφορά αποτελεί μια συνθήκη η οποία είναι κοινωνικά και πολιτισμικά κατασκευασμένη, ενώ αυτή απορρέει από την παραγωγική, κοινωνική αλλά και οικονομική οργάνωση της εκάστοτε κοινωνίας. Ενώ, ως αποτέλεσμα έχει την νομιμοποίηση των εξουσιαστικών σχέσεων και την άρνηση της αποδοχής της διαφορετικότητας. Στο ίδιο πλαίσιο τέλος κινείται και η άποψη των Μαλτέζου & Κουλαουζίδη (2020) αναφέροντας ότι η εκάστοτε κοινωνία μέσω των φορέων και των διαδικασιών κοινωνικοποίησης στοχεύει στη διαμόρφωση των συμπεριφορών, των νορμών, των προτύπων έτσι ώστε να καθοριστούν με συνέπεια οι έμφυλοι ρόλοι τόσο των ανδρών όσο και των γυναικών. Σημαντικό είναι να τονιστεί ότι οι περισσότερες ερωτηθείσες ανέφεραν ότι οι θύτες είναι, επίσης, άτομα τα οποία κατέχουν θέσεις εξουσίας απέναντι στις γυναίκες καθώς αυτοί μπορεί να είναι οι πατέρες, οι διευθυντές ή ακόμα και οι προπονητές τους. Σχετικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας και την εξουσία έχει αναφερθεί η Γκασούκα (2016, 21 Νοεμβρίου), όταν διαπραγματευόμενη τη σχέση αυτή αναφέρει πως η έμφυλη βία συνδιαλέγεται έντονα με την έννοια της εξουσίας. Η σχέση των δυο έχει ως αποτέλεσμα την κατάφορη εκμετάλλευση και την παρεμπόδιση της ανάπτυξης και προόδου των γυναικών.

Φοιτητές

Οι φοιτητές αναφορικά με το 3^ο ερευνητικό ερώτημα απάντησαν συνοπτικά ως ακολούθως:

Γιάννης 24 χρονών «*Νομίζω πως είναι αυτοί που θέλουν να επιβληθούν και να δείξουν την «μαγκιά» τους στις γυναίκες.*

Κώστας 22 χρονών «*Όλοι μπορεί να το κάνουν. Ίσως αυτοί που το κάνουν να έχουν την ανάγκη να αισθανθούν πιο «άντρες». Νομίζω θέλουν να επιβεβαιωθούν.*

Μάριος 28 χρονών «*Νομίζω πως οι άντρες οι οποίοι έχουν μεγαλώσει σε οικογένειες που έχει καλλιεργηθεί η βία ως μέσο επιβολής είναι πρώτοι στη λίστα. Επίσης νομίζω πως άντρες οι οποίοι έχουν εξουσία λόγω θέσης.*

Γιώργος 20 χρονών «*Έτσι όπως το φέρνω στο μυαλό μου είναι άντρες όχι απαραίτητα σωματώδεις, αλλά είναι χαμηλού επιπέδου. Εννοώ όχι μορφωμένοι και έχουν και μερικά «κόμπλεξ». Βγάζει αντριλίκι στη γυναίκα του ή στις γυναίκες γενικότερα. Ε, για παράδειγμα θα σας το πω λαϊκά, αφού δεν μπορεί να είναι «άντρας» μεταξύ των φίλων του.*

Σπύρος 21 ετών «*Νομίζω εδώ ανήκουν άντρες οι οποίοι έχουν δεχτεί βία από μικροί ή έχουν μάθει από την οικογένειά τους ότι η βία είναι κάτι φυσιολογικό. Οι θύτες μπορεί να είναι οι σύζυγοι, οι πατέρες, ακόμα και οι γιοί των γυναικών πολλές φορές, έχω παραδείγματα που ο αδερφός, ελλείπει του πατέρα έχει αναλάβει τον ρόλο αυτό και ασκεί βία ακόμα και στη μητέρα του, αλλά και στις αδερφές του.*

Φώτης 27 χρονών «*Η ηλικία αυτών που ασκούν βία νομίζω πάνω κάτω είναι μεταξύ 30 και 60 χρονών. Από τα 30 σκέφτεται τον γάμο ή ίσως παντρεύεται και έχει “δέσει τον γαϊδάρό του” ξεκινά να εκδηλώνει βία. Η σχέση του με το θύμα είναι σχέση εξουσίας θέλουν να επιβάλλονται με κάθε κόστος και με κάθε τρόπο. Νομίζω δεν παίζει ρόλο η μόρφωση ή εργασία. Η οικονομική κατάσταση παίζει ρόλο. Όσο πιο λίγα χρήματα τόσο πιο πολλά προβλήματα.*

Παναγιώτης 25 ετών «*Η ηλικία δεν νομίζω να παίζει ιδιαίτερο ρόλο. Νομίζω ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη κοινωνική μόρφωση στους θύτες. Αν θα τους έδινα ένα όνομα/χαρακτηρισμό θα ήταν «Ψευτονταήδες». Με πολλά προβλήματα προσωπικότητας σίγουρα.*

Ανάλυση υλικού

Οι φοιτητές προκειμένου να σκιαγραφήσουν την προσωπικότητα του θύτη αναφέρουν λέξεις όπως «μαγκιά», «ψευτονταής», ενώ σε άλλη περίπτωση μιλούν έντονα για την ανάγκη των θυτών να επιβληθούν μέσω της βίας. Επίσης, κατά την άποψή τους οι θύτες έχουν προβλήματα προσωπικότητας και κάποιος εξ αυτών μίλησε για «κόμπλεξ» και για «αίσθημα κατωτερότητας» έναντι των άλλων ανδρών. Συμπληρωματικά αναφέρθηκε πως οι θύτες είναι άτομα τα οποία έχουν εκτεθεί στη βία από μικρή ηλικία και την θεωρούν ως κάτι φυσιολογικό.

Η έννοια της «μαγκιάς» αποτελεί ένα πολύ συνηθισμένο χαρακτηριστικό στοιχείο της έμφυλης ανδρικής ταυτότητας. Όπως αναφέρει ο Kenway, Reay, Youdell & Gillborn (1996) μέσα στο πλαίσιο της διαδικασίας συγκρότησης της ανδρικής ταυτότητας η έννοια της μαγκιάς, του τσαμπουκά ή του νταή συνδέεται άρρηκτα με τον «ηγεμονικό ανδρισμό» ο οποίος επιτελείται με διάφορους τρόπους στους κύκλους των ανδρών. Υπό αυτή την έννοια ο άνδρας μάγκας στο πλαίσιο του φιλικού του κύκλου και των συναναστροφών του εν γένει, δε θα διστάσει να προσβάλλει, να βρίσει ή να «τσαμπουκαλευτεί» προκειμένου να εδραιώσει την κυριαρχία του. Μέσα στο ίδιο πλαίσιο ερμηνείας κινείται και ο φόβος των ανδρών να μην εκτεθούν ή να μην φανούν κατώτεροι στα μάτια των φίλων ή των συνομηλίκων τους. Όπως αναφέρει ο Kehily (2001) οι επιτελέσεις των ρόλων απαιτούν κοινό. Εξηγώντας ο ίδιος αναφέρει ότι, το πλέον ενδεδειγμένο κοινό για να επιτελεστεί ένας ρόλος είναι οι ομάδες των συνομηλίκων τους. Κατ' επέκταση και η αυτοεκτίμησή τους (δηλαδή το αν θα αισθανθούν κατώτεροι ή όχι) εξαρτάται και τροφοδοτείται από την εντύπωση την οποία προκαλεί η εικόνα τους στους άλλους.

Μια άλλη παράμετρος την οποία ανέφερε ένας εκ των συνομιλητών ήταν αυτή του οικονομικού παράγοντα. Συγκεκριμένα, ο Φώτης αναφέρει ότι, ένας από του λόγους για τους οποίους οι άνδρες ασκούν σεξουαλική ή άλλου τύπου βία απέναντι στις γυναίκες είναι η οικονομική ανασφάλεια ή η οικονομική ανέχεια και ένδεια. Η παραπάνω άποψη συντάσσεται με αυτή της Heinze (2021, 4 Μαΐου), η οποία στο άρθρο της *Economic as a Factor in Sexual Violence*, διαπραγματεύεται τη σχέση ανάμεσα στην οικονομική δυσπραγία και την εκδήλωση σεξουαλικής βίας. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η άποψη των Κουρουτσίδου και Γκασούκα (2021) οι οποίες αναφέρουν μεταξύ άλλων ότι η κοινωνική θέση των ανδρών και κατ' επέκταση οι συμπεριφορές και λοιπές

εξουσιαστικές πρακτικές οι οποίες απορρέουν από αυτή επηρεάζονται/διαμορφώνονται με βάση τους εκάστοτε κοινωνικο/οικονομικούς παράγοντες.

Ερευνητικό ερώτημα 4^ο

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Φοιτήτριες

Στο συγκεκριμένο ερώτημα οι φοιτήτριες απάντησαν ως ακολούθως:

Η Άννα αναφέρει ότι κατά τη δική της γνώμη «*Ο εγκλεισμός και η πανδημία σίγουρα έδωσαν ώθηση στο φαινόμενο*». Επίσης σημαντικό ρόλο για εκείνη έχει διαδραματίσει το γεγονός ότι η καταγγελίες ξεκίνησαν από επώνυμο πρόσωπο. Η Σοφία πάνω στο ίδιο ερώτημα απάντησε ότι, «*Η έμφυλη βία και οι γυναικοκτονίες ως η πιο ακραία μορφή της υπήρχαν πάντα*». Σημαντικό ρόλο κατά την ίδια έχει παίξει το γεγονός ότι οι καταγγελίες ξεκίνησαν από άτομο το οποίο είναι επώνυμο. Η Ελένη πάνω στο ίδιο ερώτημα τονίζει και αυτή τη σημασία την οποία έχει η πανδημική κρίση και τα παρεπόμενά της όπως ο εγκλεισμός και η οικονομική δυσπραγία που αυτή επέφερε σε πολλές περιπτώσεις. Η Μαρία χωρίς να διαφοροποιείται από τις προηγούμενες απαντήσεις αναφέρει ότι, οι γυναικοκτονίες καθώς και η έμφυλη βία είναι διαχρονικό φαινόμενο. Αλλά στην προκειμένη περίπτωση ώθηση στο να δημοσιοποιηθούν οι γυναικοκτονίες έδωσε το γεγονός ότι οι καταγγελίες για σεξουαλική βία ξεκίνησαν από ένα επώνυμο άτομο. Η Μιχαέλα αναφέρεται και αυτή στη γυναικοκτονία χαρακτηρίζοντάς την ως ένα διαχρονικό φαινόμενο το οποίο όμως έλαβε διαστάσεις λόγω της πανδημικής κρίσης και του εγκλεισμού. Κατά την άποψη της Μιχαέλας όλα τα παραπάνω οδήγησαν σε έξαρση και όπως εύστοχα καταθέτει η ίδια: «*Ήταν που ήταν ο κόσμος, πάει με την κρίση αποτρελάθηκε*». Η Στέλλα πάνω στο συγκεκριμένο ζήτημα αναφέρει ότι κατά την άποψη της δεν έχει σημειωθεί έξαρση του φαινομένου αλλά όπως τονίζει η ίδια «*έξαρση πληροφοριών και αφύπνισης*» λόγω της ταχύτητας με την οποία μεταδίδονται οι πληροφορίες μέσω του διαδικτύου. Τέλος η Αναστασία συζητά σχετικά με το ερώτημα πάνω στην ίδια βάση με τις προηγούμενες ερωτηθείσες οι οποίες αναφέρθηκαν στην έξαρση των πληροφοριών σχετικά με το φαινόμενο και όχι στην έξαρση του φαινομένου αυτό καθ' αυτό.

Ανάλυση υλικού

Τη σχέση ανάμεσα στην πανδημική κρίση και την αύξηση των γυναικοκτονιών αλλά και της έμφυλης βίας γενικότερα, συζητά ο Τσαγκρής (2021, 7 Νοεμβρίου). Σύμφωνα με τον ίδιο η ξαφνική επιστροφή στην κανονικότητα μετά το πέρας του «εγκλεισμού», ενίσχυσε την αίσθηση της απώλειας του ελέγχου των βίαιων ανδρών και ώθησε πολλούς από αυτούς να εκδηλώσουν ευκολότερα αποτρόπαιες συμπεριφορές απέναντι στις γυναίκες. Επιπλέον, όπως εξηγεί περαιτέρω, πρόκειται για γεγονότα τα οποία καθυστέρησαν λόγω του εγκλεισμού και ενεργοποιήθηκαν μετά την άρση του. Για παράδειγμα, η ανακοίνωση ενός χωρισμού ή διαζυγίου ή η έναρξη μιας νέας σχέσης (Τσαγκρής, 2021) επίσης ενθάρρυναν περαιτέρω του δράστες στην άσκηση έμφυλης βίας ή στη διάπραξη μιας γυναικοκτονία. Τη σχέση ανάμεσα στη βία και στις κρίσεις όπως αυτή του ιού Embola εξετάζουν οι Wilkinson & Leach (2015) και μεταξύ άλλων αναφέρουν το πως οι πρακτικές βίας αυξάνονται σε περιόδους όπου επικρατεί οικονομική και υγειονομική ανασφάλεια. Επίσης, είναι σημαντικό να τονιστεί ότι στην πλειοψηφία τους οι ερωτηθείσες ανέφεραν ότι οι γυναικοκτονίες δεν αποτελούν τωρινό φαινόμενο, αλλά διαχρονικό. Στο ίδιο πλαίσιο οι ερωτηθείσες εξήγησαν ότι θεωρούν πως στην παρούσα ιστορική συγκυρία αυτό που έχει παρουσιάσει έξαρση δεν είναι το φαινόμενο της γυναικοκτονίας (το οποίο πάντα υπήρχε) αλλά έχει σημειωθεί έξαρση των πληροφοριών σχετικά με αυτό. Ενώ ως σημαντικό θεωρούν το ότι οι καταγγελίες του φαινομένου ξεκίνησαν από ένα επώνυμο πρόσωπο. Τη σχέση ανάμεσα στην πανδημία και τη γυναικοκτονία εκφράζουν και οι Standish & Weil (2021) στο άρθρο τους *Gendered pandemics: suicide, femicide and COVID-19*, μιλώντας για την «εμφυλοποίηση» της πανδημικής κρίσης και φωτίζοντας πιο συγκεκριμένα δυο σημαντικές όψεις της πανδημίας, τις αυτοκτονίες και τις γυναικοκτονίες.

Φοιτητές

Περνώντας στους φοιτητές οι απαντήσεις οι οποίες δόθηκαν σχετικά με το 4 ερώτημα έχουν ως ακολούθως.

Αρχικά ο Γιάννης κατέθεσε την άποψη ότι το φαινόμενο δεν είναι καινούριο. Όμως λόγω των συνθηκών (π.χ. διαδίκτυο) το φαινόμενο έγινε γνωστό γιατί όπως είπε ο ίδιος

: «*τώρα άνοιξαν στόματα*». Κατά την άποψη του Γιάννη οι γυναικοκτονίες πάντα υπήρχαν. Όμως κατά τον ίδιο το ζήτημα έλαβε έκταση στην παρούσα φάση από την περίπτωση της Κάρολαϊν και έπειτα, αφού κατά την άποψή του πάντα η κοινωνία βρέθηκε σε κατάσταση σοκ και κατόπιν αντέδρασε. Σύμφωνα πάντα με τον Γιάννη- μέσω της περίπτωσης αυτής : «*Γκρεμίστηκε το αφήγημα του τέλειου γάμου, με το τέλειο και όμορφο ζευγάρι*». Ο Μάριος στην απάντησή του προσθέτει μια ακόμα παράμετρο. «*Νομίζω πως υπήρξε λίγο μια κατάσταση μίμησης*». Κατά τον ίδιο, λόγω της ατιμωρησίας απέναντι σε τέτοιες πράξεις υπήρξε διευκόλυνση όσων ήθελαν να το πράξουν και εκείνοι απλά το μιμήθηκαν. Για τον Κώστα ο μιμητισμός και η συνθήκη της πανδημίας με τα παρεπόμενά της τίθενται στο επίκεντρο της εξήγησής του σχετικά με την έξαρση του φαινομένου. Ο Γιώργος στην απάντησή του επικεντρώνεται και αυτός στη συνθήκη της πανδημίας και συγκεκριμένα στην πρακτική του εγκλεισμού. Κατά τον Γιώργο τόσο η οικονομική δυσχέρεια αλλά και ο εγκλεισμός, «*ώθησε στα άκρα πολλούς*».

Ο Σπύρος αναφέρει ότι κατά την άποψή του αυτό το οποίο πυροδότησε την έξαρση του φαινομένου των γυναικοκτονιών είναι ο εγκλεισμός και η ανασφάλεια την οποία αυτός επέφερε σε όλα τα επίπεδα οικονομικό, κοινωνικό, στο πεδίο των διαπροσωπικών σχέσεων αλλά και στον τομέα της υγείας. Ο Φώτης στο ερώτημα αυτό δίνει τη δική του εξήγηση, αναφέροντας ότι για τον ίδιο ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η πανδημική κρίση και κατ' επέκταση οι συνέπειες του εγκλεισμού. Τέλος ο Παναγιώτης θέτει το ζήτημα σε άλλη βάση. Ο ίδιος αναφέρει ότι η έξαρση του φαινομένου εδράζεται στο γεγονός ότι «*Η κοινωνία είναι αρκετά ανεκτική σε θέματα κοινωνικής αδικίας. Δεν υπάρχουν θεσμοί που προστατεύουν τους αδύναμους. Δεν υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου να τηρούνται οι νόμοι*». Καταληκτικά ο ίδιος αναφέρει ότι «*Τώρα η έξαρση που αναφέρεται νομίζω πως ήταν συνδυασμός δυο πραγμάτων. Α) Το όλο ζήτημα καταγγελιών ξεκίνησε από επώνυμο πρόσωπο και β) έγινε σε καιρό κρίσης. Την πανδημίας εννοώ. Που όλοι είναι κάπως ζορισμένοι και [...] δεν ξέρω σε περιόδους κρίσεων*». Επίσης ο ίδιος καταθέτει την άποψη ότι η έξαρση των καταγγελιών και το ευρύτερο κύμα κριτικής και θυμού απέναντι στο φαινόμενο λειτουργεί ως βαλβίδα αποσυμπίεσης και ξεσπάσματος. Με τα δικά του λόγια αναφέρονται τα εξής: «*δεν ξέρω σε περιόδους κρίσεων νομίζω η κοινωνία ζητά βαλβίδες αποσυμπίεσης, εκτόνωσης. Το να εκτονωθούμε ως κοινωνία απέναντι στους θύτες νομίζω ήταν συνέπεια αυτού του γεγονότος*».

Ανάλυση υλικού

Και στην περίπτωση των φοιτητών η πανδημική κρίση και ο εγκλεισμός αποτέλεσαν το έναυσμα για την έξαρση του φαινομένου. Επίσης, σύμφωνα με τους φοιτητές ένας ακόμη λόγος ήταν το γεγονός ότι η μεγάλη έκταση η οποία δόθηκε στο φαινόμενο των γυναικοκτονιών μέσω του διαδικτύου και των ΜΜΕ στην ουσία αποτέλεσαν μια ευκαιρία να ξεσπάσει η κοινωνία η οποία ούσα υπό μεγάλη πίεση λόγω της πανδημικής συνθήκης θέλησε να εκτονωθεί. Οι έννοιες της εκτόνωσης μέσω της συστηματοποιημένης έκφρασης και διοχέτευσης του θυμού σε «ελεγχόμενες» ενέργειες είναι ένα φαινόμενο το οποίο έχει συστηματικά μελετηθεί από τις κοινωνικές επιστήμες. Στην προκειμένη περίπτωση κατά την άποψη του συνομιλητή αυτό το οποίο κατά τη γνώμη του «προκάλεσε» την κοινή γνώμη να ξεσηκωθεί και να δώσει έκταση στο θέμα των γυναικοκτονιών είναι το γεγονός ότι η γυναικοκτονία διεπράχθη από κάποιον ο οποίος ήταν «υπεράνω υποψίας» και δεν πληρούσε τις προδιαγραφές του θύτη γυναικοκτονιών.

Αντίθετα, ο θύτης ήταν όμορφος και καταξιωμένος, παντρεμένος με μια όμορφη γυναίκα. Όπως αναφέρει ο συνομιλητής – Γιάννης- η πράξη του πιλότου – δράστη σόκαρε την κοινή γνώμη γιατί μέσω αυτής διαλύθηκε στην ουσία το αφήγημα του «έλειου γάμου και του τέλειου ζευγαριού». Τέλος, ένας εκ των συνομιλητών υποστήριξε ότι, ένας από τους λόγους έξαρσης του φαινομένου είναι η πρακτική της μίμησης. Συγκεκριμένα ο συνομιλητής ανέφερε τα εξής: *«Ξεκίνησε από κάπου και μετά άρχισε να εξαπλώνεται. Λόγω της ατιμωρησίας όσοι ήθελαν να το κάνουν το έκαναν πιο εύκολά. Ο μιμητισμός είναι κάτι το οποίο πρέπει να το δούμε»*. Η άποψη αυτή συμπλέει με τον ισχυρισμό του Γαλιατσάτου (2021), όπως τον παρουσιάζει στο άρθρο του *«Μία λέξη και μία γυναίκα σώζεται, μία λέξη και μία γυναίκα χάνεται!»*. Σύμφωνα με τον Γαλιατσάτο (2021) η αναπαραγωγή των υποθέσεων γυναικοκτονιών με γλαφυρό τρόπο από τα ΜΜΕ και τα αστυνομικά ρεπορτάζ (π.χ λεπτομέρειες για τον θύτη, όπως βίαιος, ναρκομανής κ.ο.κ) έχουν ολέθρια αποτελέσματα. Καθώς όπως εξηγεί ο Γαλιατσάτος (2021, 26 Δεκεμβρίου) οι λεπτομέρειες αυτές φαίνεται ότι ασκούν μια ιδιότυπη γοητεία στο τμήμα της κοινής γνώμης το οποίο είναι πιο ακαλλιέργητο νοητικά και κοινωνικά. Τα ανωτέρω έχουν ως αποτέλεσμα οι γυναικοκτονίες ή άλλου τύπου έμφυλη βία να γίνονται αντικείμενα προς μίμηση.

Ερευνητικό ερώτημα 5^ο

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Φοιτήτριες

Σύμφωνα με τη Άννα μετά την έξαρση του φαινομένου και τις έντονες αντιδράσεις η ίδια πιστεύει ότι: «*Κάτι έχει γίνει*». Όπως όμως τονίζει: «*Έχουμε δρόμο μπροστά μας*». Σύμφωνα με τη Σοφία τα πράγματα κινούνται προς μια θετική κατεύθυνση όπως και αυτή θεωρεί πως θα πρέπει να υπάρξει μεγαλύτερη κινητοποίηση ενώ δίνει μεγάλη βαρύτητα στο ότι πρέπει να στελεχωθούν περισσότερες Υπηρεσίες οι οποίες θα βοηθούν ουσιαστικά τα θύματα. Με την παραπάνω άποψη συντάσσεται ακόμα μια συνομιλήτρια. Δύο συνομιλήτριες αντιτίθενται στην παραπάνω άποψη, καθώς θεωρούν ότι έχουν γίνει πολύ μικρά βήματα προς μια θετική κατεύθυνση. Ενώ ακόμα μια εκ των ερωτηθέντων θεωρεί ότι κάποια βήματα τα οποία έχουν γίνει είναι απλά «για τα μάτια του κόσμου», επίσης θεωρεί μεγάλο μέρος του ενδιαφέροντος επίπλαστο και στο πλαίσιο του «*politically correct*», ενώ όπως η ίδια τονίζει τα θύματα δεν λαμβάνουν επαρκή στήριξη και ουσιαστική βοήθεια. Σύμφωνα με την ίδια ένα από τα ζητήματα τα οποία λειτουργούν ως τροχοπέδη για την ασφαλή και επαρκή στήριξη των θυμάτων είναι η συμπεριφορά των αστυνομικών οι οποίοι αποτελούν τους πρώτους στους οποίους ανακοινώνεται το συμβάν – μέσω καταγγελιών- και οι οποίοι πολλές φορές λειτουργούν με αδιαφορία – η ίδια τους αποκαλεί σεξιστές – απέναντι στις καταγγελίες αυτές.

Ανάλυση υλικού

Στην πλειοψηφία τους οι συνομιλήτριες θεωρούν ότι στην Ελλάδα το σύστημα για την προστασία και υποστήριξη των θυμάτων είναι ανεπαρκές. Οι φοιτήτριες φαίνεται να είναι δύσπιστες απέναντι σε κάποια θετικά βήματα που κατά καιρούς σημειώνονται, ενώ στο πλαίσιο της ανάλυσης των λεγομένων τους σχολιάζεται σε κάποιο σημείο αρνητικά και ο ρόλος των αστυνομικών αρχών. Οι παραπάνω απόψεις συμπλέουν με τα όσα αναφέρει η Μπρεγιάννη (2021, 10 Οκτωβρίου), η οποία αναφέρει ότι το ελληνικό κράτος στέκεται αμήχανο αλλά και άβουλο απέναντι στο φαινόμενο των γυναικοκτονιών. Η Γκασούκα, στο ίδιο άρθρο της Μπρεγιάννη (2021, 10 Οκτωβρίου),

αναφέρεται στην επιτακτική ανάγκης της νομικής αναγνώρισης του όρου γυναικοκτονία, καθώς όπως τονίζει πρόκειται για συγκεκριμένη πατριαρχική εγκληματική πράξη με εργαλείο τη δολοφονία. Στο ίδιο πλαίσιο κινείται και η άποψη της Σόφτη και πάλι στο άρθρο της Μπρεγιάννη (2021, 10 Οκτωβρίου), η οποία επισημαίνει την αστοχία όχι του θεσμικού πλαισίου, αλλά την απουσία ενός συστήματος το οποίο θα λειτουργεί αυτόματα προς την κατεύθυνση ριζικής αντιμετώπισης των φαινομένων έμφυλης βίας, αρχής γενομένης από τη στιγμή που καταγράφεται ένα περιστατικό έμφυλης βίας. Συνεχίζοντας η Σόφτη (στο Μπρεγιάννη, 2021) σχολιάζει επίσης την επιτακτική ανάγκη της αφύπνισης, εγρήγορσης των αστυνομικών αρχών, καθώς η αστυνομία είναι ο πρωταρχικός φορέας, ο οποίος έρχεται σε επαφή με την καταγγελία του περιστατικού αλλά και με το ίδιο το θύμα.

Φοιτητές

Πάνω στο ίδιο ερώτημα οι φοιτητές εξέφρασαν παρόμοιες απόψεις με τις συμφοιτήτριές τους. Συγκεκριμένα ανέφεραν ότι τα θύματα δεν λαμβάνουν επαρκή στήριξη, ότι δεν έχουν γίνει ουσιαστικά βήματα στην Ελλάδα, σε σύγκριση με άλλες χώρες. Ένας εξ αυτών αναγνωρίζει πως στην παρούσα φάση φαίνεται να υπάρχει μεγάλη κινητοποίηση υπέρ των θυμάτων και η ψήφιση του νόμου που αναγνωρίζει τον βιασμό ως κακούργημα είναι σίγουρα ένα θετικό βήμα.

Ερευνητικό ερώτημα 6^ο

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης;

Φοιτήτριες

Όπως αναφέρουν οι περισσότερες συνομιλήτριες οι θεσμοί της οικογένειας και του σχολείου είναι οι κύριοι μηχανισμοί που λειτουργούν καθοριστικά ως προς την αναδιαμόρφωση και τον επαναπροσανατολισμό προς μια κατεύθυνση που να διδάσκει

στα παιδιά την ισότητα και την αποδοχή προς τους άλλους. Όπως οι ίδιες ισχυρίζονται η οικογένεια διαδραματίζει μείζονα ρόλο στην εκπαίδευση των παιδιών για τα έμφυλα ζητήματα.

Άννα: «Για εμένα θα πρέπει να γίνουν πράγματα μέσα στην οικογένεια και μετά στο σχολείο».

Σοφία: Το υπαινίχθηκα νωρίτερα. Θεωρώ πως η βάση όλων είναι η οικογένεια. Όταν το αγόρι μεγαλώνει με την ιδέα ότι η βία, η επιβολή της γνώμης του και η [...] «μαγκιά»| κοινώς είναι διαβατήριο και εξασφαλίζει τον «ανδρισμό» το φαινόμενο αυτό δεν θα πάρει τέλος.

Ελένη: «Η Εκπαίδευση από το σπίτι. Νομίζω πως όλα ξεκινάνε από το σπίτι». Να γίνει με κάποιο τρόπο μέσω καμπάνιας από την κυβέρνηση, από ομάδες στήριξης γυναικών ότι οι γονείς οφείλουν να εκπαιδεύουν τα παιδιά τους.

Μαρία: «Νομίζω πως εδώ θα χρειαζόταν μια υπηρεσία στην οποία τα θύματα θα μπορούσαν να απευθυνθούν και να ακολουθούσε η άμεση απομάκρυνσή τους»

Μιχαέλα: «Πιστεύω πως η απάντηση εδώ είναι πρώτα να γίνουν πράγματα μέσα στην οικογένεια. Και μετά να γίνουν πράγματα στο σχολείο»

Στέλλα: «Νομίζω πως το διαδίκτυο είναι και πάλι η λύση. Καθώς και η τηλεόραση. Αυτά τα δυο μέσα μπαίνουν σε κάθε σπίτι πια. Σχετικά με του θεσμούς [...] αυστηρότερες ποινές.»

Αναστασία: «Νομίζω ότι η απάντηση πάντα σε αυτό είναι το σχολείο.. και δεν εννοώ μόνο στο Λύκειο, από το Δημοτικό, αν γίνεται στο Νηπιαγωγείο ακόμη καλύτερα.. γιατί μέσα από το σχολείο μπορεί κάτι να γίνει τρόπος ζωής, να μπει μέσα στο κεφάλι τους και όχι να έρθουμε μετά και να πούμε στα παιδιά ότι έτσι θα έπρεπε να είναι, αλλά.. Δεν είμαι ειδικός, αλλά νομίζω ότι έτσι μπορεί να γίνει καλύτερα». Αξίζει να σημειωθεί ότι η Αναστασία σε άλλο σημείο της συνέντευξής της είχε κάνει λόγο για τη δυνατότητα επηρεασμού μέσω της τέχνης και δη μέσα από τα πρότυπα δυναμικών γυναικών που προβάλλονται από τη σύγχρονη μουσική και κινηματογραφική βιομηχανία.

Ανάλυση υλικού

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των απαντήσεων τις οποίες έδωσαν φοιτήτριες σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα αυτές κινούνται μέσα στο ίδιο πλαίσιο.

Συγκεκριμένα στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι συμμετέχουσες θεωρούν ότι η οικογένεια και το σχολείο είναι οι βασικές δομές οι οποίες θα πρέπει να ευαισθητοποιηθούν, καθώς παίζουν τον πρωταρχικό ρόλο στην διαμόρφωση της προσωπικότητας των παιδιών. Οι συμμετέχουσες προτείνουν ως λύσεις την επιμόρφωση της οικογένειας μέσω τηλεοπτικών, διαδικτυακών καμπανιών των οποίων κύριο θέμα θα είναι η καταπολέμηση της έμφυλης βίας αρχής γενομένης από το οικογενειακό περιβάλλον.

Μια ακόμα πρόταση την οποία κατέθεσαν οι συμμετέχουσες αφορά στην αυστηροποίηση των ποινών των θυτών, καθώς και την δημιουργία θεσμών οι οποίοι θα αντιδρούν άμεσα και θα προστατεύουν τα θύματα απομακρύνοντάς τα από το βίαιο περιβάλλον που ζουν.

Οι παραπάνω προτάσεις συμπλέουν με την άποψη της Γκασούκα (2004) η οποία αναφέρει ότι το άτομο ήδη από τα πρώτα χρόνια της ζωής του βιώνει τις αντιλήψεις και τις προσδοκίες τις οποίες έχουν οι ενήλικες του περιβάλλοντός του σχετικά με το φύλο του. Ως εκ τούτου η οικογένεια αποτελεί το πρωταρχικό πλαίσιο μέσα στο οποίο δομείται, παράγεται και αναπαράγεται ένα πλέγμα από στερεότυπα και προκαταλήψεις. Οι οποίες σύμφωνα με την ίδια ενδυναμώνονται και αναπαράγονται εκ νέου στο σχολικό πλαίσιο. Με την άποψη αυτή συντάσσεται και η Κογκίδου (2012) η οποία ισχυρίζεται ότι η εκπαίδευση αποτελεί έναν θεσμό ο οποίος διατηρεί εξουσιαστικό-γραφειοκρατικό χαρακτήρα και είναι θεμελιωμένη στις αρχές της πατριαρχίας. Ως εκ τούτου όπως συνεχίζει η Κογκίδου (2012) μέσα στο σχολικό περιβάλλον τόσο τα αγόρια όσο και τα κορίτσια διαπλάθουν και διαμορφώνουν τις έμφυλες ταυτότητές τους οι οποίες μελλοντικά επιδρούν καθοριστικά σε όλες τις εκφάνσεις της κοινωνικής τους ζωής.

Φοιτητές

Οι φοιτητές συζητώντας το παρόν ερώτημα ανέφεραν μεταξύ άλλων ότι θα πρέπει να αναλάβουν δράση η οικογένεια και το σχολείο καθώς κατά την άποψή τους η οικογένεια και το σχολείο αποτελούν τους θεμελιώδεις θεσμούς μέσω των οποίων μπορεί να καταπολεμηθεί η έμφυλη βία εν τη γενέσει της. Συνοπτικά, οι συμμετέχοντες εξέφρασαν τις εξής απόψεις: ο Μάριος τόνισε ότι, «*Η βία ξεκινά από το σπίτι. Θα επαναλάβω εδώ την άποψη ότι, η εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο ως προς την πρόληψη. Τώρα αναφορικά με την ευαισθητοποίηση που αναφέρετε νομίζω ότι καμπάνιες με*

πρόσωπα γυναικών που έχουν πέσει θύματα ή καμπάνιες οι οποίες με έξυπνο τρόπο κινητοποιούν τον κόσμο να αρχίσει να μιλάει θα ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση».

Ο Κώστας ανέφερε: «Νομίζω πως η οικογένεια και το σχολείο μπορεί να συμβάλλουν. Η βία ξεκινά από το σπίτι. Πέρα από τις γυναικοκτονίες ας δούμε και την έξαρση των φαινομένων bullying στα σχολεία. Μεταξύ μαθητών εννοώ. Και μάλιστα από το δημοτικό. Άρα η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο».

Ο Παναγιώτης εστίασε περισσότερο στην παροχή ενημέρωσης στο σχολείο και την κοινότητα «Εναισθητοποίηση και ενημέρωση μέσα από προγράμματα στην τηλεόραση και τους δήμους, ενημέρωση στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια σχολεία, κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι σε όλα τα σχολεία».

Παράλληλα μερικοί εκ των συμμετεχόντων έδειξαν την αναγκαιότητα αυστηροποίησης των ποινών για τους θύτες, ενώ κάποιος κατέθεσε την άποψη ότι τα θύματα θα πρέπει να δημοσιοποιούν τις πράξεις βίας.

Ο Γιώργος έθεσε την άποψη ότι: «Θα πρέπει να γίνουν πιο σκληρές οι ποινές. Όσο υπάρχει ατιμωρησία ή ελαστικότητα... Τίποτα [...] πρέπει να υπάρχει φόβος για να μειωθούν αισθητά αυτά τα φαινόμενα.

Στον ίδιο τόνο ο Σπύρος ανέφερε: «Νομίζω έγινε μια αρχή τον Νοέμβριο με την αυστηροποίηση της ποινής στο θέμα του βιασμού. Από κει και πέρα νομίζω πως ομάδες γυναικών οι οποίες έχουν δεχτεί κακοποίηση θα πρέπει να κινητοποιήσουν τον κόσμο κάπως. Μέσω διαδικτύου κυρίως».

Τέλος, ο Φώτης κατέθεσε την άποψη ότι: *«Καταρχάς να λαμβάνονται υπόψη σημαντικά οι ανώνυμες καταγγελίες και να μην αφήνουν οι αρχές καμιά καταγγελία ανεπιβεβαίωτη. Να γίνουν καμπάνιες με φωτογραφίες γυναικών οι οποίες έχουν κακοποιηθεί. Όσο σκληρές και να είναι».*

Ανάλυση υλικού

Στην προκειμένη περίπτωση οι ερωτηθέντες κατέθεσαν απόψεις οι οποίες συμφωνούν με τις απόψεις των συμφοιτητριών τους όπως αυτές εκφράστηκαν νωρίτερα. Κατ'επέκταση οι απόψεις των φοιτητών συνάδουν με τη θεωρητική ανάλυση/προσέγγιση η οποία προηγήθηκε.

Ερευνητικό Ερώτημα 7^ο

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Φοιτήτριες

Οι απαντήσεις τις οποίες έδωσαν οι φοιτήτριες σχετικά με το παραπάνω ζήτημα έχουν ως εξής:

Άννα: «Θα επενέβαινα όπως μπορούσα. Θα παρότρυνα και την ίδια να το κάνει εάν φοβόταν. Ο φόβος των θυμάτων είναι αυτό που βοηθά ακόμη περισσότερο τους δράστες να συνεχίζουν».

Σοφία: «Δεν θα το άφηνα έτσι σίγουρα. Θα προσέγγιζα πρώτα την ίδια. Θα μιλούσα με άτομα από το πανεπιστήμιο τα οποία εμπιστεύομαι και μαζί θα προχωράγαμε σε δράση. Θέλει προσεκτικές κινήσεις».

Ελένη: «Μου έχει τύχει.. Μίλησα κατ' ευθείαν στους γονείς της κοπέλας. Και εκείνοι τακτοποίησαν το ζήτημα. Ο πατέρας της κοπέλας δηλαδή [...]».

Μαρία: «Θα αντιδρούσα με προσεκτικά βήματα αλλά άμεσα».

Μιχαέλα: «Νομίζω πως η πρώτη μου κίνηση θα ήταν να παραμείνω ψύχραιμη και να απαθανατίσω το γεγονός... Γιατί πολλές φορές τα θύματα δεν γίνονται πιστευτά... Η αλήθεια είναι πως μερικές φορές και αυτοί που θέλουν να βοηθήσουν μπορεί να βρεθούν αντιμέτωποι με άσχημες καταστάσεις. Οπότε θέλει και εδώ προσοχή στους χειρισμούς».

Στέλλα: «Θα σας φανεί περίεργο, αλλά αντέδρασα προχθές. Στο γυμναστήριο που πάω, έχουμε πολλά κρούσματα.. Μην φανταστείτε ακραία πράγματα, αλλά σεξουαλικές παρενοχλήσεις πολλές. Κάποιος αναγκάστηκε μετά από παρέμβαση του ιδιοκτήτη να μην «ζαναπατήσει» το πόδι του στο γυμναστήριο. Ε, αυτό που έγινε είναι ότι 3 κοπέλες πήγαμε «καρφωτές» στον ιδιοκτήτη. [...] και μετά δεν τον ζαναείδαμε».

Αναστασία: «Αν δω κάποιον να χτυπάει μία κοπέλα και εκείνη να χρειάζεται πραγματικά βοήθεια εκείνη τη στιγμή θα πήγαινα να τη βοηθήσω ζητώντας βοήθεια και από αλλού... Τσως θα προσπαθούσα να το καταγράψω με κάποιον τρόπο, με μία selfie ... Δεν ξέρω αν μπορώ να πάρω κάπου τηλέφωνο και να ζητήσω συμβουλές. Δεν ξέρω αν υπάρχει τέτοια

υποστήριξη από κάποιον, ώστε να καλέσω και να πω ότι ξέρετε αυτή τη στιγμή συμβαίνει αυτό πράγμα.. αν υπήρχε θα το έκανα για να καλέσουν τις αρχές με κάποιον τρόπο ή τουλάχιστον να με συμβουλευθούν για να ξέρω πώς μπορώ να ανταπεξέλθω».

Φοιτητές

Οι απαντήσεις των φοιτητών ακολούθησαν τον ίδιο τόνο, όπως φαίνεται παρακάτω:

Γιάννης: Σίγουρα θα προσπαθούσα να επέμβω με κάποιον τρόπο. Δεν θα το άφηνα.

Κώστας: Θα το πήγαινα παρακάτω. Δεν θα το άφηνα έτσι. Αν γινόταν πάντως μπροστά μου θα επενέβαινα.

Μάριος: Έχει συμβεί και λυπάμαι που το λέω αλλά δεν αντέδρασα.

Γιώργος: Αν γινόταν μπροστά μου θα επενέβαινα. Αν είχα ενδείξεις θα προσπαθούσα να σιγουρευτώ αλλά μέχρι τότε θα ενημέρωνα και τις αρχές του πανεπιστημίου ή τον υπεύθυνο καθηγητή του τμήματος. Αναλόγως την αντίδρασή τους θα έβλεπα τι θα έκανα από κει και πέρα.

Σπύρος: Μου έχει τύχει. [...] στον χώρο του αθλητισμού στον οποίο κινούμε. Με έναν προπονητή που κάτι είχε μαθευτεί για εκείνον και τις αθλήτριές του. Έγινε μεγάλο θέμα νομίζω τότε. Ο προπονητής έφυγε τελικά.

Φώτης: Θα έκανα κατ' ευθείαν καταγγελία. Δεν θα το άφηνα έτσι με τίποτα. Όποιος και να ήταν ο δυνάμει θύτης.

Παναγιώτης: Θα τη ρωτούσα με την πρώτη ευκαιρία που θα την έβρισκα μόνη αν χρειάζεται βοήθεια ή κάποιον για να απευθυνθεί στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου.

Ανάλυση υλικού

Από την ανάλυση των απαντήσεών τους στην πλειοψηφία τους οι φοιτήτριες και οι φοιτητές υπερασπίστηκαν την πεποίθησή ότι θα επενέβαιναν, είτε άμεσα είτε έμμεσα, αλλά με προσοχή και κρατώντας αν μπορούν αποδείξεις για το συμβάν.

Η καταγγελία των περιστατικών βίας αποτελεί έναν από τους σημαντικούς παράγοντες οι οποίοι συμβάλλουν στην καταπολέμηση του φαινομένου. Όπως αναφέρει η Sahay (2021) ο επιπολασμός της έμφυλης βίας είναι ανησυχητικά υψηλός. Με βάση τα επίσημα στοιχεία σε παγκόσμιο επίπεδο, μία στις τρεις γυναίκες έχει βιώσει κάποια μορφή βίας στη ζωή της. Όπως αναφέρει η Sahay (2021) με βάση διεθνή δεδομένα έχει διαπιστωθεί ότι μόνο το 7% των γυναικών οι οποίες έχουν υποστεί βία απευθύνονται στις επίσημες αρχές. Το ίδιο ισχύει και για τους οικείους αλλά και τους φίλους των θυμάτων. Αυτό κατά την ίδια είναι ένας παράγοντας που συντελεί στην αύξηση και συνέχιση της έμφυλης βίας. Κατά την ίδια οι καταγγελίες των περιστατικών έμφυλης βίας είναι επιβεβλημένες καθώς μέσω αυτών μπορεί να αποδυναμωθούν οι εγκληματικές αυτές πρακτικές και να ανακοπεί η πορεία προς της διαίωσής τους.

Ερευνητικό ερώτημα 8^ο

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείς να σκεφτείς αν κάποια στιγμή χρησιμοποίησες ή δέχθηκες βία σε μια συντροφική σχέση;

Αναφορικά με το παρόν ερώτημα οι δύο πλευρές των ερωτηθέντων απάντησαν ως ακολούθως:

Φοιτήτριες

Άννα: «[...] Σε συντροφική σχέση όχι. Όμως ως έφηβη έχω φάει λίγο ζύλο [...] μια δυο φορές από τον πατέρα μου, γιατί ήθελα να βγω λίγο πιο αργά. Βέβαια δεν συνέβη ποτέ το ίδιο με τον αδερφό μου. Ο οποίος είναι και 4 χρόνια μικρότερός μου».

Σοφία: «Σε συντροφική σχέση ναι. Μια φορά μετά από έξοδο βραδινή, είχαμε πει αρκετά. Και με πίεσε αρκετά.. [...] εννοώ για να προχωρήσουμε σε σεξουαλική πράξη. Όμως λόγω της κατάστασής του αρνήθηκα. Προχώρησε σε επιθετική συμπεριφορά απέναντι μου. Θέλησε να μου επιβάλει την πράξη με τη βία. Έφυγα όπως ήμουν. Αντέδρασα αστραπιαία.»

Ελένη: «Δεν έχω δεχθεί βία όχι».

Μαρία: «Αν θεωρήσουμε βία το ζύλο που έχω φάει από τον πατέρα μου μικρή. Ναι. Κυρίως γιατί ήθελα να βγαίνω πιο αργά. Και επειδή μια δυο φορές έκανα κοπάνα από το φροντιστήριο. Ναι, αν το θέσουμε έτσι έχω δεχτεί. Αλλά από σχέση ερωτική όχι».

Μιχαέλα: «Έχω υποστεί βία ναι. Αλλά όχι από τον σύντροφό μου. Από τον πατέρα μου. Σωματική βία, ζύλο αρκετό [...] έχω φάει ναι».

Στέλλα: «Όχι έχω όμως γίνει μάρτυρας».

Αναστασία: «Δεν νομίζω ότι υπάρχει γυναίκα που να μην έχει δεχτεί βία σε μικρή ή μεγαλύτερη ηλικία. Ευτυχώς εγώ δεν έχω δεχτεί σωματική βία ούτε από την οικογένειά μου, ούτε από κάποια σχέση.. Σίγουρα όμως σε σχέση έχω δεχτεί συναισθηματική βία και λεκτική.. Έχω κάνει και εγώ σε ένα βαθμό..».

Η Αναστασία προθυμοποιήθηκε να μοιραστεί κι ένα προσωπικό συμβάν παρενόχλησης από την εφηβική της ηλικίας, «Μία φορά έτυχε κάποιος να με πλησιάσει όταν ήμουν ανήλικη, ήμουν 13 χρόνων και πιστεύω στο τσακ γλίτωσα.. Δεν το είπα σε κανέναν ποτέ μέχρι που είδα ότι ο συγκεκριμένος τύπος, τυχαία, καθώς περνούσα πίσω από τον υπολογιστή της αδερφής μου τον είδα να μιλάει μαζί της, μουτζώθηκα που δεν είπα τίποτα και σκέφτηκα ότι θα μπορούσε τώρα να είναι η αδερφή μου στην ίδια θέση, να είναι στο αμάξι μαζί του ή στο σπίτι του. Γιατί δεν είναι απλά τα πράγματα, έχει τύχει και σε φίλες μου και τις έχουν βιάσει και δεν το έχουν πει ποτέ κι αυτός ο άνθρωπος συνεχίζει, αν δεν μιλήσουμε φέρουμε ευθύνη για τα επόμενα θύματα.

Έχω μάθει τραγικά πράγματα (στο Πανεπιστήμιο).. Κορίτσια που περνάνε τέτοια πράγματα από φίλους, από αδελφούς από πατέρα, δηλαδή πατριό.. και δεν έχουν μιλήσει.. Δεν το ξέρει κάποιος δικός τους, παρά μόνο μετά από χρόνια έρχονται σε ένα νησί και ενώ είναι μακριά επιτέλους μιλάνε σε κάποιον άνθρωπο για αυτό (...) Υπάρχει ντροπή λες και υπάρχει ευθύνη δικιά μας για αυτό που συμβαίνει λες και φταίμε εμείς».

Φοιτητές

Γιάννης: Τίποτα από τα δύο. Ποτέ. Είμαι και κρητικός ... (γέλιο). Όχι σοβαρά, ποτέ.

Κώστας: Θα σας φανεί περίεργο αλλά έχω δεχτεί. Λεκτική βία, από πρώην κοπέλα μου. Ε, απλά ανταπέδωσα την φραστική επίθεση. Σταμάτησε εκεί όμως.

Μάριος: Όχι ποτέ. Τώρα τι να σας πω.. δεν ξέρω αν πρέπει να το πω κιόλας.. είναι μια τύπισσα στο Τμήμα που έρχεται και μας χουφτώνει όλους, από μπροστά κι από πίσω, σαν να μην τρέχει τίποτα, στα καλά καθούμενα. Της λέμε σταμάτα, φύγε ξερω γω, θα σε βαρύνω. Αυτή δεν καταλαβαίνει τίποτα. Αυτό τώρα τι είναι; Και άμα την ρωτήσεις, θα είναι από αυτές που πρώτες θα αρχίζουν να ουρλιάζουν “μου κανε, μου δειξε..”, ποιος έκανε όμως για πείτε μου..».

Γιώργος: Για να σας πω την αλήθεια. Έχω βρίσει και έχω βριστεί. Πάνω σε καυγά μας με μια προηγούμενη σχέση μου. Μέχρι εκεί όμως. Χέρι και ζύλο ποτέ.

Σπύρος: Όχι ποτέ.

Φώτης: Ποτέ.

Παναγιώτης: Ναι έχω δεχθεί λεκτική βία και την έχω ανταποδώσει. Είχαμε μια έντονη διένεξη. Και εγώ και εκείνη ξεφύγαμε λίγο λεκτικά πάντα. Αλλά μέχρι εκεί.

Ανάλυση υλικού

Στο παρόν ερώτημα γίνεται άμεσα εμφανής η παρουσία της έμφυλης βίας στις εμπειρίες που επέλεξαν να μοιραστούν οι συμμετέχουσες και οι συμμετέχοντες. Κατά κύρια λόγο έγινε αναφορά σε περιπτώσεις βίας την οποία έχουν δεχτεί οι συνομιλήτριες από συντρόφους, αγνώστους ή μέσα στο οικογενειακό τους περιβάλλον. Οι φοιτήτριες κατονόμασαν κυρίως τη βία που δέχθηκαν από τον πατέρα τους σε μικρή – προεφηβική/εφηβική ηλικία. Έχει γίνει πολύς λόγος σχετικά με την άρρηκτη σχέση ανάμεσα στην πατριαρχία και τη βία, σε όλο το φάσμα της παρούσας εργασίας. Εντούτοις, οι ερωτηθείσες αποκάλυψαν μέσω των αποκρίσεών τους συγκεκριμένα παραδείγματα άσκησης σωματικής κυρίως βίας όπως «ξύλο», καθώς και τους λόγους για τους οποίους υπέστησαν τη βία αυτή από τους πατέρες τους.

«Κυρίως γιατί ήθελα να βγαίνω πιο αργά. Και επειδή μια δυο φορές έκανα κοπάνα από το φροντιστήριο» ή «Όμως ως έφηβη έχω φάει λίγο ζύλο [...] μια δυο φορές από τον πατέρα μου, γιατί ήθελα να βγω λίγο πιο αργά», καθώς και για εμπειρίες συμφοιτητριών τους «Έχω μάθει τραγικά πράγματα.. Κορίτσια που περνάνε τέτοια πράγματα από φίλους από αδελφούς από πατέρα, δηλαδή πατριό.. και δεν έχουν μιλήσει».

Τα παραπάνω λόγια παραπέμπουν στη σκέψη της Γκασούκα (2021^β), η οποία χρησιμοποιεί ένα μικρό απόσπασμα από το έργο του Παπαδιαμάντη «Άγια και πεθαμένα» προκειμένου να δώσει ένα πρώτο στίγμα για την τύχη των νέων κοριτσιών στο πλαίσιο της πατριαρχίας στην αγροτική Ελλάδα. Ο ίδιος αναφέρει ότι τα κορίτσια από τα 12 έως και τα 18 τους έτη: «εκλείσθησαν, εμμανδαλώθησαν». Αυτό το κλείσιμο και ο περιορισμός αποτελεί μια μορφή βίας η οποία ασκούσε (και ασκεί) η πατριαρχία στα νεαρά κορίτσια προκειμένου να τα ελέγξει. Στην ουσία να ελέγξει τη συμπεριφορά και τη σεξουαλικότητά τους, έως ότου προχωρήσουν σε γάμο, οπότε και ο έλεγχος της σεξουαλικότητάς τους επαφίεται στα χέρια των συζύγων τους. Και αυτό είναι το διαρκές διακύβευμα. Η πατριαρχία προσπαθεί να εξοντώσει το θηλυκό ψυχικά, νοητικά και κατόπιν σωματικά και αυτή η διεργασία «εξόντωσης» γίνεται αισθητή σε όλα τα ηλικιακά στάδια της γυναίκας, όπως και στην εφηβεία καθώς φαίνεται και από τις διηγήσεις των συνομητριών. Η άσκηση σωματικής βίας ή άλλου τύπου βίας στην εφηβεία αφορά και τα αγόρια αλλά κατά κύριο λόγο τα κορίτσια γιατί όπως αναφέρει η Ιωακειμίδου (2016, 30 Οκτωβρίου) αυτή η πρακτική συμβαδίζει με την έννοια της σεξουαλικής θυματοποίησης, πάνω στην οποία βασίζεται η πατριαρχία αλλά συμπλέει επίσης και με την ενίσχυση της αίσθησης του ελέγχου πάνω στην έφηβη, λόγω του νεαρού της ηλικίας της.

Όπως αναφέρει η Ghosh, (2021) η πειθαρχική εξουσία ως όργανο της πατριαρχίας θεωρεί αποδεκτές τις πρακτικές βίας (π.χ. ξυλοδαρμός), καθώς μέσω της πειθάρχησης του σώματος επιτυγχάνεται η διαιώνισή της. Μέσω της πρακτικής της σωματικής βίας μειώνεται η αυτοπεποίθηση του θύματος και κατά συνέπεια το υποκείμενο που έχει δεχθεί τη βίαιη συμπεριφορά μπορεί χωρίς να προβάλλει αντιστάσεις να διαμορφωθεί σύμφωνα με τις επιταγές της πατριαρχικής τάξης πραγμάτων.

Ερευνητικά ερωτήματα 9 και 10

Στην κατακλείδα της συζήτησης τέθηκαν δύο ερωτήματα τα οποία αφορούν στον ενεργό ή όχι ρόλο του πανεπιστημίου απέναντι σε ζητήματα έμφυλης βίας και στις κινήσεις/δράσεις θα μπορούσαν να αναλάβουν οι ίδιοι οι φοιτητές/φοιτήτριες για την υπέρβαση του φαινομένου. Στην παρούσα φάση τα ερωτήματα παρατίθενται και αναλύονται ως αλληλοσυμπληρούμενα.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε ως φοιτητές/τριες;

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Φοιτήτριες

Άννα:

Ως προς το πανεπιστήμιο: «Νομίζω πως το πανεπιστήμιο δεν κάνει και πολλά πράγματα. Δυστυχώς. Νομίζω πως μόνο πεδία όπως αυτό των κοινωνικών επιστημών, προσφέρουν σε αυτή την κατεύθυνση».

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: «Νομίζω μέσα από συγκεντρώσεις σε κάποια σημεία όπως αυτό που εργαζόμαι δηλαδή σε τόπους που συγκεντρώνονται φοιτητές να διοργανώνονται διάφορες συγκεντρώσεις ή events ως καμπάνιες για την ενημέρωση και την πρόληψη της έμφυλης βίας».

Σοφία:

Ως προς το πανεπιστήμιο: «Νομίζω πως το πανεπιστήμιο δεν κάνει και πολλά πράγματα. Το πανεπιστήμιο είναι το τελευταίο σκαλοπάτι».

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: «Ενημέρωση και να συσταθούν ομάδες διαδικτυακές, και να δημιουργηθούν και ομάδες βοήθειας και ενημέρωσης μέσα στο πανεπιστήμιο».

Ελένη:

Ως προς το πανεπιστήμιο: «Επειδή είμαι πρωτοετής, δεν έχω άποψη γι' αυτό που με ρωτάτε»

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: «Νομίζω πως με τη βοήθεια του συλλόγου φοιτητών που έχουν τη δυνατότητα να μαζεύουν τον κόσμο».

Μαρία:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Δε νομίζω πως το πανεπιστήμιο σήμερα ως επίσημη εκπαιδευτική δομή κάνει κάτι τέτοιο. Ίσως να συμβαίνει σε πανεπιστήμια τα οποία έχουν τμήματα κοινωνικών και πολιτισμικών επιστημών. Εκεί γίνονται πράγματα».*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Νομίζω μέσω των συλλογικών δράσεων, της δημιουργίας ομάδων αυτοβελτίωσης και αυτοβοήθειας και με την αμέριστη βοήθεια και συμμετοχή των καθηγητών. Κυρίως των γυναικών., Ας ξεκινήσουμε από εκεί. Μια άλλη πρωτοβουλία είναι μέσω του διαδικτύου. Το #Me too. Ήταν καλή πρωτοβουλία. Ίσως να γινόταν κάτι τέτοιο μέσω των πανεπιστημίων».*

Μιχαέλα:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Δεν νομίζω πως το Πανεπιστήμιο κάνει κάτι τέτοιο. Υπάρχουν τόσα άλλα ζητήματα στον τομέα της εκπαίδευσης. Που δεν ασχολείται κανείς πραγματικά με αυτό».*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Θα πρέπει να αναλάβουμε δράσεις, συλλογικές ολοκληρωμένες. Μέσω διαδικτύου σίγουρα, μέσω συνεδρίων ή κάποιων Project στα οποία όμως οι φοιτητές δεν θα ήταν παθητικοί θεατές».*

Στέλλα:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Καμιά προετοιμασία. Ο καθένας θα πρέπει να φυλάγεται μόνος του. Ίσως να φτιαχνόταν ένα τμήμα εδώ στο πανεπιστήμιο για την υποστήριξη φοιτητριών οι οποίες είναι θύματα οποιασδήποτε μορφής βίας».*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Θα επανέλθω στην προηγούμενη απάντηση. Να δημιουργηθούν ομάδες βοήθειας/παροχής στήριξης σε φοιτήτριες οι οποίες έχουν δεχτεί βία. Ίσως οι ομάδες αυτές να επεκτείνονταν σε όλα τα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Δηλαδή όπως υπάρχει γυμναστήριο, βιβλιοθήκη, τμήμα ενημέρωσης – σταδιοδρομίας, κ.λ.π. να γίνει κάτι παρόμοιο και την έμφυλη βία. Θα ήταν σημαντικό βήμα νομίζω».*

Αναστασία:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Όσο φοιτούσα εγώ τουλάχιστον .. δεν μπορώ να θυμηθώ κάτι, κάποια εσπερίδα, κάποια ομιλία κάτι που να μας ενημερώνει η να μας προετοιμάζει για τέτοια θέματα και την αντιμετώπισή τους. Είχα πολλούς καλούς καθηγητές που οι άνθρωποι από μόνοι τους.. Κάποια δράση.. κάνουν για παράδειγμα διάφορα workshops*

και εργαστήρια για το περιβάλλον.. Θα μπορούσε να υπάρχει και γύρω από τον άνθρωπο κάτι, γύρω από τη γυναίκα.. Μπορεί να τεθεί μία χαρά στο πλαίσιο και να έχει και ακαδημαϊκό νόημα και κοινωνικό. Επίσης να παρέχεται κάποιου είδους υποστήριξη, για παράδειγμα κάθε φοιτητής να έχει κάποιον καθηγητή ως σύμβουλο.. Ή θα μπορούσε να υπάρχει κάποιο γραφείο με ψυχολόγο για στήριξη».

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: «Έχουμε πολλές φοιτητικές ομάδες, θεατρικές, κινηματογραφικές, οι οποίες συνδέονται και με άλλα πανεπιστήμια και νησιά.. όλο αυτό δημιουργεί μία αίσθηση συλλογικότητας στο πλαίσιο του ερασιτεχνικού θεάτρου.. άλλωστε το να βιώνεις αυτούς τους ρόλους ως θύμα ή ως θύτης είναι πολύ σημαντικό.. Άλλοι τρόποι που είχα συμμετάσχει κι εγώ στο παρελθόν είναι με απόπειρες διαμαρτυρίας, συζητήσεις με φοιτητές και καθηγητές.. να υπάρχει εθελοντική ομάδα υποστήριξης..».

Φοιτητές

Γιάννης:

Ως προς το πανεπιστήμιο: «Γίνονται κάποια πράγματα κατά καιρούς. Όχι και πολλά όμως».

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: «Μέσω του διαδικτύου. Μπορεί να γίνουν πράγματα νομίζω»

Κώστας:

Ως προς το πανεπιστήμιο: «Ναι κάτι γίνεται. Και πάλι τον τελευταίο χρόνο κάτι κινείται μέσω των παρατάξεων – μιας δηλαδή που έχουμε αριστερής -. Από τον επίσημο θεσμό, όχι πολλά. Θα περίμενα να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες όπως [...] για παράδειγμα κάποια σεμινάρια ή συνέδρια με θέμα την έμφυλη βία και την αντιμετώπισή της».

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: «Καταρχήν ως άτομα να μην έχουν καμιά ανοχή απέναντι στο φαινόμενο. Δηλαδή αν έχουν αντιληφθεί κάτι να αντιδρούν κατ' ευθείαν. Πιστεύω πως η κινητοποίηση ξεκινά από το άτομο. Και μετά, γίνεται συλλογική δράση».

Μάριος:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Κοιτάζτε και στο προπτυχιακό και στο μεταπτυχιακό έχουμε αρκετά μαθήματα που κάνουμε project.. έχουμε καθηγητές που είναι πολύ καλοί άνθρωποι και εκτός ότι νοιάζονται προσωπικά και στο δείχνουν, βάζουν και θέματα που έχουν μια κοινωνική οπτική. Παράδειγμα, σου λέει σκέψου σαν ομάδα έναν χώρο φιλικό για θηλάζουσες.. είναι σαν να έχουν να κάνουν με θέματα φύλου.. Οπότε μπορώ να πω ότι εκεί είχαμε ευαισθητοποιηθεί σχετικά με το ζήτημα αυτό».*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Μέσω της ενημέρωσης από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να γίνει νομίζω αρκετή δουλειά. Ίσως σε οργανωμένα σεμινάρια με καλεσμένες γυναίκες οι οποίες έχουν αντιμετωπίσει βία. Είτε ως θύματα, είτε ως φροντιστές θυμάτων».*

Γιώργος:

Ως προς το πανεπιστήμιο:

«Στο συγκεκριμένο πανεπιστήμιο, δεν έχω δει κάτι προς αυτή την κατεύθυνση. Απλά ό,τι συζητάμε μεταξύ μας. Κυρίως όταν ένα θέμα όπως της Τοπαλούδη, που έγινε χαμός. Ίσως θα έπρεπε να μπουν μαθήματα σε όλες τις ειδικότητες που να αφορούν τη βία, τις σχέσεις.. κ.λ.π. Δεν ξέρω..»

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Ίσως με καμπάνιες οι οποίες να βγουν εκτός πανεπιστημίου. Δηλαδή κάποια events με θέμα την έμφυλη βία».*

Σπύρος:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Όχι και πολύ. Κάτι έχει αρχίσει να συζητιέται βέβαια. Αλλά όχι πολλά πράγματα».*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Αρχικά με μηδενική ανοχή απέναντι στο φαινόμενο ως άτομα. Και μετά μέσω συλλογικών δράσεων. Ή με online ενημέρωση προς τον κόσμο».*

Φώτης :

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Όχι αρκετά. Να προστεθούν μαθήματα σχετικά με τη βία και το φύλο και να είναι υποχρεωτικά. Όχι επιλογής».*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Καμπάνιες μέσα στο πανεπιστήμιο και δημοσιοποίησή τους στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης».*

Παναγιώτης:

Ως προς το πανεπιστήμιο: *«Το πανεπιστήμιο δεν προετοιμάζει σχετικά. Ίσως κάποιες ημερίδες σχετικά με την έμφυλη βία και κάποιες ενημερώσεις από το γρανάζι [φοιτητική παράταξη] στο πανεπιστήμιο τίποτε άλλο δεν έχω δει. Θα περίμενα να δω Δημιουργία εξειδικευμένης υπηρεσίας για ενημέρωση, παρέμβαση και συμπαράσταση απέναντι στα θύματα.*

Ως προς τα μέλη της φοιτητικής κοινότητας: *«Δημιουργία ομάδας αυτοβοήθειας. Ομάδες οι οποίες θα λειτουργούν ενημερωτικά και θα απευθύνονται σε όλες τις φοιτήτριες».*

Ανάλυση υλικού

Στη συντριπτική τους πλειοψηφία οι απαντήσεις που δόθηκαν τόσο από τους φοιτητές όσο και από τις φοιτήτριες οδηγούν στο συμπέρασμα ότι, το πανεπιστήμιο ως εκπαιδευτική δομή δεν προετοιμάζει αλλά ούτε και συμμετέχει ενεργά στην καταπολέμηση της έμφυλης βίας. Φωτεινές εξαιρέσεις αποτελούν μεμονωμένοι καθηγητές και καθηγήτριες του Τμήματος που προσεγγίζουν τους φοιτητές και τις φοιτήτριες τους σε προσωπικό επίπεδο, αντιλαμβανόμενοι κάποια προσωπική δυσκολία ή με αφορμή διάφορα θέματα κοινωνικής ευαισθητοποίησης μέσω project και εργασιών.

Έχει ήδη αναφερθεί νωρίτερα ο καίριος ρόλος τον οποίο διαδραματίζει η εκπαίδευση γενικότερα στην αντιμετώπιση φαινομένων έμφυλης βίας – και όχι μόνο αυτής- εντούτοις στο πλαίσιο της ελληνικής εκπαιδευτικής διαδικασίας όλων των βαθμίδων η σχετική εκπαίδευση και ενημέρωση του μαθητικού και φοιτητικού πληθυσμού βρίσκεται σε πρωτόλειο επίπεδο. Το ελληνικό σχολείο περιορίζεται απλά στην τήρηση του ωρολόγιου προγράμματος (Σαλτερής, 2021 27 Οκτωβρίου).

Σε ό,τι αφορά στις δράσεις και τις πρωτοβουλίες τις οποίες προτείνουν οι φοιτητές και οι φοιτήτριες, ακούστηκαν προτάσεις οι οποίες αφορούν στη σύσταση ομάδων αυτοβοήθειας μέσα στο πανεπιστήμιο, τη σύσταση συλλογικοτήτων που στελεχώνονται τόσο από φοιτητές/τριες αλλά και ειδικούς/ες επιστήμονες/ισσες, προκειμένου

αυτές να αναλάβουν προληπτική και υποστηρικτική δράση ενάντια στα όποια φαινόμενα έμφυλης βίας λαμβάνουν χώρα εντός αλλά και εκτός του πανεπιστημιακού χώρου. Ορισμένοι/ες αναφέρθηκαν στη δυνατότητα του διαδικτύου και των social media, χωρίς να σχηματοποιούν περαιτέρω τη σκέψη τους. Ενώ, αναφορά έγινε και σε καλλιτεχνικές ομάδες και στη δύναμη ευαισθητοποίησης που αυτές φέρουν.

Κατά την ανάλυση των συνεντεύξεων σχετικά με το συγκεκριμένο ερώτημα φάνηκε επίσης ότι στην πλειοψηφία τους, τόσο οι φοιτητές όσο και οι φοιτήτριες, δίνουν μεγάλη έμφαση στη δράση μέσω του διαδικτύου τόσο σε επίπεδο πανεπιστημίου όσο και μέσω συλλογικοτήτων οι οποίες προωθούν ζητήματα σχετικά με την έμφυλη ισότητα και την έμφυλη βία. Μια τέτοια πρωτοβουλία αποτελεί σήμερα το Πανελλήνιο Δίκτυο για την Ισότητα των Φύλων. Πρόκειται για ένα δίκτυο το οποίο έχει συγκροτηθεί με συνεργασία επτά ελληνικών πανεπιστημίων σε συνεργασία με την Ελληνική Εταιρεία Γυναικών Πανεπιστημιακών (ΕΛΕΓΥΠ) (Efsyn.gr, 2020 9 Οκτωβρίου). Αντίστοιχη κίνηση αποτελεί και η Επιτροπή Ισότητας και Ίσων Ευκαιριών «Αιγαίο 50: 50» του Πανεπιστημίου Αιγαίου, η οποία ιδρύθηκε το 2014. Η συλλογικότητα αυτή – όπως αναφέρει η Γκασούκα (στο Τομσον, 2014 στις 16 Σεπτεμβρίου) διαπραγματεύεται και μάχεται σχετικά με θέματα τα οποία αφορούν τον σεξισμό, την έμφυλη βία αλλά και τις προκαταλήψεις και την υποτίμηση των ζητημάτων φύλου στο ελληνικό πανεπιστήμιο.

Συμπεράσματα/Συζήτηση

Η παρούσα ερευνητική διατριβή αποτέλεσε πρόσφορο έδαφος για την εις βάθος διερεύνηση του φαινομένου των γυναικοκτονιών και της έμφυλης βίας, έχοντας ως βάση της βιβλιογραφία αλλά και θεωρητικά παραδείγματα, τόσο από την ελληνική όσο και από τη διεθνή πραγματικότητα. Προκειμένου να τελεσφορήσει η παρούσα προσπάθεια η ερευνήτρια στηρίχτηκε στην πρακτική των ημιδομημένων συνεντεύξεων εις βάθος. Οι συνεντεύξεις εκπονήθηκαν στο πλαίσιο ελεύθερου διαλόγου μεταξύ της ερευνήτριας και 14 ατόμων (7 φοιτητών και 7 φοιτητριών) οι οποίοι/ες σπουδάζουν στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου στο Τμήματος Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Σύρο. Οι ερωτήσεις που ετέθησαν στους

συμμετέχοντες είχαν ως στόχο να αναδείξουν τις πεποιθήσεις και τα πιστεύω τους γύρω από το φαινόμενο της έμφυλης βίας και της γυναικοκτονίας. Τα ευρήματα τα οποία προέκυψαν κατόπιν ανάλυσης των αποτελεσμάτων σε όλες τις περιπτώσεις συγκλίνουν με τα επιστημονικά δεδομένα της διεθνούς αλλά και της ελληνικής πραγματικότητας.

Συνοπτικά τα αποτελέσματα τα οποία προέκυψαν έχουν ως ακολούθως:

Το φαινόμενο γυναικοκτονίας αποτελεί ένα διεθνές και διαχρονικό φαινόμενο. Η έξαρσή του τον τελευταίο χρόνο στην Ελλάδα οφείλεται κατά τους/τις συνομιλητές/τριες τόσο στον εγκλεισμό – συνέπεια της πανδημικής κρίσης, στις νόρμες της πατριαρχικής κοινωνίας η οποία εξακολουθεί να κυριαρχεί, καθώς και στην μεγάλη έκταση η οποία έχει δοθεί λόγω των μέσων κοινωνικής δικτύωσης. Οι φοιτήτριες σε δεύτερο χρόνο σχετικά με το εάν έχουν οι ίδιες υποστεί βία λόγω του φύλου τους απάντησαν πως έχουν δεχθεί σε μικρότερη ηλικία κυρίως από τους πατέρες τους, αλλά κατέδειξαν την ευαλωτότητα των ίδιων ή άλλων νεαρών γυναικών μέσα από βιοματικές περιγραφές τους. Οι άντρες στο σύνολό τους απάντησαν αρνητικά ως προς αυτό. Σημαντικό σημείο της ανάλυσης της έρευνας – κατά την ερευνήτρια- ήταν το γεγονός ότι οι φοιτήτριες διαπραγματεύτηκαν την έμφυλη βία με γνώμονα την βία των ανδρών προς τις γυναίκες. Και στην ουσία και οι δυο πλευρές ακολούθησαν μια ερμηνεία βασιζόμενοι σε στερεοτυπικούς χαρακτηρισμούς. Στον αντίποδα ένα μέρος από τους άνδρες συνεντευξιαζόμενους προχώρησαν σε διαχωρισμό της βίας. Λέγοντας ότι η σωματική βία ασκείται από άντρες σε γυναίκες, ενώ η ψυχολογική βία ασκείται από τις γυναίκες προς τους άνδρες.

Τέλος αναφορικά με τον ρόλο τον οποία διαδραματίζει η εκπαίδευση και το πανεπιστήμιο στην πρόληψη και την υπέρβαση του φαινομένου, τόσο οι φοιτητές όσο και οι φοιτήτριες αποφάνθηκαν ότι το Πανεπιστήμιο ως επίσημος θεσμός δεν λαμβάνει ενεργά μέτρα ή δεν ασκεί δράσεις προς την κατεύθυνση αυτή. Σε ό,τι αφορά στις προτάσεις σχετικά τις οποίες οι συνομιλητές/τριες κλήθηκαν να διατυπώσουν, αναφορικά με την αντιμετώπιση του φαινομένου οι απαντήσεις και σε αυτή την περίπτωση ήταν πανομοιότυπες. Επί παραδείγματι και οι δυο πλευρές επεσήμαναν τη σημασία της συλλογικής οργάνωσης και της δημιουργίας φοιτητικών ομάδων για την οργάνωση δράσεων, εκδηλώσεων, ομιλιών σχετικών με το ζήτημα της έμφυλης ανισότητας. Επίσης, τέθηκε η πρόταση της συγκρότησης ομάδων αυτοβοήθειας μέσα στον πανεπιστημιακό χώρο, καθώς και η σύσταση διαδικτυακών ομάδων, οι οποίες θα προάγουν έναν ισχυρό

λόγο και επιχειρήματα κατά του φαινομένου της γυναικοκτονίας και της έμφυλης βίας γενικότερα. Ενώ, ακούστηκε και η πρόταση για αξιοποίηση μορφών τέχνης και σχετικής δραστηριοποίησης μέσω των κινηματογραφικών, θεατρικών και λοιπών φοιτητικών ομάδων.

Στο πλαίσιο του παρόντος μεταπτυχιακού προγράμματος με τίτλο «Νέες μορφές εκπαίδευσης και μάθησης», το οποίο έχει ως κεντρικό αντικείμενο την αξιοποίηση των νέων τεχνολογιών για την ανάπτυξη εκπαιδευτικών προγραμμάτων απευθυνόμενων σε όλες τις εκπαιδευτικές βαθμίδες, καθώς και με αφορμή τόσο το σχετικό αντικείμενο σπουδών των φοιτητών και φοιτητριών που έλαβαν μέρος στην παρούσα έρευνα όσο και τις πολυάριθμες αναφορές τους στην αξιοποίηση του διαδικτύου για την ανάσχεση του φαινομένου της έμφυλης βίας, ανέκυψε η ακόλουθη σκέψη για περαιτέρω έρευνα. Την πρόταση για μελλοντική έρευνα αποτελεί η αξιοποίηση του διαδικτύου, των ψηφιακών κόσμων και της εικονικής πραγματικότητας για τη δημιουργία εργαλείων διδασκαλίας που να καλύπτουν ένα φάσμα περιπτώσεων που προσεγγίζουν το φαινόμενο της έμφυλης βίας. Έπειτα από τη δημιουργία και εφαρμογή τέτοιων εξειδικευμένων διαδικτυακών εκπαιδευτικών προγραμμάτων για την εκπαίδευση και ευαισθητοποίηση του μαθητικού ή/και φοιτητικού πληθυσμού, θα μπορούσε να μελετηθεί η επίδραση την οποία άσκησε αυτός ο τρόπος διδασκαλίας αναφορικά με το ζήτημα της έμφυλης βίας, της γυναικοκτονίας και της έμφυλης ανισότητας.

Βιβλιογραφία

Ξενόγλωσση

Altınöz, S. T., Altınöz, A. E., Utcu, C., Eşsizozğlu, A. & Candansanyar, S. (2018). Femicide: Psychosocial Characteristics of the Perpetrators in Turkey. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/323857290_Femicide_Psychosocial_Characteristics_of_the_Perpetrators_in_Turkey

Babbie, E. (2011). *Εισαγωγή στην Κοινωνική Έρευνα*. Αθήνα: Εκδόσεις Κριτική.

Barnett, J., Matica- Tyndale, N., Kenya, T. (2016). Stigma as Social Control: Gender-Based Violence Stigma, Life Chances, and Moral Order in Kenya. *Social Problems*, 63, 447-462. Ανακτήθηκε από: <https://www.jstor.org/stable/44015390>

Bauman, Z. (1995). *Life in fragments: Essays in Postmodern Morality*. Oxford and Cambridge. Εκδόσεις: Blackwell

Bourgois, P. (2001). The power of violence in war and peace: Post-Cold War lessons from El Salvador. *Ethnography*, 2(1), 5-34. Ανακτήθηκε από: <https://www.jstor.org/stable/24047716>

Braun, V., & Clarke, V. (2012). Thematic Analysis. Στο H. Cooper, P.M. Camic, D. L. Long, A. T. Panter, D. Rindskopf, & K.J. Sher (επιμ.) *APA Handbook of Research Methods in Psychology*, Vol.2: Research Designs: Quantitative, Qualitative, Neuropsychological, and Biological (pp57-71). American Psychological Association. Ανακτήθηκε από: https://www.academia.edu/3789893/Thematic_Analysis

Butler, J. (1993). *Bodies that matter: On the Discursive Limits of 'Sex'*. London. Εκδόσεις: Routledge.

Corry, J. (1801). "A Satirical View of London at the Commencement of the Nineteenth Century". Edinburg: T. Hurst, Paternoster-Row, Ohilvy and Son, Holborn, R. Ogle, Turnstile, and Ogle and Aikman. Ανακτήθηκε από: https://books.google.gr/books?id=K50HAAAAQAAJ&printsec=frontcover&hl=el&source=gbs_ge_summary_r&cad=0#v=onepage&q=femicide&f=false

De Beauvoir, S. (2011/1949). *The Second Sex*. (Bondre, C & Malovany – Chevallier, S., μετφρ.), New York. Εκδόσεις: Vintage Books.

Douglas, M. (1996/1970). *Natural Symbols: Explorations in Cosmology*. London. Routledge.

Dutch CEDAW Network. (2018). Joining forces to break the circle of violence against women. Dutch NGO Shadow Report on the implementation of violence against women and domestic violence (Istanbul Convention). Ανακτήθηκε από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjil-a8sPP1AhU3R_EDHdAzAGYQFnoECAIQAAQ&url=https%3A%2F%2Frm.coe.int%2Fdutch-ngo-shadow-report-istanbul-convention-30oct2018-def%2F16808eb417&usg=AOvVaw3W3uhdSycvYMTlLojqKya2

Fox, V.C. (2002). Historical Perspectives on Violence Against Women. *Journal of International Women's Studies*, 4, 15-34. Ανακτήθηκε από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjN3eKIpeT1AhVbQvEDHfL6BJwQFnoE-CAkQAQ&url=https%3A%2F%2Fvc.bridgew.edu%2Fcgi%2Fviewcontent.cgi%3Farticle%3D1559%26context%3Djiws%26httpsre-dir%3D1%26referer%3D&usg=AOvVaw3EpW0GCBGUSCXbnp_cAGN

Gasouka, M. (2020). “*Old history in modern context: Female infanticide/Femicide*”. G. Petraki (επιμ.) Finding questions and question marks. Femicides. Findings, questions. Athens: Gutenberg

Ghosh, A. (2021). Disciplinary power and practices of body politics: an evaluation of Dalit women. Στο Sangati, B., Sivakami, P. *The Grip of Change through Foucauldian discourse analysis*. Palgrave Communications, Palgrae Macmillan, vol. 8(1), pages 1-9. Ανακτήθηκε από: <https://www.nature.com/articles/s41599-021-00866-y?proof=t>

Hansen, L. (2010). Ontologies, epistemologies, methodologies. In L. J. Shepherd (Ed.). *Gender Matters in Politics* (p. 20). New York: Routledge Publications.

Hentschel, H., Heilman, M. & Peus, C. (2019). The Multiple Dimensions of Gender Stereotypes: A Current Look at Men’s and Women’s Characterizations of Others and Themselves. *Frontiers in Psychology*, 10, Article 11. Ανακτήθηκε από: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC6364132/>

Hernández, W. (2018). Violence With Femicide Risk: Its Effects on Women and Their Children. *Journal of Interpersonal Violence*, 36 (11-12), pp. NP6465 - NP6491. <https://doi.org/10.1177/0886260518815133>

Horkheimer, M. (1984/1937). *Φιλοσοφία και κοινωνική κριτική*. (μτφ, Οικονόμου,Α). Αθήνα: Εκδόσεις: Ύψιλον.

Joseph, J. (2017). Victims of femicide in Latin America: Legal and criminal justice responses. *TEMIDA Vol.20: Issue 1*, pp.3-21. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/318558730_Victims_of_femicide_in_Latin_America_Legal_and_criminal_justice_responses

Kehily, M. J. (2001). Bodies in School: Young Men, Embodiment and Heterosexual Masculinities. *Men and Masculinities*, 4(2), 173-185. Ανακτήθηκε από: <https://journals.sagepub.com/doi/10.1177/1097184X01004002005>

Kenway, J., Reay, D., Youdell, D., & Gillborn, D. (1996). Review of The Making of Men: Masculinities, Sexualities and Schooling, by Máirtín Mac an Ghail]. *British Journal of Sociology of Education*, 17(4), 509–520. Ανακτήθηκε από: <https://www.jstor.org/stable/1393162>

Krijnen, T., & Van Bauwel, S. (2015). *Gender and Media: Representing, Producing, Consuming*. New York: Routledge Publications.

Krolokke, C., & Sorensen, A. S. (2006). *Gender Communication Theories and Analyses: From Silence to Performance*. Sage Publications. Ανακτήθηκε από:

https://books.google.gr/books?hl=el&lr=&id=IE-hqiWR1Rt0C&oi=fnd&pg=PP1&dq=Gender+Communication+Theories+and+Analyses&ots=iDsz-nWTF8&sig=ksHIJ3Wg41cpfoQmWbtYXysguHo&redir_esc=y#v=onepage&q=Gender%20Communication%20Theories%20and%20Analyses&f=false

Lerner, G. (1986). *The creation of Patriarchy*. New York: Oxford University Press. Ανακτήθηκε από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjerc2VwMb1AhXBSfEDHVy9DfoQFnoECCMQAQ&url=http%3A%2F%2Fwestlanglit.boun.edu.tr%2Fwp-content%2Fuploads%2F2020%2F01%2FFrom-The-Creation-of-Patriarchy.pdf&usg=AOvVaw1Ilbo1RJx8nSu-rzmatE_J

Luckett, T. (2007). Patriarchy as a Divisadero: Women's Divided and Contradictory Experiences of Embodiment. Honours thesis, University of Cape Town, Cape Town, 2007. Ανακτήθηκε από: http://www.psychology.uct.ac.za/sites/default/files/image_tool/images/117/Themi.Luckett.pdf

Marcuello-Servos, C., Corradi, C., Weil, S. & Boira, S. (2016). Femicide: A social challenge. *Current Sociology* 64(7):967-974. Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.1177/0011392116639358>

Mekonnen, S. F. & Abeya, S. G. (2019). Sexual Violence and Associated Factors Among Female Students of Preparatory Schools in Modjo and Bishoftu Towns of East Showa Zone, Oromia State, Ethiopia. *Rehabilitation Science*. Vol. 4, No.3, pp. 44-53. Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/337762050_Sexual_Violence_and_Associated_Factors_Among_Female_Students_of_Preparatory_Schools_in_Modjo_and_Bishoftu_Towns_of_East_Showa_Zone_Oromia_State_Ethiopia

Oakley, A. (1972). *Sex, Gender and Society*. San Francisco. Εκδόσεις: Harper and Row.

Phillips, J., & Park, M. (2006). Measuring domestic violence and sexual assault against women: a review of the literature and statistics. E-Brief: Online. Ανακτήθηκε από: https://www.aph.gov.au/about_parliament/parliamentary_departments/parliamentary_library/publications_archive/archive/violenceagainstwomen

Rae, G. & Ingala, E. (2020). *Historical Traces and Future Pathways of Poststructuralism: Aesthetics, Ethics, Politics*. (New York: Routledge, 2021). Ανακτήθηκε από: https://www.researchgate.net/publication/345767441_Historical_Traces_and_Future_Pathways_of_Poststructuralism_Aesthetics_Ethics_Politics_New_York_Routledge_2021

Russell, D. & Van de Ven, N. (1976). *Crimes Against Women: The Proceedings of the International Tribunal*. Millbrae, CA: Les Femmes. Ανακτήθηκε από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwiZuoav5z0AhVxh_0HHVIpDnYQFnoE-CAIQAQ&url=http%3A%2F%2Fwomenation.org%2Fwp-content%2Fuploads%2F2013%2F09%2FCrimes_Against_Women_Tribunal.pdf&usg=AOvVaw3-Azfgvm32sZQHzusKZlii

Sahay, A. (2021). The Silenced Women: Can Public Activism Stimulate Reporting of Violence against Women?. Policy Research Working Paper 9566. Africa Region Gender Innovation Lab. World Bank Group. Ανακτήθηκε από: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/35245>

SOLWODI, (2019). *Η έμφυλη βία κατά γυναικών προσφύγων και αιτουσών άσυλο – Εκπαιδευτικό εργαλείο*. Boppard: SOLWODI – Solidarity with women in distress. Ανακτήθηκε από: https://www.gcr.gr/media/k2/attachments/training_manual_ccm-gbv_el.pdf

Standish, K. & Weil, S. (2021). Gendered pandemics. Suicide, femicide and COVID-19. *Journal of Gender Studies*, 30:7, 807-818. Ανακτήθηκε από: DOI: [10.1080/09589236.2021.1880883](https://doi.org/10.1080/09589236.2021.1880883)

UNHCR, (2007). Handbook for the Protection of Internally Displaced Persons: Part V: Protection Risks: Prevention, Mitigation and Response. Action Sheet 4 – Gender-based Violence. Ανακτήθηκε από: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjRsOPbhcj1AhW-QfEDHcVQDVQQFnoE-CAIQAO&url=https%3A%2F%2Fwww.unhcr.org%2F4794b3512.pdf&usg=AOvVaw3TBENZCQog3MvsvKXohGY>

van Anders, S.M., Schudson, Z.C., Abed, E.C., Beischel, W.J., Dibble, E.R., Gunther, O.D., Kutchko, V.J., & E.R. Silver. (2017). Biological sex, gender, and public policy. *Policy Insights from the Behavioral and Brain Sciences*, 4(2), 194–201. Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.1177/2372732217720700>

Weil, S., Corradi, C., & Naudi, M. (2018). *Femicide across Europe. Theory, research and prevention*. Bristol: Policy Press. Ανακτήθηκε από: Doi: 10.1332/9781447347163

Weil, S. & Kouta, C. (2017) ‘Femicide: a glance through qualitative lenses’, *Qualitative Sociology Review*, Special issue on ‘Researching femicide from a qualitative perspective’, 13(3): 6–12. Ανακτήθηκε από: DOI: <https://doi.org/10.18778/1733-8077.13.3.01>

Widyono, M. (2008). Conceptualizing Femicide. Στο *Strengthening Understanding of Femicide: Using Research to Galvanize Action and Accountability*. Seattle: PATH, pp. 7-25. Ανακτήθηκε από: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&cad=rja&uact=8&ved=2ahUKEwjT37nGzJz0AhXKgP0HHfo4DBEQFnoE-CAoQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.path.org%2Fresources%2Fstrengthening-understanding-of-femicide-using-research-to-galvanize-action-and-accountability%2F&usg=AOvVaw07Jv-OWI9UuaVUBFP3y-hB>

World Health Organization, (2002). *World report on violence and health: summary*. Ανακτήθηκε από: https://www.who.int/violence_injury_prevention/violence/world_report/en/summary_en.pdf

World Health Organization, (2012). *Understanding and addressing violence against women*. Ανακτήθηκε από: https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/77421/WHO_RHR_12.38_eng.pdf.

Wyatt, S. (2008). FEMINISM, TECHNOLOGY AND THE INFORMATION SOCIETY Learning from the past, imagining the future, *Information, Communication & Society*, 11:1, 111-130. Ανακτήθηκε από: [Doi:10.1080/13691180701859065](https://doi.org/10.1080/13691180701859065)

Wilkinson, A. & Leach, M. (2015). Briefing: Ebola—myths, realities, and structural violence, *African Affairs*, Volume 114, Issue 454, Pages 136–148, Ανακτήθηκε από: <https://doi.org/10.1093/afraf/adu080>

Ελληνική

Αθανασίου, Α. (2004). Γυναίκες και φύλα: Ανθρωπολογικές και ιστορικές προσεγγίσεις. Η μελέτη του φύλου ως αναλυτικού εργαλείου στο χώρο της υγείας. Ανακτήθηκε από: <http://www1.aegean.gr/gender-postgraduate/Documents/%CE%9C%CE%B5%CE%BB%CE%AD%CF%84%CE%B7%20%CE%91%CE%B8%CE%B1%CE%BD%CE%B1%CF%83%CE%AF%CE%BF%CF%85.pdf>

Αστρινάκη, Ρ. (2016). Η κοινωνική ανθρωπολογία και ο βίαιος εικοστός αιώνας. *Επιθεώρηση Κοινωνικών Ερευνών*, 118, σ. 3-29. Ανακτήθηκε από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/index.php/ekke/article/viewFile/9511/9700>

Γκασούκα, Μ. (2004). *Η διάσταση του φύλου στη σχέση οικογένειας και σχολείου*. Στο Τριλιανός Α. και Καραμήνας Ι. (επιμ.). Συμβουλευτική γονέων. Αθήνα, Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών, Π.Τ.Δ.Ε, Εργαστήριο Πειραματικής Παιδαγωγικής.

Γκασούκα, Μ. (2013). *Κοινωνιολογικές προσεγγίσεις του φύλου. Ζητήματα Εξουσίας και Ιεραρχίας*. Αθήνα. Εκδόσεις: Διάδραση.

Γκασούκα, Μ. (2018). Γλώσσα και φύλο: απόπειρες υπέρβασης του γλωσσικού σεξισμού. Στο Ντίνας, Κ. επιμ. (2018). *Figura in Praesentia – Μελέτες αφιερωμένες στον καθηγητή Θανάση Νάκα*. Αθήνα. Εκδόσεις: ΠΑΤΑΚΗ.

Ζδούκου, Δ. (2007). *Γνώση, εξουσία, έμφυλα υποκείμενα και η δυνατότητα αντίστασης. Φεμινιστικές προσεγγίσεις στο έργο του Μισέλ Φουκώ*. (Μεταπτυχιακή Διατριβή, Αριστοτέλειο Πανεπιστήμιο Θεσσαλονίκης, Φιλοσοφική Σχολή). Ανακτήθηκε από: <http://ikee.lib.auth.gr/record/101296/files/gri-2008-1251.pdf>

Ίσαρη, Φ., & Πουρκός, Μ. (2015). *Ποιοτική μεθοδολογία έρευνας*. [ηλεκτρ. βιβλ.] Αθήνα: Σύνδεσμος Ελληνικών Ακαδημαϊκών Βιβλιοθηκών. Ανακτήθηκε από: <http://hdl.handle.net/11419/5826>

Καψαμπέλη, Σ. (2019). *Εμφυλες εξοντώσεις στο όνομα της αγάπης, της ατυχίας και της τρέλας. Η γυναικοκτονία ως σύγχρονη ελληνική τραγωδία μέσα από την ανάλυση του δημοσιογραφικού λόγου*. (μετ. εργασία). Αθήνα. Εθνικό και Καποδιστριακό Πανεπιστήμιο Αθηνών ΠΜΣ.

Κογκίδου, Δ. (2012). Το σχολείο ως πολιτισμικό πλαίσιο κατασκευής έμφυλων ταυτοτήτων και ως ένα προνομιακό πεδίο για την άρση του σεξισμού. Εισήγηση στο πλαίσιο

του Συνεδρίου για την *Εκπαίδευση για την ισότητα στα φύλα*. 24-25 Μαΐου 2012. Κύπρος: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.

Κουρουτσίδου, Μ. & Γκασούκα, Μ. (2021). *Όψεις Φύλου και Διακρίσεων*. Αθήνα: Γκόνης.

Μαλτέζου, Δ., & Κουλαουζίδης, Γ. (2020). Έμφυλα στερεότυπα και μετασχηματισμός θεωρήσεων στην εσπερινή εκπαίδευση ενηλίκων: νοητικές συνήθειες και αποπροσανατολιστικά βιώματα γυναικών που επιστρέφουν στην εκπαίδευση. *Έρευνα στην Εκπαίδευση*, 9(1), 92-111. Ανακτήθηκε από: <https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKEwjfkdb8iNb1Ah-VfQvEDHX4uDxkQFnoECCcQAQ&url=https%3A%2F%2Fjournals.epublishing.ekt.gr%2Findex.php%2Fhjre%2Farticle%2Fview-File%2F23224%2F20484&usg=AOvVaw3WInTBCH4c1alDPixLEgSi>

Παπαγεωργίου, Γ. (2010). *Φύλο και Έρευνα*. (επιμ. Ηλβανίδου, Μ). Αθήνα. Εκδόσεις: Gutenberg.

Παπαταξιάρχης, Ε. (1997). *Το Φύλο Στην Ανθρωπολογία (Και Την Ιστοριογραφία): Ορισμένες Γνωστικές Και Μεθοδολογικές Προεκτάσεις*. ΜΝΗΜΩΝ, Τομ. 19. Ανακτήθηκε από: <https://ejournals.epublishing.ekt.gr/>

Παυλίδου, Θ. Σ. (2006). *Σπουδές Φύλου στα Ελληνικά Α.Ε.Ι.: Αποτίμηση και Προοπτικές*. Αθήνα. Εκδόσεις: Ζήτη.

Στασινοπούλου, Ο. (1992). *Κράτος Πρόνοιας. Ιστορική Εξέλιξη. Σύγχρονες Θεωρητικές Προσεγγίσεις*. Αθήνα: Εκδόσεις Gutenberg.

Τσιώλης, Γ. (2017). *Θεματική ανάλυση ποιοτικών δεδομένων*. Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο. Εκπαιδευτική Έρευνα στην Πράξη. ΠΜΣ Επιστήμες της Αγωγής. Ανακτήθηκε από: <https://www.academia.edu/32187411>

Διαδίκτυο

Αγριμανάκη, Κ. (2022, 4 Ιανουαρίου). *Γυναικοκτονία κι όχι ανθρωποκτονία: Τα 17 εγκλήματα του 2021 με θύματα γυναίκες*. Lifo. Ανακτήθηκε από: <https://www.lifo.gr/now/greece/gynaikoktonia-ki-ohi-anthropoktonia-ta-17-egklimata-toy-2021-me-thymata-gynaikes>

Action Aid (2020). *Επιβιώνοντας Από Την Πανδημία COVID-19: Με Οδηγό Τις Γυναίκες*. Ανακτήθηκε από: <https://www.actionaid.gr/ta-nea-mas/epibionontas-apo-tin-pan-dimia-covid-19-me-odigo-tis-gynaikes>

Asiapacific.unwomen.org. (2021). *End Violence against Women*. Ανακτήθηκε από: <https://asiapacific.unwomen.org/en/focus-areas/end-violence-against-women>

Γαλιατσάτος, Π. (2021, 26 Δεκεμβρίου). *Μία λέξη και μία γυναίκα σώζεται, μία λέξη και μία γυναίκα χάνεται!*. Η εποχή. Ανακτήθηκε από: <https://www.epohi.gr/article/41236/mia-lexh-kai-mia-gynaika-sozetai-mia-lexh-kai-mia-gynaika-hanetai#.Ycl3QlhCioI.twitter>

Γκασούκα, Μ. (2016, 21 Νοεμβρίου). *Ο Πολιτισμός σε υποχώρηση: Έμφυλη βία και κοινωνικές στάσεις και αντιλήψεις*. Ανακτήθηκε από: <https://www.ladylike.gr/afierwmata/o-politismos-se-yproxwrhsh-emfylh-via-kai-koinwnikes-staseis-kai-antilhpseis/>

Γκασούκα, Μ. (2021^α). *Η βία κατά των γυναικών τρέφεται με την ανοχή και τη σιωπή*. (Συνέντευξη στο Μπρεγιάννη). Αυγή, 28/11/2021. Ανακτήθηκε από: https://www.avgi.gr/koinonia/401955_i-bia-kata-ton-gynaikon-trefetai-me-tin-anohi-kai-ti-siopi

Γκασούκα, Μ. (2021^β). «Όλα γύρω μας κραυγάζουν για την αναγκαιότητα του φεμινισμού». (Συνέντευξη στο Δασκαλοπούλου, 2021). Efsyn, 17/10/2021. Ανακτήθηκε από: https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/314925_ola-gyro-mas-kraygazoy-n-gia-tin-anagkaiotita-toy-feminismoy

Cruz-Osorio & Essayag (2021, 21 December). *A Multidimensional Approach to Address Violence Against Women and Girls and Femicide/Femminicide in Latin America and the Caribbean*. UNDP Latin America and the Caribbean. Ανακτήθηκε από: <https://www.latinamerica.undp.org/content/rblac/en/home/blog/2021/un-enfoque-multidimensional-para-hacer-frente-a-la-violencia-con.html>

Dastagir, A. (2017). *Gender stereotypes are destroying girls, and they're killing boys*. USA Today, September 21. Ανακτήθηκε από: <https://eu.usatoday.com/story/news/2017/09/21/gender-stereotypes-destroying-girls-and-theyre-killing-boys/688317001/>

Efsyn.gr (2020, 9 Οκτωβρίου). *Στο Δίκτυο για την Ισότητα των Φύλων στα ΑΕΙ, το Πανεπιστήμιο Κρήτης*. Ανακτήθηκε από: https://www.efsyn.gr/efkriti/koinonia/263403_sto-diktyo-gia-tin-isotita-ton-fylon-sta-aei-panepistimio-kritis

E-nomothesia.gr. (2021). *Εισαγγελική εγκύκλιος για γυναικοκτονίες και ενδοοικογενειακή βία*. Ανακτήθηκε από: <https://www.e-nomothesia.gr/law-news/eisaggeliki-egkyklios-gia-gynaikoktonies-kai-endoaikogeneiaki-via.html>

Ευρωπαϊκό Συμβούλιο Δήμων και Περιφερειών (Council of European Municipalities and Regions - CERM). (2006). *Ευρωπαϊκός Χάρτης για την ισότητα των φύλων στις τοπικές κοινωνίες*. Ανακτήθηκε από: https://www.google.com/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=&ved=2ahUKewjeiYLVycb1AhX-QvEDHaKeBfwQFnoECCgQAQ&url=https%3A%2F%2Fwww.ccre.org%2Fdocs%2Fcharte_egalite_el.pdf&usg=AOvVaw275KiGUYR4tB6_1-bsA9rn

Europarl.europa.eu. (2021). *Make gender-based violence a crime under EU law, MEPs say*. Ανακτήθηκε από: <https://www.europarl.europa.eu/news/en/press->

[room/20210910IPR11927/make-gender-based-violence-a-crime-under-eu-law-meps-say](https://www.meps-say.com/20210910IPR11927/make-gender-based-violence-a-crime-under-eu-law-meps-say)

European Institute for Gender Equality - EIGE (2020). *GenderEqualityIndex*. Ανακτήθηκε από: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2020/domain/violence>

European Institute for Gender Equality – EIGE (2021). *A lack of evidence to assess violence against women*. Ανακτήθηκε από: <https://eige.europa.eu/gender-equality-index/2021/domain/violence>

Hackman, R. (2021, 26 Σεπτεμβρίου). *Femicides in the US: the silent epidemic few dare to name*. Ανακτήθηκε από: <https://www.theguardian.com/us-news/2021/sep/26/femicide-us-silent-epidemic>

Heinze, J. L. (2021, 4 Μαΐου). *Economics as a Factor in Sexual Violence*. Ανακτήθηκε από: <https://www.nsvrc.org/blogs/economics-factor-sexual-violence>

Ιωακειμίδου, Ν. (2016, 30 Οκτωβρίου). *Βιασμός: Το αθέατο έγκλημα*. Το μωβ. Ανακτήθηκε από: <https://tomov.gr/2016/10/30/viasmos-to-atheato-egklima/>

Martinez-Navarrete, K. (2020, 30 Νοεμβρίου). *Why femicide and homicide are not the same?*. Ανακτήθηκε από: <https://lasillarota.com/lsmexicoreport/why-femicide-and-homicide-are-not-the-same/460602>

Media Hack & Bhekisisa Team. (2021, 14 April). *#SayHerName: The faces of South Africa's femicide epidemic*. Mail & Guardian. Ανακτήθηκε από: <https://mg.co.za/health/2021-04-14-sayhername-the-faces-of-south-africas-femicide-epidemic/>

Μπρεγιάννη, Κ. (2018, 16 Ιουνίου). *Έμφυλες ανισότητες και σεξισμός στη βιομηχανία των ΜΜΕ*. Η Αυγή. Ανακτήθηκε από: https://www.avgi.gr/koinonia/277771_emfylen-anisotites-kai-sexismos-sti-biomihania-ton-mme

Μπρεγιάννη, Κ. (2021, Οκτώβριος 10). *Γυναικοκτονία/Ο ενοχλητικός όρος για τις δολοφονίες των γυναικών*. Η Αυγή. Ανακτήθηκε από: https://www.avgi.gr/koinonia/397885_o-enohlitikos-oros-gia-tis-dolofonies-ton-gynaikon

Ντούνης, (2013, 5 Νοεμβρίου). *Η Φεμινιστική προσέγγιση στην κοινωνική έρευνα*. In Κοινωνική Θεωρία. Ανακτήθηκε από: <https://socialpolicy.gr/2013/11/%CE%B7-%CF%86%CE%B5%CE%BC%CE%B9%CE%BD%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B9%CE%BA%CE%AE-%CF%80%CF%81%CE%BF%CF%83%CE%AD%CE%B3%CE%B3%CE%B9%CF%83%CE%B7-%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BD-%CE%BA%CE%BF%CE%B9%CE%BD%CF%89%CE%BD.html>

Office of the High Commissioner for Human Right - OHCHR (2014). *Gender Stereotypes and Stereotyping and Women's Rights*, Office of the High Commissioner for Human Rights. Ανακτήθηκε από: https://www.ohchr.org/documents/issues/women/wrgs/onepaggers/gender_stereotyping.pdf

Πεγκλίδου, Α. (2019, 8 Ιανουαρίου). *Η γυναικοκτονία δεν είναι νεολογισμός*. Protagon. Ανακτήθηκε από: <https://www.protagon.gr/anagnwstes/i-gynaikoktonia-den-einai-neologismos-44341758409>

Σαλτερής, Ν. (2021, 27 Οκτωβρίου). *Το σχολείο ως θέατρο βίας*. Protagon. Ανακτήθηκε από: <https://www.protagon.gr/apopseis/to-sxoleio-ws-theatro-vias-44342374607>

Statista Research Department, (2019). *Femicide in Latin America - Statistics & Facts*. Ανακτήθηκε από: <https://www.statista.com/topics/6437/femicide-in-latin-america/>

Statista Research Department, (2020). *Number of women murdered by men in single offender/single victim homicides in the U.S. in 2019, by state*. Ανακτήθηκε από: <https://www.statista.com/statistics/327462/women-murdered-by-men-united-states/>

Tomov.gr. (2014, 16 Σεπτεμβρίου). *Επιτροπή Ισότητας και ίσων Ευκαιριών” στο Πανεπιστήμιο Αιγαίου*. Ανακτήθηκε από: <https://tomov.gr/2014/09/16/quot-epitropi-isotitas-ison-eykairion-quot-panepistimio-aigaiou/>

Τσαγκρής, Ν. (2021, 7 Νοεμβρίου). *Οι γυναικοκτονίες στη φάση της πανδημίας*. Αυγή. Ανακτήθηκε από: https://www.avgi.gr/politiki/400214_oi-gynaikoktonies-sti-fasi-tis-pandimias

Unwomen.org. (2021). *COVID-19 and violence against women: What the data tells us*. Ανακτήθηκε από: <https://www.unwomen.org/en/news-stories/feature-story/2021/11/covid-19-and-violence-against-women-what-the-data-tells-us>

World Health Organization. (2021). *Violence against women*. Ανακτήθηκε από: <https://www.who.int/news-room/fact-sheets/detail/violence-against-women>

Φραγκάκης, Π. (2022, 12 Ιανουαρίου). *Παναγιώτης Φραγκάκης: Το φαινόμενο της γυναικοκτονίας στην Ελλάδα και ο Ελληνικός Ποινικός Κώδικας*. Dikastiko. Ανακτήθηκε από: <https://www.dikastiko.gr/articles/panagiotis-fragkakis-to-fainomeno-tis-gynaikoktonias-stin-ellada-kai-o-ellinikos-poinikos-kodikas/>

XEN Ελλάδας, (2019, 6 Ιουνίου). *Η συνέντευξη της κ. Γκασούκα στη XEN Ελλάδας για τις γυναικοκτονίες*. Ανακτήθηκε από: <https://www.xen.gr/2019/06/06/%CE%B7-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%AD%CE%BD%CF%84%CE%B5%CF%85%CE%BE%CE%B7-%CF%84%CE%B7%CF%82-%CE%BA-%CE%B3%CE%BA%CE%B1%CF%83%CE%BF%CF%8D%CE%BA%CE%B1-%CF%83%CF%84%CE%B7/>

ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΑΙΝΕΣΗΣ

(υπογράφεται από τον συνεντευξιαζόμενο/η)

Έχοντας δεχθεί τα όσα αναφέρονται στο ανωτέρω Πρωτόκολλο συνέντευξης, βεβαιώνω ότι ενημερώθηκα από την Μαρία Βουργαζοπούλου για τους τρόπους υλοποίησης της συνέντευξης, έχω κατανοήσει τους σκοπούς της παρούσας έρευνας και αποδέχομαι να συμμετάσχω με δική μου βούληση και εθελοντικά σε αυτή.

Όνομα συνεντευξιαζόμενου/ης

Υπογραφή

Σας ευχαριστώ θερμά.

Η ερευνήτρια

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Α – ΠΡΩΤΟΚΟΛΛΟ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΗΣ

Πρωτόκολλο συνέντευξης

Τίτλος Έρευνας: *«Η Γυναικοκτονία και οι συνέπειές της. Η επίδραση του φαινομένου σε φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Αιγαίου»*

Σας ευχαριστώ θερμά για τη συμμετοχή σας στην ερευνητική αυτή διαδικασία μέσα από τη διεξαγωγή της οποίας αποσκοπώ στην ολοκλήρωση της μεταπτυχιακής μου διατριβής, στο πλαίσιο του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών «Νέες Μορφές Εκπαίδευσης και Μάθησης» του Τμήματος Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού του Πανεπιστημίου Αιγαίου. Το θέμα της διατριβής αποτελεί *«Η Γυναικοκτονία και οι συνέπειές της. Η επίδραση του φαινομένου σε φοιτητές/τριες του Πανεπιστημίου Αιγαίου»*, υπό την καθοδήγηση της κας. Γκασούκα Μαρίας, Ομότιμης Καθηγήτριας Πανεπιστημίου Αιγαίου.

Βασικό σκοπό του παρόντος ερευνητικού πονήματος αποτελεί η ενδελεχής εξέταση του φαινομένου των γυναικοκτονιών ως ακραία μορφή έμφυλης βίας. Την ίδια στιγμή έχει ως στόχο να εστιάσει στις αντιλήψεις φοιτητών και φοιτητριών του Πανεπιστημίου Αιγαίου στη Σύρο, σχετικά με φαινόμενο των γυναικοκτονιών και της έμφυλης βίας. Τόσο ως προς τους λόγους και τα αίτια εμφάνισής τους, όσο και σχετικά με τους τρόπους αντιμετώπισής τους μέσω της εκπαίδευσης και συγκεκριμένα του Πανεπιστημίου ως ανώτατο εκπαιδευτικό θεσμό.

Για την διεξαγωγή της παρούσας έρευνας θα χρησιμοποιηθεί η μέθοδος των ημιδομημένων εις βάθος συνεντεύξεων, οι οποίες θα μαγνητοφωνηθούν προκειμένου

να αποδοθούν πιστά οι απόψεις των συνεντευξιζόμενων. Η διάρκεια των συνεντεύξεων ορίζεται περίπου στα 30 λεπτά. Οι απαντήσεις των συμμετεχόντων/ουσών στα ερευνητικά ερωτήματα θα ταξινομηθούν σε ομάδες φοιτητών – φοιτητριών και κατόπιν θα αναλυθούν/ερμηνευτούν.

Είναι προσωπική μου δέσμευση να σας διαβεβαιώσω ότι, η διαδικασία των συνεντεύξεων θα είναι εμπιστευτική και τα ονόματά σας θα αντικατασταθούν με ψευδώνυμα τα οποία θα εγκρίνετε. Υποχρέωσή μου είναι να προχωρήσω σε διακοπή της συνέντευξης σε περίπτωση που εσείς εκφράσετε τέτοια επιθυμία. Επίσης, είναι σημαντικό να αναφέρω πως μπορείτε να ακυρώσετε ή να διορθώσετε κάποια απάντησή σας ή και να ζητήσετε να μην συμπεριληφθεί κάποια απάντησή σας στην τελική εργασία. Τέλος, θα ήθελα να σημειωθεί ότι τα αποτελέσματα της έρευνας καθώς και οι αναλύσεις τους θα χρησιμοποιηθούν αποκλειστικά και μόνο στο πλαίσιο της παρούσας ερευνητικής διατριβής.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ Β- ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΣΥΝΕΝΤΕΥΞΕΩΝ

Πίνακας κατανόησης συμβόλων συνεντεύξεων

(...)	Παύση συνομιλητή	
(γέλιο)	Αμηχανία, ξεκούραση συνομιλητή κ.λ.π.	
_____	Υπογράμμιση της ερευνήτριας. Δηλώνει έμφαση. Δηλαδή το ανέβασμα ή το χαμήλωμα της έντασης και τόνου της φωνής του συνεντευξιαζόμενου/νης.	
[κείμενο]	Επεξηγήσεις γράφουσας	

Συνεντεύξεις

Άννα 22 ετών

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Άννα. Είμαι 22 χρονών. Φοιτώ στο Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων. Είμαι στο τρίτο έτος. Κατάγομαι από την Αθήνα. Τα ενδιαφέροντά μου στρέφονται γύρω από τη μουσική. Εκτός από το πανεπιστήμιο, δουλεύω στο

[καφετέρια της πόλης] και τον περισσότερο χρόνο μου ασχολούμαι με τη μουσική. Παίζω κιθάρα.

Είστε καλλιτέχνης λοιπόν!

-(γελάει) Ας πούμε ναι!

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Η βία αγγίζει και τους δυο. Στην πλειοψηφία οι γυναίκες είναι αυτές που δέχονται τη βία. Σαν σύντροφοι, μητέρες, ερωμένες, κόρες. Οπότε για εμένα είναι ξεκάθαρο οι γυναίκες είναι τα θύματα. Μπορεί να είναι θύματα σεξουαλικής βίας βιασμών ακόμα και μέσα στον γάμο. Λεκτικής βίας που σημαίνει απειλές, χυδαίες εκφράσεις και χαρακτηρισμούς ακόμα και απειλές. Γνωρίζω γυναίκες που οι άντρες τους τις απειλούν πως αν τους αφήσουν θα τους πάρουν τα παιδιά ή θα βρεθούν σε κανένα «χαντάκι».. Τραγικά πράγματα...[...] Οι γυναίκες που πλήττονται είναι αυτές που ανέχονται γιατί δεν μπορούν να φύγουν από μια κακοποιητική σχέση, γιατί δεν θέλουν να «χαλάσουν το σπίτι τους» ή γιατί όπως έχω διαβάσει και ακούσει αγαπούν το σύντροφό τους και πιστεύουν ότι θα αλλάξει.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Νομίζω πως θύτης μπορεί να είναι οποιοσδήποτε άντρας. Εννοώ ότι δεν υπάρχουν συγκεκριμένα πρότυπα. Σίγουρα αυτοί που ασκούν βία αισθάνονται ή θέλουν να αισθάνονται «ανώτεροι». Η ηλικία δεν νομίζω πως έχει ιδιαίτερη σημασία. Πιο πολύ σημασία νομίζω έχει το περιβάλλον που μεγαλώνουν. Πώς γαλουχούνται. Και πως τους έχουν μάθει να φέρονται απέναντι στις γυναίκες. Η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο πιστεύω.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου

Νομίζω πως ο εγκλεισμός και γενικά η πανδημία έδωσαν ώθηση και το φαινόμενο τέθηκε στο επίκεντρο της δημοσιότητας. Σίγουρα η γνωστή αθλήτρια το έφερε στην επιφάνεια με τα όσα κατήγγειλε. Μετά ήταν σαν [...] τσουνάμι οι αποκαλύψεις. Επίσης η όλη αυτή κοινωνική ανωμαλία που φέρνουν οι κρίσεις έπαιξε ρόλο. Νομίζω.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Πλέον μετά από τα θλιβερά και φρικτά που έχουν βγει στην επιφάνεια, κάτι έχει γίνει.. Εννοώ τα πράγματα έχουν βελτιωθεί. Από τους γείτονες που πια θα μιλήσουν πιο εύκολα στο να καταγγείλουν έως και το πως θα προστατευτεί το θύμα. Βέβαια έχουμε δρόμο μπροστά.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/ αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Η οικογένεια είναι το σημαντικότερο όλων. Τα παιδιά γεννιούνται και μεγαλώνουν πρώτα στην οικογένεια. Εκεί παίρνουν τα πρώτα μηνύματα για το πως πρέπει να κινηθούν στη ζωή. Βέβαια μετά επιλέγουν. Αλλά ναι για εμένα θα πρέπει να γίνουν πράγματα μέσα στην οικογένεια και μετά στο σχολείο. Θα πρέπει τα παιδιά να εκπαιδευτούν κατάλληλα έτσι ώστε να εξοικειωθούν με τις έννοιες της ισότητας, της κατανόησης απέναντι στους άλλους. Μόνο έτσι νομίζω η κοινωνία θα αρχίσει σιγά σιγά να αλλάζει κάπως. Γιατί τώρα να και έχουν γίνει βήματα η κοινωνία περνάει μηνύματα υπερ της ανισότητας και της βίας. Ζούμε σε μια βαθιά πατριαρχική κοινωνία ακόμα.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Θα επενέβαινα όπως μπορούσα. Θα παρότρυνα και την ίδια να το κάνει εάν φοβόταν. Ο φόβος των θυμάτων είναι αυτό που βοηθά ακόμη περισσότερο τους δράστες να συνεχίζουν.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

[...] Σε συντροφική σχέση όχι. Όμως ως έφηβη έχω φάει λίγο ζύλο [...] μια δυο φορές από τον πατέρα μου, γιατί ήθελα να βγω λίγο πιο αργά. Βέβαια δεν συνέβη ποτέ το ίδιο με τον αδερφό μου. Ο οποίος είναι και 4 χρόνια μικρότερός μου

Λυπάμαι που λόγω της κουβέντας μας το ανακαλέσατε στη μνήμη σας.

Δεν πειράζει, απλά τότε μου φάνηκε φυσιολογική αντίδραση από τον πατέρα μου. Τώρα όμως το βλέπω διαφορετικά.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Νομίζω πως το πανεπιστήμιο δεν κάνει και πολλά πράγματα. Δυστυχώς. Νομίζω πως μόνο πεδία όπως αυτό των κοινωνικών επιστημών, προσφέρει σε αυτή την κατεύθυνση. Θα περίμενα να υπάρχουν κάποια μαθήματα που να σε βάζουν στη διαδικασία να σκεφτείς γύρω από το ζήτημα της ισότητας, της μη άσκησης βίας και κυρίως να ερμηνεύουν το από πού ξεκινά όλο αυτό.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Νομίζω μέσα από συγκεντρώσεις σε κάποια σημεία όπως αυτό που εργαζομαι δηλαδή σε τόπους που συγκεντρώνονται φοιτητές να διοργανώνονται διάφορες συγκεντρώσεις ή events ως καμπάνιες για την ενημέρωση και την πρόληψη της έμφυλης βίας.

Σοφία 20 ετών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Καλησπέρα ονομάζομαι Σοφία είμαι 20 ετών. Είμαι δευτεροετής. Κυρίως μου αρέσει το περπάτημα. Και ιδιαίτερα να περπατάω στην Άνω Σύρο.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Η βία για εμένα είναι κάτι το οποίο στο άκουσμά της, πάει το μυαλό μου στους άντρες. Οι γυναίκες είναι αυτές οι οποίες αιώνες τώρα δέχονται τη βία. Και είναι τα θύματα. Τι να πρωτοαναφέρω. Βιασμοί, χυδαίο βρίσιμο. Ψυχολογική βία στέρηση ελευθερίας και οικονομική εξάρτηση. Αυτά είναι τα πρώτα που σκέφτομαι.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Νομίζω πως οι θύτες δεν έχουν ένα συγκεκριμένο προφίλ. Όμως σίγουρα μετράει η οικογένεια, το κοινωνικό περιβάλλον στο οποίο μεγαλώνουν [...] Αν δηλαδή τους έχουν μάθει από μικρούς να σέβονται όχι μόνο τις γυναίκες. Αλλά οποιοδήποτε έμφυχο όν. Αυτό πιστεύω.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου

Θεωρώ πως η έμφυλη βία ως μέσο επιβολής, τιμωρίας πάντα υπήρχε. Είναι ο νόμος του δυνατού απέναντι στον αδύνατο. Κάπως έτσι. Νομίζω πως απλά τώρα δόθηκε μεγάλη έκταση λόγω διαδικτύου και επίσης λόγω του ότι η πρώτη καταγγελία έγινε από επώνυμο άτομο.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω πως κάτι κινείται προς τη θετική κατεύθυνση. Αλλά νομίζω πως πρέπει να στελεχωθούν ακόμα περισσότερες υπηρεσίες οι οποίες θα παρέχουν στήριξη και άμεση βοήθεια στα θύματα. Υπάρχει μεγάλος φόβος νομίζω από την πλευρά των θυμάτων. Αποφεύγουν να καταγγείλουν το γεγονός.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Το υπαινίχθηκα νωρίτερα. Θεωρώ πως η βάση όλων είναι η οικογένεια. Όταν το αγόρι μεγαλώνει με την ιδέα ότι η βία, η επιβολή της γνώμης του και η [...] «μαγκιά»| κοινώς είναι διαβατήριο και εξασφαλίζει τον «ανδρισμό». το φαινόμενο αυτό δεν θα πάρει τέλος.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Δεν θα το άφηνα έτσι σίγουρα. Θα προσέγγιζα πρώτα την ίδια. Θα μιλούσα με άτομα από το πανεπιστήμιο τα οποία εμπιστεύομαι και μαζί θα προχωράγαμε σε δράση. Θέλει

προσεκτικές κινήσεις. Δηλαδή και να είναι ασφαλές το θύμα, και να τιμωρηθεί ο ένοχος. Αλλά και να προστατευτεί και ο καταγγέλλον της πράξης.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

[...] Σε συντροφική σχέση ναι. Μια φορά μετά από έξοδο βραδινή, είχαμε πιει αρκετά. Και με πίεσε αρκετά.. [...] εννοώ για να προχωρήσουμε σε σεξουαλική πράξη. Όμως λόγω της κατάστασής του αρνήθηκα. Προχώρησε σε επιθετική συμπεριφορά απέναντι μου. Θέλησε να μου επιβάλει την πράξη με τη βία. Έφυγα όπως ήμουν. Αντέδρασα αστραπιαία.

Λυπάμαι. Τι έγινε τελικά

Την επόμενη ημέρα που είχε «ξεμεθύσει» με έπαιρνε τηλέφωνο, 'έστειλε μηνύματα σε viber, facebook κ.λ.π ζητώντας συγνώμη. Απολογήθηκε λέγοντας όλα έγιναν λόγω του «ότι ήταν λιώμα». Η αλήθεια είναι πως τον συγχωρέσα. Ξαναβγήκαμε. Όμως επειδή έφυγα ευτυχώς για να σπουδάσω η σχέση αυτή έληξε. Δεν ξέρω τι θα γινόταν εάν έμενα.

Λυπάμαι [...] για τα όσα σας συνέβησαν

Δεν πειράζει. Το πάθημα μάθημα.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Νομίζω πως το πανεπιστήμιο δεν κάνει και πολλά πράγματα. Το πανεπιστήμιο είναι το τελευταίο σκαλοπάτι. Αν από πριν δεν έχουν γίνει πράγματα. Τι να πω. Όμως ίσως εάν προσθέτανε μαθήματα σχετικά με ζήτημα της βίας [...] αυτό. Δεν ξέρω.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Ενημέρωση και να συσταθούν ομάδες διαδικτυακές, να υπενθυμίζουν συνέχεια πως η έμφυλη βία είναι από τις χειρότερες μορφές βίας. Να γίνουν καμπάνιες διαδικτυακά σχετικά με αυτό. Ίσως και να δημιουργηθούν και ομάδες βοήθειας και ενημέρωσης μέσα στο πανεπιστήμιο. Έτσι νομίζω.

Ελένη 19 χρονών

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Καλησπέρα ονομάζομαι Ελένη, σπουδάζω σχεδίαση απτών προϊόντων μέσω Η/Υ. Είμαι 19 χρονών και είμαι από τη Λάρισα. Πρώτη φορά έρχομαι στη Σύρο και έχω μέλλον ακόμα εδώ (γελάει). Τώρα τα ενδιαφέροντά μου. [...] μου αρέσει και ασχολούμαι με τη μόδα. Θέλω να σχεδιάζω ρούχα, γυναικεία στο μέλλον.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Θα σας πω κάτι το οποίο θα ακουστεί στερεοτυπικό. Οι άντρες ασκούν βία. Νομίζω πως το φύλο τους είναι συνυφασμένο με τη λέξη βία. Ενώ οι γυναίκες είναι οι δέκτες. Όμως δεν είναι απόλυτο αυτό. Βέβαια κατά κύριο λόγο οι άντρες είναι αυτοί που χτυπούν, βρίζουν, απειλούν με τιμωρία με ξύλο τα παιδιά τους. Ακόμα και το χτύπημα του χεριού στο τραπέζι είναι βία και αυτό. Πολλοί άντρες το κάνουν. Νομίζω οι γυναίκες που έχουν μεγαλώσει να ανέχονται τη βία ή που αισθάνονται υποτελείς γενικά αυτές οι γυναίκες είναι τα πιο «εύκολα» θύματα.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Δε νομίζω πως υπάρχει μια κατηγορία θυτών. Νομίζω ότι ο οποιοσδήποτε μπορεί να μεταμορφωθεί σε θύτη. Η βία είναι πέρα από ηλικία, μόρφωση ή άλλους κανόνες. Κυρίως αυτοί οι άντρες νομίζω, ξεκινάνε από τις γυναίκες στο σπίτι τους. Και μετά επεκτείνονται παρά έξω.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Νομίζω ο εγκλεισμός, το οικονομικό στένεμα και το γεγονός ότι πολλές γυναίκες έμειναν χωρίς δουλειά. Και ήταν συνέχεια στο σπίτι... Για μεγάλο διάστημα. Αυτό οδηγεί στην έξαρση κατά τη γνώμη μου.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Μετά τα όσα τραγικά συνέβησαν και συμβαίνουν (κάθε μέρα ακούμε και από κάτι σχετικά με βία απέναντι σε γυναίκες ή κορίτσια) Ναι. Πλέον ανοίγουν «στόματα» πιο εύκολα. Έτσι νομίζω.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Εκπαίδευση από το σπίτι. Νομίζω πως όλα ξεκινάνε από το σπίτι. Να γίνει με κάποιο τρόπο μέσω καμπάνιας από την κυβέρνηση, από ομάδες στήριξης γυναικών ότι οι γονείς

οφείλουν να εκπαιδεύουν τα παιδιά τους έτσι ώστε να μην ασκούν ούτε και να δέχονται βία.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Μου έχει τύχει. Στη Λάρισα με μια φίλη μου, όχι εδώ. Μίλησα κατ' ευθείαν στους γονείς της κοπέλας. Και εκείνοι τακτοποίησαν το ζήτημα. Ο πατέρας της κοπέλας δηλαδή [...]

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Δεν έχω δεχθεί βία όχι.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Επειδή είμαι πρωτοετής, δεν έχω άποψη γι' αυτό που με ρωτάτε.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Νομίζω πως με τη βοήθεια του φοιτητικού συλλόγου του πανεπιστημίου που έχουν τη δυνατότητα να μαζεύουν τον κόσμο, θα μπορούσαν να γίνουν κάποιες καμπάνιες με θέμα τη βία των γυναικών.

Μαρία 22 χρονών

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πεις κάποια πράγματα για εσένα. Την ηλικία σου, το αντικείμενο των σπουδών σου, τους τρόπους ενημέρωσης που προτιμάς και κάποια ενδιαφέροντά σου.

Χαίρεται είμαι η Μαρία, είμαι 22 χρόνων και φοιτώ εδώ και 2 χρόνια στο Πανεπιστήμιο εδώ στη Σύρο. Θέλω να ασχοληθώ μελλοντικά με τον σχεδιασμό παιδικών παιχνιδιών. Διαδραστικών παιχνιδιών.

Ενδιαφέρον ακούγεται.

Ναι με γοητεύει ο κόσμος του παιχνιδιού και αγαπώ τα παιδιά.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να σκεφτείς πώς κατά τη γνώμη σου συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζεις/διακρίνεις ποιες είναι οι μορφές της, καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θωρείς πως πλήττει συχνότερα;

Νομίζω πως ξεκάθαρα και αυτό είναι και ιστορικά αποδεδειγμένα και επαληθευμένο. Ο άντρας είναι αυτός που ασκεί βία. Που συνδέεται με τη βία. Άντρες πολεμοχαρείς. Άντρες που επιβάλλουν την τάξη. Όλα αυτά και άλλα πολλά είναι αποδείξεις ότι οι άντρες είναι η προσωποποίηση της βίας. Γνωρίζω να. Σεξουαλική βία, βιασμοί, λεκτική βία, οικονομική βία. Ένα παράδειγμα που μου έρχεται εδώ είναι της Καρολάιν. Μεταξύ άλλων ο... πιλότος, δεν της έδινε καθόλου χρήματα. Η κοπέλα από όσο έχω διαβάσει κυκλοφορούσε χωρίς καθόλου χρήματα.

Ναι έτσι είναι. Συνέβαινε και αυτό.. Δυστυχώς..

Νομίζω σχετικά με το ποιες γυναίκες πλήττονται. Εδώ μπορεί να είναι οποιαδήποτε γυναίκα. Εννοώ δεν παίζει ρόλο η μόρφωση, τα χρήματα. Είναι θέμα πως έχεις μεγαλώσει και τι γνώμη έχει η κάθε γυναίκα για τον εαυτό της.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσες να προσδιορίσεις ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Θα απαντήσω με τον ίδιο τρόπο και εδώ. Δεν μπορώ να σκεφτώ ένα συγκεκριμένο προφίλ. Σίγουρα παίζει ρόλο το πως έχουν μεγαλώσει και το μέρος που μεγάλωσαν.. καταλαμβάνεται.. τι βλέπει το παιδί στο σπίτι του, στη γειτονιά, στην πόλη, αυτά που ακούει...

Ερχόμαστε στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Θα ήταν λίγο αφελές να ισχυριστεί κανείς πως, τώρα ανακαλύψαμε τον τροχό. Έμφυλη βία και δολοφονίες γυναικών γίνονταν πάντα και γίνονται. Κυρίως στα χωριά. Ήταν σύνηθες. Απλά νομίζω πως το θέμα πήρε διαστάσεις γιατί το ξεκίνησε κάποια επώνυμη και μετά άρχισαν να βγαίνουν στη φόρα όλα όσα έγιναν.

Θεωρείς πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολόγησε την απάντησή σου.

Πολύ λίγο. [...] Καλές προθέσεις και κινήσεις έχουν γίνει. Αλλά δεν φτάνει αυτό. Το ζήτημα των γυναικοκτονιών, της βίας κατά των γυναικών. Είναι καθαρά κοινωνικό. Πρέπει να ξεριζωθεί από την ίδια στην κοινωνία για να σταματήσει να υφίσταται, ή έστω να μειωθεί δραματικά.

Θα μπορούσες να σκεφτείς ορισμένες βελτιωτικές/ αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές πρόληψης της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Νομίζω πως εδώ θα χρειαζόταν μια υπηρεσία στην οποία τα θύματα θα μπορούσαν να απευθυνθούν και να ακολουθούσε η άμεση απομάκρυνσή τους από το σπίτι για παράδειγμα έως ότου εξακριβωθεί το περιστατικό βίας και πάρει τον δρόμο του προς της δικαιοσύνη.

Πώς θα αντιδρούσες αν έβλεπες ή είχες σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σου από σύντροφο ή καθηγητή;

Θα αντιδρούσα με προσεκτικά βήματα αλλά άμεσα. Τα άτομα που ασκούν έμφυλη βία, τουλάχιστον σε κοινωνίες οι οποίες είναι πιο ανοικτές οι θύτες νομίζω διαλέγουν τα θύματά τους. Προσεκτικά. Οπότε και όποιος θελήσει να βοηθήσει θα πρέπει να το κάνει με τον ίδιο τρόπο.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείς να σκεφτείς αν κάποια στιγμή χρησιμοποίησες ή δέχθηκες βία σε μια συντροφική σχέση;

Αν θεωρήσουμε βία το ξύλο που έχω φάει από τον πατέρα μου μικρή. Ναι. Κυρίως γιατί ήθελα να βγαίνω πιο αργά. Και επειδή μια δυο φορές έκανα κοπάνα από το φροντιστήριο. Ναι, αν το θέσουμε έτσι έχω δεχτεί. Αλλά από σχέση ερωτική όχι.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε ως φοιτητές/τριες;

Δε νομίζω πως το πανεπιστήμιο σήμερα ως επίσημη εκπαιδευτική δομή κάνει κάτι τέτοιο. Ίσως να συμβαίνει σε πανεπιστήμια με τμήματα κοινωνικών και πολιτισμικών επιστημών. Εκεί γίνονται πράγματα. Έχει τύχει να παρακολουθήσω ένα συνέδριο (...). Με θέμα το τραύμα και τη βία. Πολύ ενδιαφέρουσα πρωτοβουλία ομολογώ.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Νομίζω μέσω των συλλογικών δράσεων, της δημιουργίας ομάδων αυτοβελτίωσης και αυτοβοήθειας και με την αμέριστη βοήθεια και συμμετοχή των καθηγητών. Κυρίως των γυναικών. Ας ξεκινήσουμε από εκεί. Μια άλλη πρωτοβουλία είναι μέσω του διαδικτύου. Το #Me too. Ήταν καλή πρωτοβουλία. Ίσως να γινόταν κάτι τέτοιο μέσω των πανεπιστημίων. Κάπως έτσι.

Μιχαέλα, 23 ετών

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πεις κάποια πράγματα για εσένα. Την ηλικία σου, το αντικείμενο των σπουδών σου, τους τρόπους ενημέρωσης που προτιμάς και κάποια ενδιαφέροντά σου.

Ονομάζομαι Μιχαέλα, είμαι 23 χρονών και φοιτώ στο τμήμα Μηχανικών σχεδίασης προϊόντων και συστημάτων. Είμαι τελειόφοιτη και έρχομαι από την Αθήνα. Οι γονείς μου κατάγονται από την Πελοπόννησο. Κυρίως με ενδιαφέρει το διαδίκτυο και στον ελεύθερο μου χρόνο ασχολούμαι με την κατασκευή διαφημιστικών σελίδων. Έ, για τα έξοδά μου κυρίως (γελάει).

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να σκεφτείς πώς κατά τη γνώμη σου συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζεις/διακρίνεις ποιες είναι οι μορφές της, καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θωρείς πως πλήττει συχνότερα;

Νομίζω πως μόλις ακούω τη λέξη βία, το μυαλό μου πάει στον άντρα κακοποιητή και στη γυναίκα θύμα. Δεν θέλω να μιλήσω στερεοτυπικά, αλλά οι γυναίκες είναι πιο αδύναμες, πιο ευάλωτες εννοώ σωματικά. Και τα μέσα παίζουν τον δικό τους ρόλο σε αυτό. Οι γυναίκες πρέπει να είναι όμορφες, ελκυστικές. Μητέρες και σύζυγοι/ερωμένες. Δυστυχώς τα μηνύματα που περνούν τα μέσα αυτά είναι. Νομίζω πως οι γυναίκες πέφτουν θύματα γενικώς σε όλες τις μορφές βίας. Σεξουαλική, λεκτική, οικονομική βία. Απειλές και εκφοβισμοί επίσης είναι πολύ συνηθισμένοι. Νομίζω ότι όποια γυναίκα δεν μπορεί να υπερασπιστεί τον εαυτό της μπορεί να πέσει θύμα έμφυλης βίας. Κυρίως όμως νομίζω γυναίκες που δεν έχουν αυτοπεποίθηση. Αλλά και γυναίκες οι οποίες είναι μετανάστριες. Όπως και γυναίκες οι οποίες θεωρούν από μικρές ότι η βία είναι κάτι φυσικό. Λόγω οικογένειας, λόγω περιβάλλοντος που μεγάλωσαν κ.λ.π.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσες να προσδιορίσεις ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Νομίζω πως κατά κύριο λόγο είναι άντρες οι οποίοι από μικρή ηλικία έμαθαν με κάποιον τρόπο στη βία. [...] Εννοώ ότι είτε ως παιδιά είχαν εικόνες βίας στο σπίτι τους είτε δέχτηκαν βία. Επίσης σε αυτή την ας την πούμε κατηγορία βάζω σίγουρα και το κοινωνικό περιβάλλον που μεγάλωσαν.

[...] Για παράδειγμα στις κλειστές κοινωνίες στα χωριά ας πούμε, η βία από όσο γνωρίζω είναι αποδεκτή ως πρακτική. Και όχι μόνο απέναντι στις γυναίκες. Και στα παιδιά, και στα ζώα ακόμα.

Γιατί πιστεύετε ότι συμβαίνει αυτό; Πώς το εξηγείτε;

Νομίζω – αν και στερεοτυπικό- οι κλειστές κοινωνίες είναι πιο [...] παραδοσιακές. Και εννοώ πως η βία είναι δείγμα ανδρισμού και δύναμης. Αν είσαι πιο [...] ας πούμε «μαλακός» ξεχωρίζεις και συγκαταλέγεται στους «άντρες» της εκεί κοινωνίας.

Δηλαδή η βία είναι συνώνυμο της αρρενωπότητας και του ανδρισμού;

Ναι [...] κάπως έτσι νομίζω λειτουργεί. Έτσι το φαντάζομαι.

Ερχόμαστε στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Νομίζω πως δεν πρέπει να το θέτουμε σε αυτή την βάση.

Τι εννοείτε;

Να μην μιλάμε για έξαρση του φαινομένου. Πιστεύω πως απλά τώρα «βγαίνουν στη φόρα». Γίνονται γνωστά. Πάντα γίνονταν. Βέβαια ως προς την περίοδο που διανύουμε, νομίζω πως και η πανδημική κρίση, ο εγκλεισμός κλπ. Έδωσαν ώθηση και πολλαπλασιάστηκαν τα φαινόμενα. Όπως μου είπε μια φίλη σε συζήτηση. «Ήταν που ήταν ο κόσμος, πάει με την κρίση αποτρελάθηκε»

Θεωρείς πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολόγησε την απάντησή σου.

Όχι δεν το νομίζω. Ίσως τώρα που έχουν πάρει έκταση κάποιες περιπτώσεις κάτι να γίνεται. Βέβαια είναι ένα βήμα ο νόμος που άλλαξε τον Νοέμβριο του 2021. Νομίζω πώς με αυστηρότερες τιμωρίες κάτι θα γίνει. Όμως η αλήθεια είναι πως προσωπικά ενώ σέβομαι τους νόμους, δεν εμπιστεύομαι για παράδειγμα τους αστυνομικούς που είναι και οι πρώτοι που θα κληθούν για να πάνε σε κάποιο περιστατικό. Δεν βάζω όλους στο ίδιο καλάθι αλλά [...] νομίζω πως πολλοί είναι σεξιστές. Ξέρω γενικεύω τώρα. Αλλά έτσι το αισθάνομαι.

Θα μπορούσες να σκεφτείς ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές πρόληψης της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Πιστεύω πως η απάντηση εδώ είναι πρώτα να γίνουν πράγματα μέσα στην οικογένεια. Και μετά να γίνουν πράγματα στο σχολείο. Από τη μικρή ηλικία θα πρέπει τα παιδιά να εκπαιδευτούν να είναι υπέρ της ισότητας, της αποδοχής απέναντι στους άλλους. Και όχι μόνο στις γυναίκες. Αλλά και στον οποιοδήποτε άλλο [...] ακόμα και στα ζώα. Η βάση λοιπόν για εμένα είναι η οικογένεια και μετά το σχολείο.

Πώς θα αντιδρούσες αν έβλεπες ή είχες σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σου από σύντροφο ή καθηγητή;

Κοιτάζτε, αν έβλεπα, νομίζω πως η πρώτη μου κίνηση θα ήταν να παραμείνω ψύχραιμη και να απαθανατίσω το γεγονός. Για να υπάρχουν αποδείξεις. Γιατί πολλές φορές τα θύματα δεν γίνονται πιστευτά. Αν μάθαινα για κάτι το οποίο γίνεται κατ'εξακολούθηση πάλι θα κινούσα διαδικασίες – όχι μόνη μου- να αντιμετωπιστεί το ζήτημα. Η αλήθεια είναι πως μερικές φορές και αυτοί που θέλουν να βοηθήσουν μπορεί να βρεθούν αντιμέτωποι με άσχημες καταστάσεις. Οπότε θέλει και εδώ προσοχή στους χειρισμούς.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείς να σκεφτείς αν κάποια στιγμή χρησιμοποίησες ή δέχθηκες βία σε μια συντροφική σχέση;

Έχω υποστεί βία ναι. Αλλά όχι από τον σύντροφό μου. Από τον πατέρα μου. Σωματική βία, ζύλο αρκετό [...] έχω φάει ναι.

Λυπάμαι πολύ που αναγκάζεστε να το ανακαλείτε αυτό στη μνήμη σας.

Δεν το χω ξεχάσει ποτέ. Βέβαια δεν με ενοχλεί τόσο πια. Το έχω ερμηνεύσει, δεν το έχω συγχωρέσει όμως [...]

Αλλά με έχει κάνει να είμαι τελείως εναντίον κατά της οποιασδήποτε μορφής βία. Ποτέ δεν θα επέτρεπα σε σύντροφό μου να ασκήσει βία εις βάρος μου. Όσο [...] ερωτευμένη και αν ήμουν. Είμαι κάθετη σε αυτό.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε ως φοιτητές/τριες;

Δεν νομίζω πως το Πανεπιστήμιο κάνει κάτι τέτοιο. Υπάρχουν τόσα άλτα ζητήματα στον τομέα της εκπαίδευσης. Που δεν ασχολείται κανείς πραγματικά με αυτό. Ίσως συμβαίνει αυτή η «προετοιμασία» όπως το λέτε σε τμήματα με πιο κοινωνικό αντικείμενο. Εκεί ναι.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Θα πρέπει να αναλάβουμε δράσεις, συλλογικές ολοκληρωμένες. Μέσω διαδικτύου σίγουρα, μέσω συνεδρίων ή κάποιων Project στα οποία όμως οι φοιτητές δεν θα ήταν παθητικοί θεατές. Αλλά θα τους δινόταν η ευκαιρία να συμμετέχουν με κάποιον τρόπο. Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο αυτή τη στιγμή.

Στέλλα 21 ετών

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πεις κάποια πράγματα για εσένα. Την ηλικία σου, το αντικείμενο των σπουδών σου, τους τρόπους ενημέρωσης που προτιμάς και κάποια ενδιαφέροντά σου.

Είμαι η Στέλλα είμαι 21 ετών και σπουδάζω Μηχανικός Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων στη Σύρο. Κατά κύριο λόγο με ενδιαφέρει ο αθλητισμός. Γυμνάζομαι τακτικά. Μέσω στη Σύρο εδώ και 3 χρόνια. Πάω στο γυμναστήριο που είναι κοντά στο Πανεπιστήμιο.

-Είστε αθλήτρια λοιπόν!

(γέλιο) Με ενδιαφέρει να είμαι υγιής και μέσα από το γυμναστήριο ξεφεύγω και αρκετά από την καθημερινότητα. Κατά τα άλλα δουλεύω και περιστασιακά, για τα έξοδά μου.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να σκεφτείς πώς κατά τη γνώμη σου συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζεις/διακρίνεις ποιες είναι οι μορφές της, καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείς πως πλήττει συχνότερα;

Κοιτάζτε, οι γυναίκες είμαστε λίγο ρομαντικές και αδύναμες μάλλον. Από μικρές ψάχνουμε τον πρίγκιπα. Οπότε όταν μεγαλώσουμε και ερωτευτούμε, όπως και να είναι ο πρίγκιπας. Ανεχόμαστε πολλά νομίζω. Οι άντρες ασκούν βία αιώνες τώρα. Οι γυναίκες είναι θύματα βίας ξεκάθαρα.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσες να προσδιορίσεις ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Η χαμηλή μόρφωση σίγουρα παίζει ρόλο. Αλλά νομίζω πως το κυριότερο είναι η θέση του άντρα.

Δηλαδή;

Νομίζω πως κυρίως είναι άντρες οι οποίοι βρίσκονται σε πλεονεκτική θέση κατά κάποιον τρόπο. Είναι ο πατέρας, το αφεντικό στη δουλειά, [...] τι να πω ο γυμναστής που σου φτιάχνει το πρόγραμμα μυϊκής ενδυνάμωσης (γελάει). Και γενικά οι άντρες από τους οποίους μια γυναίκα μπορεί να εξαρτάται. Για οποιονδήποτε λόγο.

Ερχόμαστε στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Νομίζω πως η έξαρση αφορά στις πληροφορίες. Δηλαδή για να το πω σωστά. Έξαρση πληροφοριών σχετικά με τις γυναικοκτονίες ή τους βιασμούς ή τους ξυλοδαρμούς. Λόγω της ταχύτητας με την οποία διαδίδονται οι πληροφορίες σήμερα. Νομίζω πως παρουσιάζεται έξαρση πληροφοριών και αφύπνιση.

Θεωρείς πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολόγησε την απάντησή σου.

Κοιτάζετε για τα μάτια του κόσμου που λέμε ναι. Όλοι θα δείξουν ένα ενδιαφέρον για να μην τους κατηγορήσουν ότι δεν ενδιαφέρθηκαν. Παίζει πολύ το politically correct. Αλλά στην ουσία δεν μπορώ να πω πως η στήριξη που λαμβάνουν τα θύματα είναι επαρκής. Αν και πρέπει να παραδεχτώ ότι ο νόμος του 2021 – στο ιντερνετ το διάβασα- είναι κάτι θετικό. Αλλά θέλουμε πολύ δουλειά ακόμα.

Θα μπορούσες να σκεφτείς ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με της θεσμικές δομές πρόληψης της έμφυλης βίας και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Νομίζω πως το διαδίκτυο είναι και πάλι η λύση. Καθώς και η τηλεόραση. Αυτά τα δυο μέσα μπαίνουν σε κάθε σπίτι πια. Σχετικά με του θεσμούς [...] αυστηρότερες ποινές. Σίγουρα. Όχι με έναν καλό δικηγόρο να βγαίνουν στα 3 χρόνια. Ο φόβος απαντιέται με φόβο σε αυτή την περίπτωση. Ανάμαι που το λέω έτσι.

Πώς θα αντιδρούσες αν έβλεπες ή είχες σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σου από σύντροφο ή καθηγητή;

Θα σας φανεί περίεργο, αλλά αντέδρασα προχθές. Στο γυμναστήριο που πάω, έχουμε πολλά κρούσματα.

Τι εννοείτε;

Μην φανταστείτε ακραία πράγματα, αλλά σεξουαλικές παρενοχλήσεις πολλές. Κάποιος αναγκάστηκε μετά από παρέμβαση του ιδιοκτήτη να μην «ζαναπατήσει» το πόδι του στο γυμναστήριο. Ε, αυτό που έγινε είναι ότι 3 κοπέλες πήγαμε «καρφωτές» στον ιδιοκτήτη. [...] και μετά δεν τον ζαναείδαμε.

Μπορείτε να μου αναφέρετε πολύ περιγραφικά πως θα χαρακτηρίζατε αυτόν τον άντρα, που σας παρενοχλούσε σεξουαλικά στο γυμναστήριο. Επανερχόμαστε βέβαια στην παραπάνω ερώτηση αλλά δεν πειράζει.

Λοιπόν αυτός είναι ντόπιος. Συριανός εννοώ. Όμορφο παλληκάρι δεν λέω. Είναι από τους πολύ «φουσκωτούς» (γελάει). Αλλά θα τον χαρακτήριζα και λίγο κομπλεξικό με την εμφάνισή του. Αυτά ξέρω. Ψώνιο θα τον χαρακτήριζα, σίγουρα.

Μάλιστα

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείς να σκεφτείς αν κάποια στιγμή χρησιμοποίησες ή δέχθηκες βία σε μια συντροφική σχέση;

Όχι έχω όμως γίνει μάρτυρας. Το πιο πρόσφατο είναι το γεγονός που σας ανέφερα.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε ως φοιτητές/τριες;

Καμιά προετοιμασία. Ο καθένας θα πρέπει να φυλάγεται μόνος του.. Το πανεπιστήμιο νομίζω έχει αρκετά ζητήματα να λύσει. Μόνο συζητήσεις μεταξύ μας γίνονται σχετικά με αυτό.

Θα περίμενα [...] δράση, ευαισθητοποίηση, πράξεις. Ίσως να φτιαχνόταν ένα τμήμα εδώ στο πανεπιστήμιο για την υποστήριξη φοιτητριών οι οποίες είναι θύματα οποιασδήποτε μορφής βία. Κάτι τέτοιο θα ήταν καλό για αρχή.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Θα επανέλθω στην προηγούμενη απάντηση. Να δημιουργηθούν ομάδες βοήθειας / παροχής στήριξης σε φοιτήτριες οι οποίες έχουν δεχτεί βία. Ίσως οι ομάδες αυτές να επεκτείνονταν σε όλα τα πανεπιστημιακά ιδρύματα. Δηλαδή όπως υπάρχει γυμναστήριο, βιβλιοθήκη, τμήμα ενημέρωσης – σταδιοδρομίας, κ.λ.π. να γίνει κάτι παρόμοιο και την έμφυλη βία. Θα ήταν σημαντικό βήμα νομίζω.

Αναστασία 28 ετών

Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πεις κάποια πράγματα για εσένα. Την ηλικία σου, το αντικείμενο των σπουδών σου, τους τρόπους ενημέρωσης που προτιμάς και κάποια ενδιαφέροντά σου.

Είμαι η Αγγελική, είμαι 28 ετών και σπουδάζω Μηχανικός Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων στη Σύρο, δεν έχω πάρει ακόμη το πτυχίο μου, μου μένει η διπλωματική.. δεν ενημερώνομαι καθόλου από την τηλεόραση, κυρίως ενημερώνομαι από το διαδίκτυο ή από το instagram, όσο περίεργο κι αν σου φαίνεται.. διαβάζω στο Google αυτά που βάζει στην αρχική σελίδα. Όσο για τα ενδιαφέροντά μου παλιότερα έκανα ιππασία, έπαιζα βόλει, τώρα όχι τόσο πολύ.. τώρα ταινίες στο σπίτι διαβάζω κανένα βιβλίο, αν και αυτό όλο και λιγότερα, πάω βόλτες με το κατοικίδιό μου.. έχω ένα σκυλάκι. Όταν είμαι Αθήνα πάω κανένα σινεμά..

Σκυλάκι για προστασία;

Όχι έχω ένα μικρό τώρα.. Παλιότερα όταν ήρθα στη Σύρο είχα ένα πιο μεγαλόσωμο 25 κιλά και την είχα και για προστασία. Όταν πήγαινα βόλτα αισθανόμουνα πάντα ασφαλής μαζί της. Ήξερα ότι δεν θα με πλησιάσει ποτέ κάποιος ξέρις .. Και εγώ περπατούσα και πιο άνετα έξω, ζούμε και σε ένα μέρος που είναι ασφαλές μεν, αλλά και το σκυλί βοηθούσε. Τώρα είναι ένα μικρόσωμο και κάνει μόνο για συναγερμό ..

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να σκεφτείς πώς κατά τη γνώμη σου συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζεις/διακρίνεις ποιες είναι οι μορφές της, καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείς πως πλήττει συχνότερα;

Το πρώτο πράγμα που μου έρχεται στο μυαλό είναι ότι το γυναικείο φύλο έχει κάποιες αδυναμίες. Δεν το λέω για να μας μειώσω φυσικά αλλά η μυϊκή μας δύναμη είναι λιγότερη και ζούμε σε μία κοινωνία που κακά τα ψέματα υποβιβάζει πολύ τη γυναίκα. Την τοποθετεί σε συγκεκριμένα πλαίσια με συγκεκριμένους κανόνες, δηλαδή ότι θα πρέπει να είναι στο σπίτι, ότι πρέπει να είναι καθώς πρέπει ακόμη και μέσα σε καταστάσεις που μπορεί να τη μειώνουν ή την πληγώνουν. Και πρέπει να έχει πάντα ένα καλό χαμογελαστό πρόσωπο, να μη γίνεται βάρος. Όλα αυτά είναι πολύ πιο έντονα στο δικό μας φύλο και κάνουν μία γυναίκα να σκύβει το κεφάλι. Δηλαδή στην κοινωνία, εκτός από τη φύση.. γιατί στη φύση είναι το μυϊκό, το σωματικό.. Αντιθέτως η κοινωνία τη γυναίκα τη ρίχνει πιο υπό, υπερτερεί το ανδρικό φύλο. Προσπαθώντας να σκεφτώ τον εαυτό μου μέσα στο κοινωνικό πλαίσιο βλέπω ότι πάντα πρέπει να χαμογελάω, να είμαι σωστή, ακόμη και αν κάποιος με προσβάλλει με πονέσει ή με πιέσει. Εφόσον οι γυναίκες μεγαλώνουν με αυτό τον τρόπο δεν ξέρεις αργότερα στο μέλλον τι θα αντιμετωπίσουν, με τι τρόπο θα αντιδράσουν.

Όσο για τις μορφές βίας, Σίγουρα είναι η σωματική βία.. στο μυαλό μου έχω όταν κάποιος χτυπήσει με το χέρι του ή με κάποιο αντικείμενο κάποιο άλλο άτομο, όταν δημιουργήσει κάποια κάκωση και πόνο. Υπάρχει η ψυχολογική βία, η οποία μπορεί να μην έχει μόνο την απλή μορφή με βρισιές, αλλά και υπονοούμενα, ύφος, Να δημιουργεί στο άλλο άτομο τύψεις και τέτοια πράγματα, ώστε να φοβάται να δράσει.. Και σίγουρα υπάρχει και η λεκτική βία που είναι η εξύβριση ο άσχημος τρόπος..

Η πρώτη εικόνα που μου έρχεται στο μυαλό για τις κατηγορίες των γυναικών που δέχονται συχνότερα βία είναι αυτή μιας μητέρας σε μία οικογένεια που πολύ πιθανόν να μη δουλεύει, να μην έχει καμία οικονομική δυνατότητα, να μην νιώθει ανεξάρτητη. Οπότε, να υπάρχει αυτή η σχέση εξάρτησης οικονομικής, βιοποριστικής από τον πατέρα, άντρα.. Αν υπάρχουν και παιδιά ακόμα χειρότερα. Σε κάθε γυναίκα βέβαια μπορούμε να δούμε και άλλα χαρακτηριστικά όπως τη μόρφωση της, πως έχει μεγαλώσει και εκείνη στη δική της οικογένεια.. Σε ατομικό επίπεδο αν δεν έχει μάθει να τη σέβονται, δεν θα το απαιτήσει κιόλας.. Αν δεν σέβεται και η ίδια τον εαυτό της.. Εκτός λοιπόν από μία εξαρτημένη μητέρα θα έβαζα την κόρη, τα εξαρτημένα παιδιά που χρειάζονται προστασία και είναι πιο εύκολο να τα κοροϊδέψεις.. ακόμη και από άτομα μέσα από την ίδια τους την οικογένεια. Γιατί να μην κρυβόμαστε η ενδοοικογενειακή βία είναι τεράστια, αλλά και εκτός είτε πρόκειται για άτομα συνομήλικα ή άλλους ενήλικες.. Επίσης σκέφτομαι τις γυναίκες που βρίσκονται σε καταυλισμούς γυναίκες Ρομά ή που είναι μακριά από το σπίτι τους σε ευάλωτες θέσεις, οικονομικούς μετανάστες.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσες να προσδιορίσεις ποια είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Πιστεύοντας ότι κανένας άνθρωπος όταν γεννιέται στην ποιότητα του δεν είναι κακός, προσπαθώ να καταλάβω πώς μπορεί να γυρίσει και να κάνει κακό σε έναν άλλον.. Οπότε ίσως έχουν και αυτοί τα δικά τους προβλήματα, ίσως είναι άνθρωποι οι οποίοι έχουν κακοποιηθεί και εκείνοι παλιότερα. Ίσως άνθρωποι οι οποίοι είναι περιθωριοποιημένοι από την κοινωνία, οι οποίοι θα μπορούσαν να γίνουν επιθετικοί. Εξαιτίας αυτού δηλαδή να σκληρύνουν και να γίνουν επιθετικοί. Άνθρωποι που ίσως πιο εύκολα τους αναγνωρίζεις και στο δρόμο.. Που φαίνεται ότι δεν είναι σταθεροί στο μυαλό τους, που φαίνεται ότι κάτι δεν πάει καλά.. Είναι όμως σίγουρα και άλλοι άνθρωποι οι οποίοι ανήκουν σε άλλη κατηγορία που έχουν εξουσία, που είναι μορφωμένοι.. Αυτοί μπορούν εύκολα να κρυφτούν, να δικαιολογηθούν.. λόγω χρημάτων λόγω θέσης. Αυτοί νιώθουν ότι μπορούν να κάνουν τα πάντα, νιώθουν ότι είναι πιο ψηλά.. Είναι όπως αυτά που ακούμε ο δάσκαλος, οι πολιτικοί, οι καλλιτέχνες, δηλαδή όλοι αυτοί που έχουν μία εξουσία η μία θέση.. Βέβαια εξουσία μπορεί να νιώθει ότι έχει και ένας πατέρας ή ένας μεγαλύτερος αδερφός, ένας θεός.. Στο μυαλό μου είναι άτομα που είναι μεγαλύτερης ηλικίας.. Δηλαδή δεν έχουμε ακούσει ποτέ για κάποιο άτομο που είναι 16 χρονών.

Ερχόμαστε στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Αυτό που πιστεύω πραγματικά είναι ότι δεν υπάρχει έξαρση του φαινομένου αυτή τη στιγμή. Απλά αυτή τη στιγμή υπάρχουν πιο εύκολα τα μέσα, τα κοινωνικά δίκτυα και γενικότερα το διαδίκτυο που προσφέρουν φωνή σε περισσότερους ανθρώπους εύκολα. Αυτό που θέλω να πω είναι ότι πάντα συνέβαινε και ίσως σε μεγαλύτερο βαθμό από ότι συμβαίνει τώρα, απλά τώρα μπορούμε να τα μάθουμε.

Επίσης νιώθω και θέλω να πιστεύω ότι η θέση της γυναίκας αρχίζει λιγάκι να ανεβαίνει, έστω και λίγο εικονικά, έστω και μέσα από την προβολή από τις ταινίες και οι μουσικοί και όλα αυτά τα icons που έχουμε, είτε είναι κινηματογραφικά είτε μουσικά.. Γιατί παίζει πολύ ρόλο πλέον.. δηλαδή προβάλλουν τη γυναίκα, προβάλλουν τις δυνατότητες και τις δυσκολίες της. Οπότε πιστεύω ότι ένας συνδυασμός αυτών των δύο πραγμάτων έφερε στο φως περισσότερα περιστατικά και το βλέπω πολύ αισιόδοξο όλο αυτό. Φυσικά δεν εννοώ ότι είναι αισιόδοξο που υπήρχαν όλες αυτές οι γυναικοκτονίες.. αυτό είναι τρομακτικό.

Θεωρείς πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολόγησε την απάντησή σου.

Όχι, όχι είναι η αλήθεια.. Δεν έχει συμβεί κάτι σε μένα βέβαια ώστε να χρειαστεί να απευθυνθώ στις αρχές και να μην μπορέσω να βοηθηθώ, αλλά ακούω και από φίλους αλλά και online.. Για παράδειγμα έχω ακούσει συγκεκριμένα για μια κοπέλα που βιάστηκε στο ταξί.. Έφυγε; Την αφήσανε; Τέλος πάντων την βίασαν, δεν μπόρεσε να γλιτώσει και πήγε αμέσως στην αστυνομία. Αυτή γυρνούσε από πάρτι το βράδυ και πήρε ταξί για να πάει σπίτι της.. Μετά από αυτό που έγινε πήγε κατευθείαν στις αρχές, δεν πήγε σπίτι της και εκεί της είπαν «Φταις γιατί είσαι με μίνι φούστα έξω και παίρνεις ταξί.. Γιατί δεν πήγες με δικό σου αυτοκίνητο;» Και όλο αυτό μέσα στο αστυνομικό τμήμα.. Υστερα από αυτό η κοπέλα έκανε μεγάλη ιστορία και τελικά μετά από μεγάλη προσπάθεια τον αστυνομικό που της φέρθηκε έτσι εκείνο το βράδυ τον βγάλανε από τη θέση του.. Οπότε ναι, δεν πιστεύω καθόλου ότι μπορεί να βοηθηθεί ένα θύμα.. και σου μιλάω για

έναν βιασμό. Υπάρχουν πολύ χειρότερα πράγματα. Κανονικά και οικονομική στήριξη θα χρειάζεται. Δεν ξέρω, δεν νομίζω ότι υπάρχει κάτι επαρκές.. Δεν νομίζω ότι υπάρχει καθόλου..

Θα μπορούσες να σκεφτείς ορισμένες βελτιωτικές/ αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές πρόληψης της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Νομίζω ότι η απάντηση πάντα σε αυτό είναι το σχολείο.. και δεν εννοώ μόνο στο Λύκειο, από το Δημοτικό, αν γίνεται στο Νηπιαγωγείο ακόμη καλύτερα.. Νομίζω ότι δεν εκμεταλλευόμαστε καθόλου αυτό το τεράστιο κομμάτι που είναι 18 χρόνια από τη ζωή μας. Κάνουμε Αρχαία Ελληνικά, που δεν λέω μπράβο μας, αλλά δεν κάνουμε πολλά άλλα που είναι πολύ σημαντικά. Για παράδειγμα, θα εστιάσω στον σεβασμό του ανθρώπου, των ζώων και της γης, γιατί κι αυτή αν μάθεις να τη σέβεσαι δεν θα γυρίσει εναντίον του ανθρώπου.. Και κάτι ακόμη που νομίζω ότι είναι πολύ σημαντικό αλλά δεν ξέρω πώς μπορεί να γίνει συλλογικά. Αυτό είναι η οικογένεια. Την οικογένεια όμως δεν μπορείς να την ελέγξεις όπως μπορείς να ελέγξεις το σχολείο όπου όλα τα παιδιά υποχρεωτικά θα παρευρεθούν εκεί(...) Για αυτό νομίζω το σχολείο είναι το πιο σημαντικό, γιατί μέσα από το σχολείο μπορεί κάτι να γίνει τρόπος ζωής, να μπει μέσα στο κεφάλι τους και όχι να έρθουμε μετά και να πούμε στα παιδιά ότι έτσι θα έπρεπε να είναι, αλλά.. Δεν είμαι ειδικός, αλλά νομίζω ότι έτσι μπορεί να γίνει καλύτερα..

Πώς θα αντιδρούσες αν έβλεπες ή είχες σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σου από σύντροφο ή καθηγητή;

Αν δω κάποιον να χτυπάει μία κοπέλα και εκείνη να χρειάζεται πραγματικά βοήθεια εκείνη τη στιγμή θα πήγαινα να τη βοηθήσω ζητώντας βοήθεια και από αλλού. Σίγουρα δεν θα το άφηνα έτσι για κανέναν λόγο. Ίσως θα προσπαθούσα να το καταγράψω με κάποιον τρόπο, με μία selfie... Δεν ξέρω αν μπορώ να πάρω κάπου τηλέφωνο και να ζητήσω συμβουλές. Δεν ξέρω αν υπάρχει τέτοια υποστήριξη από κάπου, ώστε να καλέσω και να πω ότι ξέρετε αυτή τη στιγμή συμβαίνει αυτό πράγμα.. αν υπήρχε θα το έκανα για

να καλέσουν τις αρχές με κάποιον τρόπο ή τουλάχιστον να με συμβουλευτούν για να ξέρω πώς μπορώ να ανταπεξέλθω..

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείς να σκεφτείς αν κάποια στιγμή χρησιμοποίησες ή δέχθηκες βία σε μια συντροφική σχέση;

Δεν νομίζω ότι υπάρχει γυναίκα που να μην έχει δεχτεί βία σε μικρή ή μεγαλύτερη ηλικία. Ευτυχώς εγώ δεν έχω δεχτεί σωματική βία ούτε από την οικογένειά μου, ούτε από κάποια σχέση. Σίγουρα όμως σε σχέση έχω δεχτεί συναισθηματική βία και λεκτική. Έχω κάνει και εγώ σε ένα βαθμό.. Με την έννοια ότι ναι μεν δεν το ξεκινάω ποτέ από μόνη μου, αλλά όταν ο άλλος με αντιμετωπίζει με έναν άλφα τρόπο κι αν ο άλλος αρχίσει να με βρίζει τότε αρχίζω να βρίζω και εγώ.. Με την έννοια ότι εγώ δεν θα σκύψω το κεφάλι. Δεν είμαι υπέρ της βίας αλλά από τη στιγμή που θα μου ασκηθεί βία θα κάνω λίγο υπομονή και μετά θα ξεσπάσω.. Το οποίο το θεωρώ υγιές.

Μόνο μία φορά έτυχε κάποιος να με πλησιάσει όταν ήμουν ανήλικη, ήμουν 13 χρόνων και πιστεύω στο τσακ γλίτωσα.. Βρέθηκα σε μία κατάσταση που δεν γνώριζα ούτε κατάλαβα ότι πήγαινε να γίνει. Είχα πάει κάπου με μία φίλη μου και βρέθηκα ξαφνικά μέσα σε ένα αμάξι μόνη μου μαζί του. Άρχισε αυτός ερωτικά να έρχεται προς το μέρος μου.. εγώ κοκκάλωσα, δεν ήξερα τι να κάνω και απλά εκείνη τη στιγμή πήγα με τα νερά του, δεν μου έκανε κάτι παραπάνω, αφού κατάφερα να φύγω από κει έκοψα κάθε επαφή και δεν ξανασυναντήθηκα. Θα μπορούσε όμως να είχε πάει πολύ λάθος. Δεν το είπα σε κανέναν ποτέ μέχρι που είδα ότι ο συγκεκριμένος τύπος, τυχαία, καθώς περνούσα πίσω από τον υπολογιστή της αδερφής μου τον είδα να μιλάει μαζί της .. μουτζώθηκα που δεν είπα τίποτα και σκέφτηκα ότι θα μπορούσε τώρα να είναι η αδερφή μου στην ίδια θέση, να είναι στο αμάξι μαζί του ή στο σπίτι του. Ήταν περίπου δύο χρόνια μετά και ήταν το μεγαλύτερο χαστούκι του πόσο κακό κάνουμε αν δεν μιλάμε. Δεν το καταλάβαινα τότε, δεν τα είχα σκεφτεί όλα αυτά, αλλά νομίζω ότι μου έγινε μάθημα και εννοείται έπιασα κατευθείαν την αδερφή μου και της εξήγησα τι έγινε. Δεν είναι απλά τα πράγματα, έχει τύχει και σε φίλες μου και τις έχουν βιάσει και δεν το έχουν πει ποτέ κι αυτός ο άνθρωπος συνεχίζει, αν δεν μιλήσουμε φέρουμε ευθύνη για τα επόμενα θύματα.

Πολύ έντονη η εμπειρία σου και χαρακτηριστική για το πως χωρίς να ενοχοποιούμε τον εαυτό μας παρόλα αυτά να έχουμε συναίσθηση ότι τα ίδια περιστατικά θα συνεχίσουν να συμβαίνουν...

Ναι με τον πιο δυνατό τρόπο, με τον ίδιο άνθρωπο και την ίδια μου την αδερφή είδα τι θα μπορούσε να έχει συμβεί.. Οπότε ήταν σαν να μου είπε κάποιος «Κοίτα ένα παράδειγμα.. μπορεί να τη γλιτώσες εσύ και η άλλη κοπέλα να μην τη γλιτώσει».. Είναι πράγματα που σε βάζουν σε διαδικασία να σκέφτεσαι, δυστυχώς όμως δεν έχουν όλες οι κοπέλες αυτή την ευκαιρία. Επίσης δεν υπάρχει καμία κοπέλα με την οποία έχω μιλήσει και έχουμε δεθεί λίγο παραπάνω και να μην έχουμε μοιραστεί τέτοιες ιστορίες, έχει συμβεί σε όλες κάτι παρόμοιο και πολλές από αυτές με άτομο από το ενδοοικογενειακό περιβάλλον. Αυτό με ανατριχιάζει.. Ευτυχώς σε μένα δεν έτυχε ποτέ στο οικογενειακό μου περιβάλλον. Έχω μάθει τραγικά πράγματα.. Κορίτσια που περνάνε τέτοια πράγματα από φίλους από αδελφούς από πατέρα, δηλαδή πατριό, αλλά και πάλι πατέρα τον έβλεπε.. και δεν έχουν μιλήσει.. Δεν το ξέρει κάποιος δικός τους, παρά μόνο μετά από χρόνια έρχονται σε ένα νησί και ενώ είναι μακριά επιτέλους μιλάνε σε κάποιον άνθρωπο για αυτό (...) Υπάρχει ντροπή λες και υπάρχει ευθύνη δικιά μας για αυτό που συμβαίνει λες και φταίμε εμείς (...)*Ακόμη και όταν είσαι 16 χρονών και 14 και 12.. Πώς είναι δυνατόν να φταίει ένα κοριτσάκι 12 χρόνων.. Και μας κάνουν και το πιστεύουμε κιόλας ...*

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε ως φοιτητές/τριες;

Όσο ήμουν εκεί όχι δεν μπορώ να θυμηθώ κάτι, κάποια εσπερίδα, κάποια ομιλία κάτι που να μας ενημερώνει η να μας προετοιμάζει για τέτοια θέματα και την αντιμετώπισή τους. Είχα πολλούς καλούς καθηγητές που οι άνθρωποι από μόνοι τους.. Και καθηγήτριες οι οποίες αν έβλεπαν ότι έχει γίνει κάτι.. Έχει τύχει και σε μένα επειδή δεν ήμουν καλά να έρθουν ανθρώπινα και να με ρωτήσουν τι συμβαίνει, αλλά αυτό είναι ατομικό ως άνθρωποι όχι ως πανεπιστημιακή δομή. Δεν γνωρίζω αν αυτή τη στιγμή έχει ενεργοποιηθεί κάτι. Στα δικά μου χρόνια, μέσα από τα μαθήματα μόνο αυτό, όλοι είχαμε φωνή και υποστηριζόμασταν.

Τι διαφορετικό θα περίμενες λοιπόν από το πανεπιστήμιο, τους καθηγητές, τις καθηγήτριες και από τους συμφοιτητές και τις συμφοιτήτριες σου ;

Από τα παιδιά είμαι πάρα πολύ ευχαριστημένη. Δεν ξέρω αν φταίει το Τμήμα πάντως οι Μηχανικοί είναι πάρα πολύ ανοιχτόμυαλοι σε τέτοια θέματα, όπως ερωτικών προτιμήσεων, αλλά και βίας κατά των γυναικών.

Από το πανεπιστήμιο όμως σαν πανεπιστήμιο αν σκεφτώ, ειδικά για την μικρή μου αδερφή που είναι τώρα στο Τμήμα, τι θα ήθελα (...) Αυτό θα ήταν σίγουρα κάποια ενημέρωση. Κάποια δράση... κάνουν για παράδειγμα διάφορα workshops και εργαστήρια για το περιβάλλον, για ανακυκλώσιμα υλικά.. Θα μπορούσε να υπάρχει και γύρω από τον άνθρωπο κάτι, γύρω από τη γυναίκα, γύρω από τον σεβασμό στον άλλο.. Δεν είναι παράλογο να το συζητάς και ας είσαι πανεπιστήμιο, Μπορεί να τεθεί μία χαρά στο πλαίσιο και να έχει και ακαδημαϊκό νόημα και κοινωνικό.

Επίσης να παρέχεται κάποιου είδους υποστήριξη, για παράδειγμα κάθε φοιτητής να έχει κάποιον καθηγητή ως σύμβουλο.. Ή θα μπορούσε να υπάρχει κάποιο γραφείο με ψυχολόγο για στήριξη, αλλά στο χώρο του πανεπιστημίου όχι να μου πεις τρέχα στο νοσοκομείο ή στο ΙΚΑ.. θέλω εκεί που πηγαίνω κάθε μέρα για τα μαθήματά μου να μπορώ να επισκεφθώ για μία ερώτηση, για κάτι που μου έτυχε, να είναι εύκολα προσβάσιμο και να είναι στο χώρο του πανεπιστημίου. Αυτό θα ήθελα εγώ και από όσο ξέρω δεν υπάρχει, τουλάχιστον όχι μέσα στο χώρο του πανεπιστημίου. Διότι αν υπάρχει και δεν το ξέρω εγώ που είμαι 11 χρόνια στο πανεπιστήμιο τότε σημαίνει ότι δεν έχουν κάνει καλά τη δουλειά τους.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Έχουμε πολλές φοιτητικές ομάδες θεατρικές, κινηματογραφικές, οι οποίες συνδέονται και με άλλα πανεπιστήμια και νησιά.. σκέψου ότι εμείς είμαστε το Πανεπιστήμιο Αιγαίου και έχει Τμήματα σε πολλά νησιά, όλο αυτό δημιουργεί μία αίσθηση συλλογικότητας στο πλαίσιο του ερασιτεχνικού θεάτρου και περιλαμβάνοντας λοιπόν την τέχνη και το ταξίδι και τέτοια πράγματα, αυτή η αίσθηση δηλαδή ότι είμαστε παντού στην Ελλάδα, είμαστε αυτής της ηλικίας, έχουμε αυτά τα ενδιαφέροντα, αυτά τα προβλήματα και δρούμε ως

ομάδα και για παράδειγμα διαλέγοντας θεατρικά έργα που να είναι γύρω από αυτό το κομμάτι, ίσως με κάποιον τρόπο να ενημερώνει.. άλλωστε το να βιώνεις αυτούς τους ρόλους ως θύμα ή ως θύτης είναι πολύ σημαντικό..

Άλλοι τρόποι που είχα συμμετάσχει κι εγώ στο παρελθόν είναι με απόπειρες διαμαρτυρίας, συζητήσεις με φοιτητές και καθηγητές.. θα μπορούσαμε να πούμε ότι μιλάμε για τέτοια συμβάντα που μπορεί να τυχαίνουν και στον χώρο του πανεπιστημίου, να υπάρχει εθελοντική ομάδα υποστήριξης.. θα μου άρεσε να υπάρχει..

Γιάννης 24 χρονών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Γιάννης, είμαι τελειόφοιτος στο Τμήμα. Μένω στη Σύρο 5 χρόνια. Είμαι 24 χρονών. Κατάγομαι από Κρήτη. Πηγαίνω συχνά, για να δω τους δικούς μου. Μου αρέσει να σχεδιάζω διαδραστικά παιχνίδια.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει
συχνότερα;

Μεγάλωσα σε μια οικογένεια που η βία δεν υπήρχε. Αργότερα όμως κατάλαβα πως η βία ως έκφραση συνδέεται περισσότερο με τους άντρες.

Τι εννοείτε;

Ε, [...] βλέποντας τους γύρω μου.

Σωματική βία, προσβλητικά λόγια και εκφράσεις [...] υποτιμητικά λόγια εννοώ.. Αυτό. Νομίζω πως πλήττει τις γυναίκες οι οποίες το ανέχονται. Για τους δικούς τους λόγους.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Νομίζω πως είναι αυτοί που θέλουν να επιβληθούν και να δείξουν την «μαγκιά» τους στις γυναίκες.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Θα γελάσετε, αλλά μου φαίνεται πως επειδή πήρε διαστάσεις το όλο θέμα, βγαίνουν στη φόρα πιο εύκολα και φαίνεται πως το φαινόμενο σημειώνει έξαρση. Δεν νομίζω πως ισχύει αυτό. Απλά τώρα «άνοιξαν στόματα».

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω πως έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας. Η καλή αρχή είναι πως όπως σας είπα ο κόσμος έχει αρχίσει και μιλάει. Οι γυναίκες μιλάνε πιο εύκολα. Δεν φοβούνται μην εκτεθούν. Βοηθάνε και τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης πολύ. Σε αυτό.

Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα;

Μέσω του facebook. Μαθαίνονται τα πάντα. Και από άλλες πλατφόρμες βέβαια.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ

επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Νομίζω να υπάρχουν εύκολοι τρόποι να καταγγέλλονται ανώνυμα οι περιπτώσεις βίας χωρίς να κινδυνεύει η γυναίκα/θύμα. Τώρα για το σύνολο της κοινής γνώμης.. Μέσω spots στην τηλεόραση και μέσω διαδικτύου πάλι.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Σίγουρα θα προσπαθούσα να επέμβω με κάποιον τρόπο. Δεν θα το άφηνα.

Μπορείτε να δώσετε ένα παράδειγμα κι εδώ;

Ε, δεν ξέρω. Εξαρτάται την περίπτωση.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Τίποτα από τα δύο. Ποτέ. Είμαι και κρητικός ... (γέλιο). Όχι σοβαρά, ποτέ.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Γίνονται κάποια πράγματα κατά καιρούς. Όχι και πολλά όμως. Ίσως περισσότερη ενημέρωση και κάποιες πρωτοβουλίες όπως σεμινάρια σχετικά με τη βία.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Μέσω του διαδικτύου. Μπορεί να γίνουν πράγματα νομίζω. Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο. Αυτή τη στιγμή.

Κώστας 22 χρονών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Κώστας είμαι στο τρίτο έτος στο Τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων. Είμαι 22 χρονών. Μένω στη Σύρο εδώ και τρία χρόνια και κατάγομαι από τη Θεσσαλονίκη. Τον ελεύθερο μου χρόνο κάνω ποδήλατο. Είμαι δεινός ποδηλάτης (γελάει).

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Θεωρώ ότι οι γυναίκες ανέκαθεν πλήττονται από την βία από τους συντρόφους, τους πατεράδες τους κ. λ. π. Νομίζω πως κυρίως οι γυναίκες πέφτουν θύματα σωματικής βίας, βιασμούς, ξύλο αλλά και λεκτικής βίας έντονα. Νομίζω οι γυναίκες που μεγάλωσαν ως κατώτερες και ως αποτέλεσμα μαθαίνουν να το δέχονται. Για παράδειγμα γυναίκες που μεγάλωσαν με τον πατέρα τους να χτυπά τη μητέρα τους ή να την κακοποιεί. Επίσης αυτές που δεν έχουν κάποιον να τις στηρίξει από το ευρύτερο οικογενειακό του περιβάλλον. Επίσης γυναίκες που είναι θύματα trafficking. Σε αυτές η βία νομίζω είναι το μόνο που έχουν γνωρίσει.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ. λ. π.

Νομίζω πως δεν εντάσσονται σε μια συγκεκριμένη κατηγορία. Όλοι μπορεί να το κάνουν. Τσως αυτοί που το κάνουν να έχουν την ανάγκη να αισθανθούν πιο «άντρες».

Πώς εννοείτε το πιο «άντρες».

Νομίζω θέλουν να επιβεβαιωθούν. Κάπως σαν... «Αν δεν μπορώ να χτυπήσω τον γάιδαρο, χτυπάω το σαμάρι».

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Οι γυναικοκτονίες πάντα υπήρχαν. Έκταση μεγάλη, πήρε το θέμα των γυναικοκτονιών από την υπόθεση της Καρολάιν και μετά.

Γιατί πιστεύεται έγινε αυτό;

Γιατί νομίζω αυτό δεν το περίμενε κανείς.

Δηλαδή τι εννοείτε;

Εννοώ ότι χάλασε το αφήγημα του τέλειου γάμου με το τέλειο και όμορφο ζευγάρι. Αυτό. Ήταν λίγο ζαφνικό. Όλοι πάγωσαν, υπεράνω υποψίας ο πιλότος[...] και μετά αντέδρασαν. Αυτό νομίζω.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω πως πλέον κάτι κινείται. Ναι. Έχουμε δρόμο όμως ακόμα.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ'

επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Νομίζω πως η οικογένεια και το σχολείο μπορεί να συμβάλλουν. Η βία ξεκινά από το σπίτι. Πέρα από τις γυναικοκτονίες ας δούμε και την έξαρση των φαινομένων bullying στα σχολεία. Μεταξύ μαθητών εννοώ. Και μάλιστα από το δημοτικό. Άρα η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Θα το πήγαινα παρακάτω. Δεν θα το άφηνα έτσι. Αν γινόταν πάντως μπροστά μου θα επενέβαινα.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Όχι ποτέ. Τώρα τι να σας πω (...) δεν ξέρω αν πρέπει να το πω κιόλας(...) είναι μια τύπισσα στο Τμήμα που έρχεται και μας χουφτώνει όλους, από μπροστά κι από πίσω, σαν να μην τρέχει τίποτα, στα καλά καθούμενα. Της λέμε σταμάτα, φύγε ξερω γω, θα σε βαρύνω. Αυτή δεν καταλαβαίνει τίποτα. Αυτό τώρα τι είναι; Και άμα την ρωτήσεις, θα είναι από αυτές που πρώτες θα αρχίζουν να ουρλιάζουν “μου κανε, μου δειξε..”, ποιος έκανε όμως για πείτε μου..

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Ναι κάτι γίνεται. Και πάλι τον τελευταίο χρόνο κάτι κινείται μέσω των παρατάξεων – μιας δηλαδή που έχουμε αριστερής -. Από τον επίσημο θεσμό, όχι πολλά. Θα περίμενα να αναπτυχθούν πρωτοβουλίες όπως [...] για παράδειγμα κάποια σεμινάρια ή συνέδρια με θέμα την έμφυλη βία και την αντιμετώπισή της. Κάτι τέτοιο.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Καταρχήν ως άτομα να μην έχουν καμιά ανοχή απέναντι στο φαινόμενο. Δηλαδή αν έχουν αντιληφθεί κάτι να αντιδρούν κατ' ευθείαν. Πιστεύω πως η κινητοποίηση ξεκινά από το άτομο. Και μετά, γίνεται συλλογική δράση.

Μάριος 25 χρονών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Καλησπέρα ονομάζομαι Μάριος. Είμαι 25 χρονών. Είμαι στο μεταπτυχιακό του πανεπιστημίου πάνω στη σχεδίαση καινοτόμων προϊόντων. Και κατάγομαι από Αθήνα.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Κοιτάζτε νομίζω πως το πρώτο πράγμα που έρχεται στο μυαλό κάποιου είναι πως η βία συνδέεται με τους άντρες. Δηλαδή οι άντρες ασκούν τη βία και οι γυναίκες τη δέχονται. Ως πιο ευάλωτες, πιο αδύναμες μυικά. Επίσης λόγω του ότι οι γυναίκες – αν και σήμερα δεν ισχύει απόλυτα- είναι εξαρτώμενες από τους άντρες οικονομικά. Η μη οικονομική ανεξαρτησία παίζει ρόλο. Θεωρώ πως οι γυναίκες που δεν έχουν οικονομική ανεξαρτησία ή κάποιο δικό τους εισόδημα πέφτουν συχνά θύματα βίας. Επίσης οι γυναίκες που κατά κάποιον τρόπο δεν έχουν αυτοεκτίμηση ή έχουν υποστεί βία. Μορφές βίας όπως η σωματική, η σεξουαλική και οι ύβρεις και οι απειλές θεωρώ ότι είναι οι πιο

συνηθισμένες.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Νομίζω πως οι άντρες οι οποίοι έχουν μεγαλώσει σε οικογένειες που έχει καλλιεργηθεί η βία ως μέσο επιβολής είναι πρώτοι στη λίστα. Επίσης νομίζω πως άντρες οι οποίοι έχουν εξουσία λόγω θέσης. Όπως διευθυντές, προπονητές ακόμα και άντρες οι οποίοι ανήκουν στον κλήρο. Να μην αφήσω έξω και τους εκπαιδευτικούς. Και πείτε ότι μεροληπτώ.

Άρα θεωρείτε πως η οικογένεια παίζει σημαντικό ρόλο.

Και βέβαια τον πρωταρχικό. Και μετά το σχολείο. Η εκπαίδευση. Πολύ σημαντικό ρόλο. Και εννοώ την παιδεία. Πιο πολύ.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Νομίζω πως υπήρξε λίγο μια κατάσταση μίμησης.

Τι εννοείτε;

Ξεκίνησε από κάποιον και μετά άρχισε να εξαπλώνεται. Λόγω της ατιμωρησίας όσοι ήθελαν να το κάνουν το έκαναν πιο εύκολα. Ο μιμητισμός είναι κάτι το οποίο πρέπει να το δούμε. Και βέβαια η κρίση την οποία έφερε η πανδημία.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω πως σε σχέση με άλλες χώρες όχι. Βέβαια πιστεύω πως έχουν γίνει βήματα. Και μαθαίνουμε από τα λάθη μας. Ίσως και μέσω του διαδικτύου [...] Εννοώ μέσω του

διαδικτύου τα θύματα μπορεί να λάβουν αρκετή στήριξη. Ακόμα και να δηλώσουν την κακοποίηση που βιώνουν. Έχω να αναφέρω το σχετικό σήμα κινδύνου το οποίο σχηματίζουν οι γυναίκες με τα χέρια, σε περίπτωση που κινδυνεύουν. Μέσω της κάμερας του υπολογιστή για παράδειγμα.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/ αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Θα επαναλάβω εδώ την άποψη ότι, η εκπαίδευση παίζει σημαντικό ρόλο ως προς την πρόληψη. Τώρα αναφορικά με την ευαισθητοποίηση που αναφέρετε νομίζω ότι καμπάνιες με πρόσωπα γυναικών που έχουν πέσει θύματα ή καμπάνιες οι οποίες με έξυπνο τρόπο κινητοποιούν τον κόσμο να αρχίσει να μιλάει θα ήταν προς τη σωστή κατεύθυνση.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Έχει συμβεί και λυπάμαι που το λέω αλλά δεν αντέδρασα.

Θέλετε να μου πείτε σχετικά με αυτό;

Ήταν η περίπτωση ενός συμφοιτητή μου, ο οποίος μέθυσε σε μια έξοδό μας και είχε μια έντονη διένεξη με την κοπέλα του. Και την χτύπησε. Οι πιο ψύχραιμοι τότε μπήκαν στη μέση και το σταμάτησαν. Εγώ δεν κουνήθηκα. Μάλλον από το σοκ.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

«Θα σας φανεί περίεργο αλλά έχω δεχτεί. Λεκτική βία, από πρώην κοπέλα μου. Ε, απλά ανταπέδωσα την φραστική επίθεση. Σταμάτησε εκεί όμως.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Κοιτάζτε και στο προπτυχιακό και στο μεταπτυχιακό έχουμε αρκετά μαθήματα που κάνουμε project.. έχουμε καθηγητές που είναι πολύ καλοί άνθρωποι και εκτός ότι νοιάζονται προσωπικά και στο δείχνουν, βάζουν και θέματα που έχουν μια κοινωνική οπτική. Παράδειγμα, σου λέει σκέψου σαν ομάδα έναν χώρο φιλικό για θηλάζουσες.. είναι σαν να έχουν να κάνουν με θέματα φύλου.. Οπότε μπορώ να πω ότι εκεί είχαμε ευαισθητοποιηθεί σχετικά με το ζήτημα αυτό.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Μέσω της ενημέρωσης από τα μέσα κοινωνικής δικτύωσης μπορεί να γίνει νομίζω αρκετή δουλειά. Ίσως σε οργανωμένα σεμινάρια με καλεσμένες γυναίκες οι οποίες έχουν αντιμετωπίσει βία. Είτε ως θύματα, είτε ως φροντιστές θυμάτων.

Γιώργος 20 χρονών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Γιώργος και είμαι δευτεροετής φοιτητής. Είμαι 20 χρονών. Διαμένω στη Σύρο τα τελευταία δύο χρόνια. Κατάγομαι όμως από τη Λέσβο. Τα ενδιαφέροντα μου είναι σχετικά με τους υπολογιστές. Κυρίως ασχολούμαι με τις επιδιορθώσεις υπολογιστών στον ελεύθερό μου χρόνο (γελάει). Μαζί με φίλους από τη σχολή. Κάνουμε πειράματα με αυτούς.

Ελπίζω να πετυχαίνουν τα πειράματα

Ναι σε γενικές γραμμές καλά τα πάω

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Νομίζω πως οι άντρες σε ό,τι αφορά το θέμα βία σχετίζονται περισσότερο με την σωματική και τη σεξουαλική βία. Οι γυναίκες μπορεί να ασκήσουν ψυχολογική βία αν θέλουν. Οι άντρες είναι πιο σωματώδεις και μυϊκά δυνατότεροι. Μορφές βίας που μου έρχονται στο μυαλό είναι το ζύλο, το χυδαίο βρίσιμο, απειλές κ.ο.κ Νομίζω οι γυναίκες στα χωριά δέχονται περισσότερη βία.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ. λ .π.

Έτσι όπως το φέρνω στο μυαλό μου είναι άντρες όχι απαραίτητα σωματώδεις, αλλά είναι χαμηλού επιπέδου. Εννοώ όχι μορφωμένοι και έχουν και μερικά «κόμπλεξ».

Μπορείτε να μου διευκρινίσετε τι εννοείτε με αυτό;

Ε, για παράδειγμα θα σας το πω λαϊκά, αφού δεν μπορεί να είναι «άντρας» μεταξύ των φίλων του. Βγάζει αντριλίκι στη γυναίκα του ή στις γυναίκες γενικότερα. Κυρίως νομίζω αυτή τη συμπεριφορά την βγάζουν στις γυναίκες τους. Ή στις κόρες τους από μικρές...Έχω παραδείγματα από το χωριό, τέτοια. –

Θα με ενδιέφερε να μου αναφέρετε κάποια.

Ε, στη Λέσβο υπάρχει πολύ βία απέναντι στις γυναίκες. Ειδικά στις γυναίκες που είναι στην ηλικία της μητέρας μου...

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Καταρχάς ο εγκλεισμός του 2020 έπαιξε σημαντικό ρόλο. Και νομίζω, η οικονομική δυσχέρεια που έφερε ο κορονοϊός. Ωθησε στα άκρα πολλούς.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω πως από το 2021 και μετά νομίζω είναι καλύτερα τα πράγματα. Δυστυχώς έπρεπε να σημειωθούν πολλοί θάνατοι μαζεμένοι για να βελτιωθεί κάπως η κατάσταση ως προς αυτό που ρωτάτε.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Θα πρέπει να γίνουν πιο σκληρές οι ποινές. Όσο υπάρχει ατιμωρησία ή ελαστικότητα... Τίποτα [...] πρέπει να υπάρχει φόβος για να μειωθούν αισθητά αυτά τα φαινόμενα.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Αν γινόταν μπροστά μου θα επενέβαινα. Αν είχα ενδείξεις θα προσπαθούσα να σιγουρευτώ αλλά μέχρι τότε θα ενημέρωνα και τις αρχές του πανεπιστημίου ή τον υπεύθυνο καθηγητή του τμήματος. Αναλόγως την αντίδρασή τους θα έβλεπα τι θα έκανα από κει και πέρα.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Για να σας πω την αλήθεια. Έχω βρίσει και έχω βριστεί. Πάνω σε κανγά μας με μια προηγούμενη σχέση μου. Μέχρι εκεί όμως. Χέρι και ξύλο ποτέ.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Στο συγκεκριμένο πανεπιστήμιο, δεν έχω δει κάτι προς αυτή την κατεύθυνση. Απλά ό,τι συζητάμε μεταξύ μας. Κυρίως όταν ένα θέμα όπως της Τοπαλούδη, που έγινε χαμός. Ίσως θα έπρεπε να μπουν μαθήματα σε όλες τις ειδικότητες που να αφορούν τη βία, τις σχέσεις.. κ.λ.π. Δεν ξέρω...

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Ίσως με καμπάνιες οι οποίες να βγουν εκτός πανεπιστήμιου. Δηλαδή κάποια events με θέμα την έμφυλη βία. Καλό θα ήταν να διοργανωθεί κάτι τέτοιο. Στην Ερμούπολη νομίζω. Θα συμμετείχε κόσμος. Έτσι το φαντάζομαι.

Σπύρος 21 ετών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Σπύρος. Είμαι δευτεροετής στο τμήμα σχεδίασης. Είμαι 21ετών. Τον ελεύθερο μου χρόνο ασχολούμαι με τον αθλητισμό. Μπάσκετ συγκεκριμένα. Είμαι ντόπιος. Γέννημα θρέμα Συριανός.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Οι άντρες είναι αυτοί κατά τη γνώμη μου που κατά κύριο λόγο ασκούν σωματική, οικονομική, σεξουαλική βία προς τις γυναίκες. Οι γυναίκες πολλές φορές ασκούν ψυχολογική βία.

Πώς το εννοείτε;

Κοιτάζτε μια γυναίκα αν θέλει, έχω παραδείγματα σε αυτό, μπορεί να πει κάτι στον άντρα και να τον κάνει να ξεσπάσει άσχημα. Όχι ότι το δικαιολογώ. Προς Θεού!. Ο άντρας απλά θα απλώσει το χέρι, θα χτυπήσει, θα τιμωρήσει τη γυναίκα. Κάπως έτσι νομίζω γίνεται.

Νομίζω ότι πλήττονται κυρίως γυναίκες με χαμηλή αυτοεκτίμηση ή γυναίκες οι οποίες από τη μικρή ηλικία έχουν ζήσει με τη βία και τη θεωρούν φυσιολογική.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Νομίζω εδώ ανήκουν άντρες οι οποίοι έχουν δεχτεί βία από μικροί ή έχουν μάθει από την οικογένειά τους ότι η βία είναι κάτι φυσιολογικό. Οι θύτες μπορεί να είναι οι σύζυγοι, οι πατέρες, ακόμα και οι γιοί των γυναικών πολλές φορές, έχω παραδείγματα που ο αδερφός, λείπει ο πατέρας του και έχει αναλάβει τον ρόλο του και ασκεί βία ακόμα και στη μητέρα του, αλλά και στις αδερφές του».

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Ένας σημαντικός παράγοντας είναι ο εγκλεισμός και η ανασφάλεια που έφερε σε όλα τα επίπεδα. Οικονομική, κοινωνική, στον τομέα της υγείας. Όλα αυτά πυροδότησαν βίαιες καταστάσεις νομίζω.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω [...] πως μετά από 17 θύματα. Κάτι γίνεται σε σχέση με παλαιότερα.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ' επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Νομίζω έγινε μια αρχή τον Νοέμβριο με την αυστηροποίηση της ποινής στο θέμα του βιασμού. Από κει και πέρα νομίζω πως ομάδες γυναικών οι οποίες έχουν δεχτεί κακοποίηση θα πρέπει να κινητοποιήσουν τον κόσμο κάπως. Μέσω διαδικτύου κυρίως.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Μου έχει τύχει. [...] στον χώρο του αθλητισμού στον οποίο κινούμε. Με έναν προπονητή που κάτι είχε μαθευτεί για εκείνον και τις αθλήτριές του. Έγινε μεγάλο θέμα νομίζω τότε. Ο προπονητής έφυγε τελικά.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Όχι ποτέ.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Όχι και πολύ. Κάτι έχει αρχίσει να συζητιέται βέβαια. Αλλά όχι πολλά πράγματα. Σε άλλα πανεπιστήμια νομίζω γίνονται διάφορα. Όπως συνέδρια σχετικά με το θέμα κ.λ.π.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Αρχικά με μηδενική ανοχή απέναντι στο φαινόμενο ως άτομα. Και μετά μέσω συλλογικών δράσεων όπως μικρές συναντήσεις με θέμα τη βία. Ή με online ενημέρωση προς τον κόσμο. Δεν μπορώ να σκεφτώ κάτι άλλο.

Φώτης 21 χρονών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Φώτης, είμαι φοιτητής στο πανεπιστήμιο Αιγαίου στη Σύρο. Είμαι στο 3^ο έτος. Είμαι 21 χρονών. Δεν έχω κάποιο συγκεκριμένο ενδιαφέρον. Αν εννοείτε κάποιο χόμπι ασχολούμαι πολύ με τους υπολογιστές.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται

Στην σωματική βία υπερτερεί ο άντρας. Στην ψυχολογική βία νομίζω πως αυτή μπορεί να ασκηθεί και από τους δύο. Σωματική βία, ψυχολογική, σεξουαλική εκβιασμός, λεκτική βία. Νομίζω πως πλήττονται αυτές που έχουν χαμηλή αυτοπεποίθηση και τους έχουν καλλιεργήσει από μικρά παιδιά την πεποίθηση ότι είναι κατώτερες.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Η ηλικία αυτών που ασκούν βία νομίζω πάνω κάτω είναι μεταξύ 30 και 60 χρονών. Από τα 30 σκέφτεται τον γάμο ή ίσως παντρεύεται και έχει «δέσει τον γάιδαρό του» ξεκινά να εκδηλώνει βία. Η σχέση του με το θύμα είναι σχέση εξουσίας θέλουν να επιβάλλονται με κάθε κόστος και με κάθε τρόπο. Νομίζω δεν παίζει ρόλο η μόρφωση ή εργασία. Η οικονομική κατάσταση παίζει ρόλο. Όσο πιο λίγα χρήματα τόσο πιο πολλά προβλήματα.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Ο σημαντικότερος παράγοντας είναι η πανδημία. Ο κόσμος με τον εγκλεισμό έχει φτάσει στα όρια του.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Νομίζω πως ναι. Σήμερα υπάρχει μεγάλη κινητοποίηση. Για παράδειγμα τελευταία ο βιασμός έχει γίνει κακούργημα. Νομίζω τον Νοέμβριο του 2021 έγινε αυτό.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Καταρχάς να λαμβάνονται υπόψη σημαντικά οι ανώνυμες καταγγελίες και να μην αφήνουν οι αρχές καμιά καταγγελία ανεπιβεβαίωτη. Να γίνουν καμπάνιες με φωτογραφίες γυναικών οι οποίες έχουν κακοποιηθεί. Όσο σκληρές και να είναι.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Θα έκανα κατ'ευθείαν καταγγελία. Δεν θα το άφηνα έτσι με τίποτα. Όποιος και να ήταν ο δυνάμει θύτης.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Ποτέ.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Όχι αρκετά. Να προστεθούν μαθήματα σχετικά με τη βία και το φύλο και να είναι υποχρεωτικά. Όχι επιλογής.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Καμπάνιες μέσα στο πανεπιστήμιο και δημοσιοποίησή τους στα Μέσα Κοινωνικής Δικτύωσης. Μόνο με τη δημοσιοποίηση και αν ριχτεί φως θα τρομάζουν όσοι σκέφτονται να ασκήσουν βία. Όχι μόνο έμφυλη αλλά οποιασδήποτε μορφής βία.

Παναγιώτης 22 ετών

Καλησπέρα σας. Στο πλαίσιο της συζήτησής μας θα ήθελα αρχικά να μου πείτε κάποια πράγματα για εσάς. Την ηλικία σας, το αντικείμενο των σπουδών σας ή/ και κάποια ενδιαφέροντά σας.

Ονομάζομαι Παναγιώτης, Είμαι 22 ετών και φοιτώ στο Πανεπιστήμιο της Σύρου εδώ και 3 χρόνια. Στο τμήμα Μηχανικών Σχεδίασης Προϊόντων και Συστημάτων. Ευελπιστώ τελειώνοντας να ασχοληθώ με τον σχεδιασμό υπηρεσιών για εταιρίες. Με ενδιαφέρει πολύ και το marketing.

Εκκινώντας από την κεντρική έννοια του θέματος που μας απασχολεί, θα ήθελα να μου πείτε πως κατά τη γνώμη σας συνομιλούν οι έννοιες της βίας και του φύλου. Και σε δεύτερο χρόνο, αν γνωρίζετε/διακρίνετε ποιες είναι οι μορφές της (σωματική, σεξουαλική, ψυχολογική, οικονομική) καθώς και ποιες κατηγορίες γυναικών θεωρείται πως πλήττει συχνότερα;

Η βία κατά τη γνώμη μου, ασκείται από κάποιον που βρίσκεται σε πλεονεκτική θέση σε κάποιον που εκείνη τη στιγμή είναι πιο αδύναμος. Έτσι πολλές κοινωνικές ομάδες είναι πιθανόν να υποστούν βία, ειδικά αν θεωρηθεί ότι δεν μπορούν να ανταποδώσουν τη βία που υφίστανται. Οπότε η βία δεν αποτελεί προνόμιο των αντρών μόνο. Όμως στις σύγχρονες πατριαρχικές κοινωνίες αυτοί που πράττουν βία είναι οι άντρες. Και κυρίως έναντι των γυναικών. Είτε είναι κόρες, σύζυγοι, ακόμα και στις αδερφές τους.

Σε σχέση με τους θύτες, θα μπορούσατε να προσδιορίσετε ποια κατά τη γνώμη σας είναι τα κύρια χαρακτηριστικά τους; Η ηλικία, η μόρφωσή τους, η σχέση με τα θύματα κ.λ.π.

Η ηλικία δεν νομίζω να παίζει ιδιαίτερο ρόλο. Νομίζω ότι δεν υπάρχει ιδιαίτερη κοινωνική μόρφωση στους θύτες. Πιστεύω ότι υπάρχει γνωριμία με το θύμα. Έτσι ξέρουν τι να κάνουν προκειμένου να μην γυρίσει η πράξη τους εναντίον τους. Με άλλα λόγια νομίζω πως οι θύτες βαδίζουν εκ του ασφαλούς. Και πράττουν. Αν θα τους έδινά ένα όνομα/ χαρακτηρισμό θα ήταν « Ψευτοναήδες». Με πολλά προβλήματα προσωπικότητας σίγουρα. Έχω τύχει σε παρέα που υπήρχε ένα τέτοιο άτομο. Ασκούσε βία στην κοπέλα του.

Αλλά ήταν εριστικός και με μας τους υπόλοιπους. Τον κάναμε πέρα. Αλλά αυτός επέμενε. Έως ότου αποκοπήκαμε εντελώς ως πέρα από αυτόν.

Ερχόμενοι στο άμεσο παρόν. Έτος 2021 έως τώρα 17 γυναικοκτονίες. Ποιοι παράγοντες ευνοούν την εμφάνιση και την έξαρση του φαινομένου;

Η κοινωνία είναι αρκετά ανεκτική σε θέματα κοινωνικής αδικίας. Δεν υπάρχουν θεσμοί που προστατεύουν τους αδύναμους. Δεν υπάρχουν ελεγκτικοί μηχανισμοί προκειμένου να τηρούνται οι νόμοι. Νόμοι και βέβαια υπάρχουν όμως λυπάμαι που το λέω αλλά η κοινή γνώμη που πιέζει πολλές φορές προς την κατεύθυνση της επιβολής του νόμου έχει ασθενή μνήμη. Ο κόσμος ξεχνάει. Τώρα η έξαρση που αναφέρεται νομίζω πως ήταν συνδυασμός δυο πραγμάτων. Α) Το όλο ζήτημα καταγγελιών ξεκίνησε από επώνυμο πρόσωπο και β) έγινε σε καιρό κρίσης. Την πανδημίας εννοώ. Που όλοι είναι κάπως ζορισμένοι και [...] δεν ξέρω σε περιόδους κρίσεων νομίζω η κοινωνία ζητά βαλβίδες αποσυμπίεσης, εκτόνωσης. Το να εκτονωθούμε ως κοινωνία απέναντι στους θύτες νομίζω ήταν συνέπεια αυτού του γεγονότος. Εύχομαι να κάνω λάθος.

Θεωρείτε πως στην Ελλάδα του σήμερα, τα θύματα της έμφυλης βίας μπορούν να λάβουν επαρκή στήριξη, βοήθεια και ενημέρωση; Ναι ή όχι. Αιτιολογήστε την απάντησή σας.

Δεν βλέπω καμιά ουσιαστική στήριξη. Τι να πω. Οι κρατικές δομές (πχ Ιατροπαιδαγωγικά Κέντρα, δομές φιλοξενίας κακοποιημένων γυναικών κ.λ.π) αποδυναμώνονται, υποχρηματοδοτούνται, υποστελεχώνονται. Αυτή την εικόνα έχω.

Έχετε κατά νου ορισμένες βελτιωτικές/αναδιαμορφωτικές προτάσεις σχετικά με τις θεσμικές δομές οι οποίες είναι απαραίτητες για την πρόληψη της έμφυλης βίας και κατ'επέκταση της γυναικοκτονίας, καθώς και την ευαισθητοποίηση της κοινωνικής συλλογικής συνείδησης.

Εναισθητοποίηση και ενημέρωση μέσα από προγράμματα στην τηλεόραση και τους δήμους, ενημέρωση στα πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια σχολεία, κοινωνικοί λειτουργοί και ψυχολόγοι σε όλα τα σχολεία.

Πώς θα αντιδρούσατε αν βλέπατε ή είχατε σοβαρές ενδείξεις για την ύπαρξη περιστατικού βίας ή απειλής προς μια συμφοιτήτριά σας από σύντροφο ή καθηγητή;

Θα τη ρωτούσα με την πρώτη ευκαιρία που θα την έβρισκα μόνη αν χρειάζεται βοήθεια ή κάποιον για να απευθυνθεί στις κοινωνικές υπηρεσίες του δήμου.

Με βάση όσα έχουν αναφερθεί, μπορείτε να σκεφτείτε αν κάποια στιγμή χρησιμοποιήσατε ή δεχθήκατε βία σε μια συντροφική σχέση;

Ναι έχω δεχθεί λεκτική βία και την έχω ανταποδώσει. Είχαμε μια έντονη διένεξη. Και εγώ και εκείνη ξεφύγαμε λίγο λεκτικά πάντα. Αλλά μέχρι εκεί.

Πώς σας προετοιμάζει το πανεπιστήμιο σε ζητήματα αντιμετώπισης της έμφυλης βίας και ανισότητας; Τι διαφορετικό θα περιμένατε;

Το πανεπιστήμιο δεν προετοιμάζει σχετικά. Ίσως κάποιες ημερίδες σχετικά με την έμφυλη βία και κάποιες ενημερώσεις από το γρανάζι [φοιτητική παράταξη] στο πανεπιστήμιο τίποτε άλλο δεν έχω δει. Θα περίμενα να δω Δημιουργία εξειδικευμένης υπηρεσίας για ενημέρωση, παρέμβαση και συμπαράσταση απέναντι στα θύματα.

Με ποιον τρόπο θα μπορούσατε να δραστηριοποιηθείτε ως φοιτητές/τριες για την υπέρβαση του φαινομένου;

Να δημιουργηθούν ομάδες οι οποίες θα λειτουργούν ενημερωτικά και θα απευθύνονται σε όλες τις φοιτήτριες προκειμένου να είναι σε θέση να γνωρίζουν τα βήματα σε περίπτωση που τους ασκηθεί βία.

